

Załącznik do Uchwały nr 106/18
Sejmiku Województwa Mazowieckiego
z dnia 19 czerwca 2018 r.

Ocena zasobów pomocy społecznej w oparciu o sytuację społeczną i demograficzną Województwa Mazowieckiego za 2017 rok

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	4
II. Informacje ogólne	5
1. Województwo mazowieckie w liczbach	5
2. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa	7
3. Demografia w gminach i powiatach województwa mazowieckiego	8
4. Rynek pracy na Mazowszu	11
III. Zasoby pomocy społecznej i instytucji aktywnej integracji	16
1. Infrastruktura społeczna w gminach	16
2. Dane o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminach i powiatach.....	17
3. Zasiłki i świadczenia pomocy społecznej.....	22
4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń udzielane przez gminy i miasta na prawach powiatu	24
5. Wybrane usługi pomocy społecznej	25
6. Piecza zastępcza	26
7. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej.....	28
8. Kadra jednostek pomocy społecznej	30
9. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i powiatach województwa mazowieckiego	34
10. Aktywność projektowo-konkursowa gmin i powiatów.....	36
11. Zlecanie zadań przez gminy i powiaty organizacjom pozarządowym	37
IV. Analiza danych dotyczących modeli i standardów działań pomocowych oraz partnerstw zawieranych z podmiotami innych polityk sektorowych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na Mazowszu	38
1. Analiza danych dotyczących funkcjonowania modeli i standardów działań pomocowych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.....	39
2. Analiza danych dotyczących rozdzielenia pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej.....	40
V. Wnioski i rekomendacje	44
VI. Zestawienie tabelaryczne danych z formularzy Oceny zasobów pomocy społecznej	50
VII. Karty powiatów	68
VIII. Rozmieszczenie jednostek pomocy i integracji społecznej	113

I. WSTĘP

Zapisy art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zobowiązują gminy, powiaty i samorządy województw do przygotowania każdego roku oceny zasobów pomocy społecznej (zwanej dalej Oceną zasobów) w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Przygotowana Ocena zasobów powinna zostać przedstawiona przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa. Następnie, samorząd województwa jest zobligowany do przekazania uchwalonej przez Sejmik Województwa Oceny zasobów właściwemu wojewodzie do 31 lipca każdego roku.

Podobnie jak w latach poprzednich dane do sporządzenia Oceny zasobów pomocy społecznej za 2017 rok dla województwa mazowieckiego zostały zebrane w okresie od 16 marca do 30 kwietnia 2018 roku przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej przy pomocy jednolitego w skali całego kraju formularza umieszczonego w systemie informatycznym Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Informacje zebrane przy pomocy formularzy Oceny zasobów posłużyły do sporządzenia niniejszego raportu, który zawiera dane liczbowe opisujące: demografię, rynek pracy, osoby korzystające z pomocy społecznej, wybrane usługi świadczone w ramach aktywnej integracji i systemu wsparcia rodziny, instytucje pomocy społecznej oraz koszty prowadzenia i utrzymania zasobów pomocy społecznej oraz aktywność projektowo-konkursową jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na Mazowszu. Raport opisujący mazowiecką pomoc społeczną został w bieżącym roku poszerzony o informacje dotyczące:

- funkcjonowania w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej modeli standardów pomocowych,
- rozdzielenia pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej w ośrodkach pomocy społecznej.

W ostatniej części opracowania umieściliśmy wnioski i rekomendacje, tzw. Karty powiatów zawierające wybrane dane o pomocy społecznej w układzie powiatowym, oraz mapy obrazujące rozmieszczenie jednostek pomocy i aktywnej integracji na terenie województwa mazowieckiego.

Ocena zasobów jest dla samorządów ważnym źródłem wiedzy na temat zasobów i deficytów społeczności lokalnych w zakresie spraw społecznych. Jest dokumentem nie tylko umożliwiającym gminom i powiatom planowanie budżetu na pomoc społeczną na rok następny, ale także materiałem ułatwiającym planowanie budżetu w zakresie polityki społecznej na kolejne lata. Jest także dokumentem ułatwiającym jednostkom samorządu terytorialnego na przygotowanie i wytyczanie kierunków dalszego rozwoju działań pomocowych, aktywizujących oraz usług społecznych. Zebrane w ramach Oceny zasobów dane są wykorzystywane:

- w procesie monitoringu i aktualizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego,
- jako źródło informacji do planowania alokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 przeznaczonych na realizację projektów społecznych w gminach i powiatach regionu,
- przez gminy, powiaty i organizacje pozarządowe w procesie opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych jak i przygotowywania programów pomocowych.

Formularze Oceny zasobów przekazały wszystkie 369 gmin i powiatów z terenu województwa mazowieckiego, za pośrednictwem Ośrodków Pomocy Społecznej i Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie. Dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w proces przekazywania danych i tworzenia dokumentu oraz zachęcamy do jego wnikliwej analizy.

II. INFORMACJE OGÓLNE

1. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W LICZBACH

Województwo mazowieckie położone jest w środkowo-wschodniej części Polski i graniczy z 6 województwami: na zachodzie z łódzkim i kujawsko-pomorskim, na północy z warmińsko-mazurskim, na wschodzie z podlaskim i lubelskim, na południu ze świętokrzyskim. Mazowsze jest największym regionem w kraju, zarówno pod względem zajmowanego obszaru, jak i liczby mieszkańców. Zajmuje powierzchnię 35 558 km² (11,4% powierzchni kraju). Na dzień 31 grudnia 2017 roku na Mazowszu mieszkało 5 385 tys. osób, tj. 14% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 151 osób (trzecia lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,3% ludności województwa.

Mapa 1. Województwo Mazowieckie – mapa administracyjna z nazwami powiatów.

Źródło: opracowanie własne Obserwatorium Integracji Społecznej.

Na Mazowszu, zgodnie z podziałem administracyjnym wyodrębnione jest 314 gmin (w tym: 35 miejskich, 50 miejsko-wiejskich i 229 wiejskich), oraz 5 miast na prawach powiatu: Warszawa, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce.

W województwie mazowieckim wydzielono administracyjnie 37 powiatów ziemskich wraz z następującą liczbą gmin:

- białobrzegi (6 gmin),
- ciechanowski (9 gmin),
- garwoliński (14 gmin),
- gostyniński (5 gmin),
- grodziski (6 gmin),
- grójecki (10 gmin),
- kozienicki (7 gmin),
- legionowski (5 gmin),
- lipski (6 gmin),
- łosicki (6 gmin),
- makowski (10 gmin),
- miński (13 gmin),
- mławski (10 gmin),
- nowodworski (6 gmin),
- ostrołęcki (11 gmin),
- ostrowski (11 gmin),
- otwocki (8 gmin),
- piaseczyński (6 gmin),
- płocki (15 gmin),
- płoński (12 gmin),
- pruszkowski (6 gmin),
- przasnyski (7 gmin),
- przysuski (8 gmin),
- pułtuski (7 gmin),
- radomski (13 gmin),
- siedlecki (13 gmin),
- sierpecki (7 gmin),
- sochaczewski (8 gmin),
- sokołowski (9 gmin),
- szydłowiecki (5 gmin),
- warszawski zachodni (7 gmin),
- węgrowski (9 gmin),
- wołomiński (12 gmin),
- wyszkowski (6 gmin),
- zwoleński (5 gmin),
- żuromiński (6 gmin),
- żyrardowski (5 gmin).

Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2018 roku nową klasyfikacją NUTS 2016, wprowadzoną rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniającym załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), województwo mazowieckie zostało podzielone na dwie odrębne jednostki statystyczne poziomu NUTS 2. Pierwszą z nich stanowi region warszawski w którego skład wchodzi trzy podregiony:

- m. st. Warszawa,
- warszawski wschodni (obejmujący powiaty: legionowski, miński, otwocki i wołomiński),
- warszawski zachodni (obejmujący powiaty: grodziski, nowodworski, piaseczyński, pruszkowski i warszawski zachodni).

Drugą jednostką jest region mazowiecki regionalny obejmujący pozostałą część województwa mazowieckiego w skład którego wchodzi sześć podregionów:

- ciechanowski (obejmujący powiaty: ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski, żuromiński),
- ostrołęcki (obejmujący powiaty: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, wyszkowski i m. Ostrołęka),
- płocki (obejmujący powiaty: gostyniński, płocki, sierpecki i m. Płock),
- radomski (obejmujący powiaty: białobrzegi, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński i m. Radom),
- siedlecki (obejmujący powiaty: garwoliński, łosicki, siedlecki, sokołowski, węgrowski i m. Siedlce),
- żyrardowski (obejmujący powiaty: grójecki, sochaczewski, żyrardowski).

W związku z powyższym liczba jednostek statystycznych poziomu NUTS 2 w Polsce nie jest już zgodna z podziałem administracyjnym i wzrosła z 16 do 17. Jednocześnie w celu rozróżnienia obu podziałów, w klasyfikacji NUTS dotychczasową nazwę „województwa” zastąpiono nazwą „regiony”. W konsekwencji na poziomie NUTS 1 wprowadzono nową nazwę dla tego szczebla tj. „makroregion” i utworzono nową jednostkę obejmującą całe województwo mazowieckie.

2. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA¹

W tej części raportu przedstawiamy zestaw informacji analitycznych charakteryzujących takie aspekty życia społeczno-gospodarczego naszego województwa, jak: zmiany demograficzne na Mazowszu, sytuację na rynku pracy, przeciętne wynagrodzenia, emerytury i renty, ceny, charakterystykę gospodarstw rolnych, budownictwo mieszkaniowe, sytuację finansową przedsiębiorstw, informacje o poziomie produktu krajowego brutto.

Województwo mazowieckie z roku na rok **zaludnia się**, przy czym w większym stopniu w wyniku ruchu migracyjnego niż ruchu naturalnego. W 2017 r. roczny przyrost ludności wyniósł 18,7 tys. osób.

Utrzymał się wzrost w skali roku **przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**; relatywnie największy odnotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia. Najwięcej osób zatrudnionych było w handlu.

W poszczególnych miesiącach badanego roku zarówno **stopa bezrobocia**, jak i **liczba bezrobotnych** ukształtowały się poniżej poziomu notowanego rok wcześniej; urzędy pracy rejestrowały więcej ofert zatrudnienia.

Według wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r. odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia, niewielki spadek współczynnika aktywności zawodowej i spadek stopy bezrobocia w ujęciu rocznym. Zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosło szybciej niż w roku poprzednim. Przeciętne wynagrodzenie w województwie było najwyższe w kraju i stanowiło 119,8% średniego wynagrodzenia.

Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2017 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS rosły szybciej niż świadczenia rolników indywidualnych. Zwiększyła się w ujęciu rocznym liczba świadczeniobiorców ZUS, a zmniejszyła – osób pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.

Zanotowano **wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych** w ujęciu rocznym. Najbardziej wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz ceny towarów i usług związanych z transportem. Utrzymał się trwający od lat spadek cen odzieży i obuwia.

Produkcja zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych była wyższa niż przed rokiem. W czerwcu 2017 r. odnotowano wzrost w skali roku pogłowia bydła, trzody chlewnej i owiec oraz spadek pogłowia drobiu. Producenci z województwa mazowieckiego dostarczyli do skupu więcej niż przed rokiem pszenicy, żyta, żywca rzeźnego wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka. Mniejsza była podaż ziemniaków.

Na rynku rolnym średnie ceny podstawowych produktów rolnych (z wyjątkiem cen ziemniaków na targowiskach) były wyższe niż w 2016 r.

¹ „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

Zwiększenie produkcji sprzedanej w 2017 r. wynikało głównie ze wzrostu przetwórstwa przemysłowego, które (w cenach bieżących) stanowiło 80,7% wartości sprzedaży produkcji ogółem. Wzrostowi produkcji (w ujęciu rocznym) towarzyszyło zwiększenie wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia. W 2017 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim wytworzyły 19,2% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu (najwięcej w Polsce).

W skali roku odnotowano **wzrost produkcji sprzedanej budownictwa**. Zwiększyło się przeciętne zatrudnienie oraz wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego. W 2017 r. produkcja sprzedana budownictwa stanowiła 32,4% produkcji sprzedanej budownictwa w kraju (najwięcej w Polsce).

Wyższa niż przed rokiem była **produkcja budowlano-montażowa**. Zwiększenie produkcji zanotowano w jednostkach zajmujących się głównie budową budynków, w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz w podmiotach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne.

Oddano do użytkowania więcej mieszkań niż rok wcześniej; wzrost dotyczył także przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania. Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w 2017 r. w województwie w 75,0% skoncentrowane były w m.st. Warszawie i siedmiu graniczących z nią powiatach.

W 2017 r. zarówno **sprzedaż detaliczna, jak i hurtowa były wyższe** niż przed rokiem. Wzrost sprzedaży detalicznej nastąpił głównie dzięki większej sprzedaży w jednostkach handlujących paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi.

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw były znacznie wyższe od uzyskanych w 2016 r. Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. Mniejszy był natomiast udział jednostek wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były wyższe niż przed rokiem (po spadku w 2016 r.). Wzrosły zarówno nakłady na budynki i budowle, jak i na zakupy. Rozpoczęto więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, a ich wartość kosztorysowa była znacznie wyższa niż w 2016 r.

3. DEMOGRAFIA W GMINACH I POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO²

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 grudnia 2017 r. **zamieszkiwało ok. 5 385 tys. osób³**, co stanowiło 14,0% ogółu ludności Polski; mieszkańcy miast stanowili 15,0% ludności miejskiej kraju, a mieszkańcy wsi – 12,5% ogółu ludności wiejskiej. W porównaniu z 2016 rokiem liczba ludności województwa zwiększyła się o 0,35%, a w porównaniu z 2010 r. – o 2,23%.

Warszawa – największe miasto regionu – na koniec roku 2017 liczyła ok. 1 765 tys. ludności, stanowiąc 32,8% ogółu ludności województwa. W latach 2010-2017 roczne tempo przyrostu ludności stolicy zawierało się w przedziale od 0,41% w 2012 r. do 0,64% w 2014 r.; średnioroczna stopa przyrostu wyniosła 0,53%.

Województwo mazowieckie **zurbanizowane** jest w stopniu wyższym od przeciętnego w kraju – udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa stanowi ponad 64%, natomiast w kraju – nieco ponad 60%.

² „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

³ Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

W końcu 2017 r. **wskaźnik zaludnienia** wyniósł 151 osób na 1 km² i był bardzo zróżnicowany przestrzennie. Z analizy rozkładu tego wskaźnika na poziomie powiatów wynika, że najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w powiecie łosickim (41 osób/km²), a największa – w m.st. Warszawie (3412 osób/km²).

W województwie mazowieckim **struktura ludności według płci** charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet – podobnie jak w latach wcześniejszych na koniec 2017 r. stanowiły one 52,2% populacji (w kraju 51,6%). **Wskaźnik feminizacji**, tj. liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn, wyniósł 109 (w kraju 107). Bardziej sfeminizowana jest ludność miast niż wsi – w omawianym roku udział kobiet wyniósł odpowiednio 53,3% wobec 50,1%, a wskaźnik feminizacji 114 wobec 101.

W województwie mazowieckim w 2017 r. zarejestrowano 61850 **urodzeń żywych**. W stosunku do poprzedniego roku było to o 2264 więcej, a w porównaniu z 2010 r. – o 1094 więcej. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,51‰ wobec 11,12‰ przed rokiem i 11,56‰ przed sześcioma laty.

W 2017 r. zmarło 57237 osób, tj. o 2370 więcej niż w 2016 r. **Współczynnik natężenia zgonów** ukształtował się na poziomie 10,65‰ wobec 10,24‰. Liczba zarejestrowanych zgonów niemowląt wyniosła 212 i była większa o 17 niż przed rokiem. Współczynnik natężenia liczony na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,43 i w skali roku był większy o 0,16 pkt.

W województwie mazowieckim w latach 2010-2017 obserwowany jest **dodatni przyrost naturalny**, przy czym najwyższe jego natężenie wystąpiło w 2010 r. – wówczas, w wyniku bilansu urodzeń i zgonów, na każde 10 tys. ludności przybyło przeciętnie 14 osób. W 2017 r. przyrost naturalny osiągnął nieco niższy poziom – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przybyło niespełna 9 osób. Większe natężenie przyrostu naturalnego obserwowane jest w miastach niż na wsi. W 2017 r. współczynnik przyrostu naturalnego w miastach wyniósł 1,15‰, a na wsi 0,33‰ (przed rokiem odpowiednio 1,34‰ i 0,06‰). W Warszawie współczynnik ten przyjął wartość 1,25‰, wobec 1,41‰ przed rokiem.

Na koniec 2017 r. dodatni przyrost naturalny wystąpił w 22 powiatach, przy czym w ujęciu względnym w 15 z nich był wyższy niż przeciętnie w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie wołomińskim (4,23‰). Ujemny przyrost naturalny wystąpił w 20 powiatach, w tym w dwóch miastach na prawach powiatu – Płocku i Radomiu; najniższe natężenie omawianego współczynnika odnotowano w powiecie lipskim (minus 4,87‰). Z analizy przestrzennego rozkładu omawianego zjawiska wynika, że powiaty z dodatnim przyrostem naturalnym koncentrują się głównie w centralnej części województwa oraz w bezpośrednim otoczeniu trzech miast na prawach powiatu – Ostrołeki, Radomia i Siedlec.

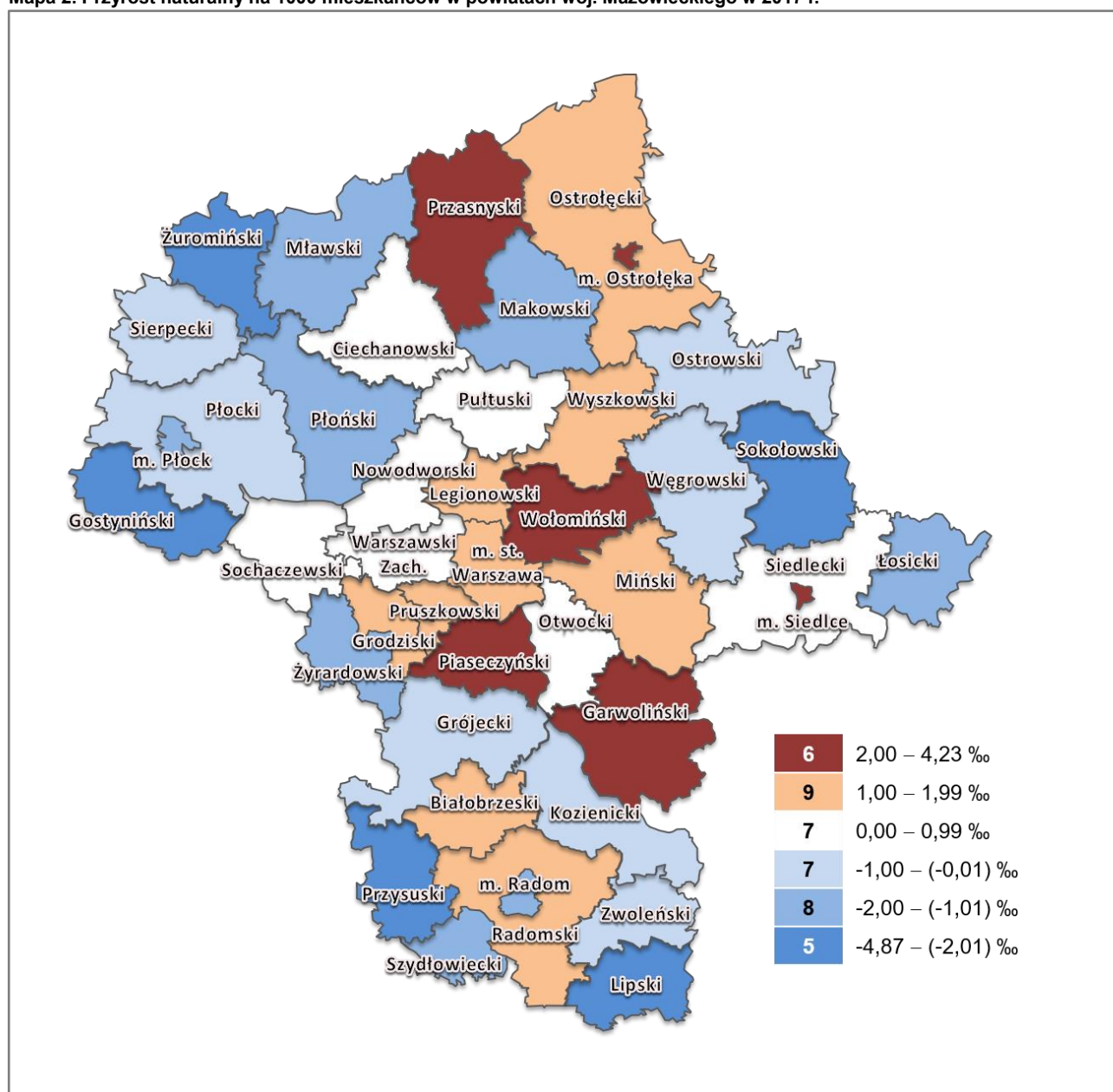
Rok 2017 był czwartym z kolei, w którym odnotowano wzrost liczby **nowo zawartych małżeństw**. W województwie mazowieckim związek małżeński zawarły 27142 pary, tj. o 446 więcej niż rok temu. Współczynnik małżeństw wyniósł 5,05‰, wobec 4,98‰ w 2016 r. Odnosząc dane wojewódzkie do danych ogólnopolskich można powiedzieć, że w latach 2010-2017 częstość zawierania małżeństw była wyższa niż średnio w kraju jedynie w ostatnim roku rozpatrywanego okresu.

W województwie mazowieckim **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych** ludności na pobyt stały od kilkunastu lat jest dodatnie, co oznacza, że liczba osób, które zameldowały się na pobyt stały w danym okresie przewyższa liczbę osób, które wymeldowały się. W ciągu 2017 r. różnica między napływem migracyjnym a odpływem wyniosła 13513 osób; na każde 10 tys. ludności przybyło przeciętnie 25 osób.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

W 16 powiatach województwa saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie, w tym w 10 było relatywnie wyższe niż średnio w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie warszawskim zachodnim (12,04‰). Ujemna wartość współczynnika ogólnego salda migracji stałej wystąpiła w 26 powiatach, przy czym najniższa w żuromińskim (minus 5,53‰). Rozpatrując przestrzenny rozkład omawianego zjawiska należy stwierdzić, że powiaty zaludniające się w wyniku dodatniego salda migracji na pobyt stały koncentrują się w centralnej części województwa, co jest zapewne związane z napływem ludności do Warszawy i okolicznych powiatów, głównie w poszukiwaniu pracy. Dodatnie saldo migracji odnotowano również w powiatach okalających dwa duże miasta na prawach powiatu – Płock i Radom, przy czym saldo migracji w tych miastach (a także w Ostrołęce) było ujemne. W Warszawie i Siedlcach współczynnik ogólnego salda migracji stałej był dodatni.

Mapa 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiatach woj. Mazowieckiego w 2017 r.

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

4. RYNEK PRACY NA MAZOWSZU⁴

Rok 2017 był kolejnym, w którym zaobserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. Odnotowano wzrost w skali roku (największy od 4 lat) przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, utrzymał się trwający od 2014 r. spadek zarówno stopy bezrobocia, jak i liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r. także wskazują na korzystne zmiany zachodzące na rynku pracy. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku więcej było osób pracujących, wzrósł wskaźnik zatrudnienia i zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi; odnotowano spadek stopy bezrobocia oraz liczby bezrobotnych.

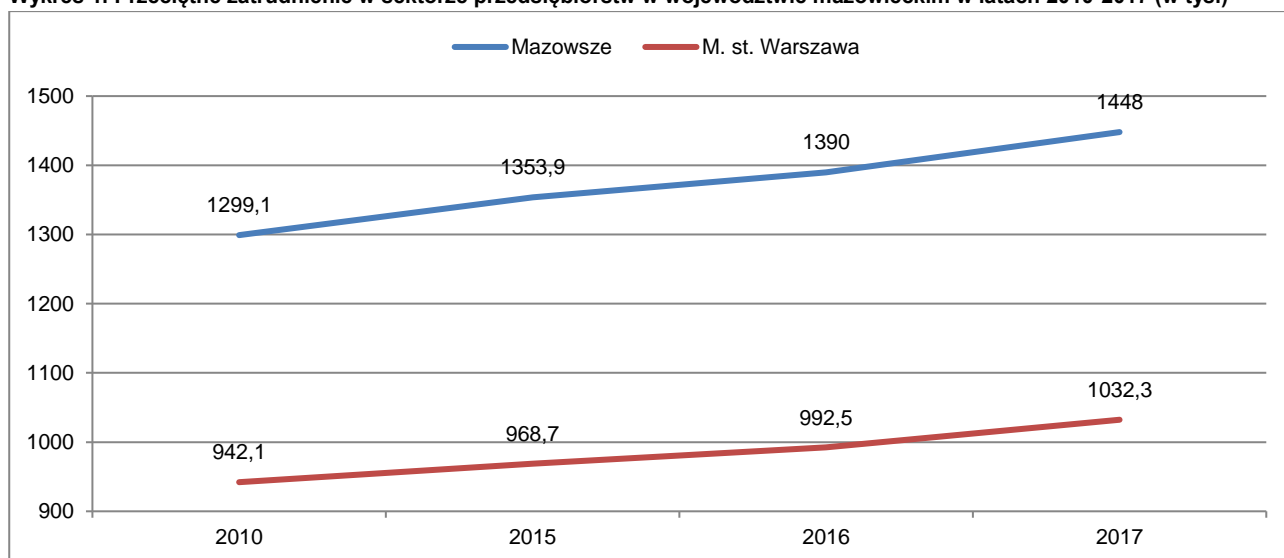
4.1. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

Przeciętne zatrudnienie⁵ w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w 2017 roku ukształtowało się na poziomie 1448,0 tys. osób, tj. o 4,2% wyższym niż w 2016 r. (wobec wzrostu o 2,7% przed rokiem). W kraju przeciętne zatrudnienie było o 4,5% większe od notowanego w roku poprzednim (wobec wzrostu o 2,8% w 2016 r.).

W porównaniu z rokiem poprzednim przeciętne zatrudnienie zwiększyło się m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 9,6%), informacji i komunikacji oraz obsłudze rynku nieruchomości (po 8,7%), handlu i naprawie pojazdów samochodowych (o 5,4%), administrowaniu i działalności wspierającej oraz przetwórstwie przemysłowym (po 4,4%). Relatywnie najmniejszy wzrost odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,0%). Spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,4%).

W województwie w 2017 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej osób zatrudnionych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (przeciętnie 326,2 tys. osób), przetwórstwie przemysłowym (311,0 tys.) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (251,9 tys.); ich łączny udział stanowił 61,4% ogólnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw.

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w latach 2010-2017 (w tys.)

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

⁴ „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

⁵ Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4.2. BEZROBOCIE REJESTROWANE

W województwie mazowieckim w 2017 r. obserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. W poszczególnych miesiącach badanego roku zarówno stopa bezrobocia, jak i liczba bezrobotnych ukształtowały się poniżej poziomu notowanego rok wcześniej; urzędy pracy rejestrowały więcej ofert zatrudnienia.

W końcu grudnia 2017 r. **liczba bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego wyniosła 154,1 tys. osób i była o 34,8 tys., tj. o 18,4% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 12,8% w grudniu 2016 r.). W kraju liczba bezrobotnych w 2017 r. zmniejszyła się w skali roku o 19,0% (wobec spadku o 14,6% w 2016 r.).

W porównaniu z grudniem 2016 r. liczba bezrobotnych obniżyła się we wszystkich powiatach. Największy spadek zanotowano w powiatach legionowskim (o 29,9%), pułuskim (o 28,0%) oraz grójeckim i węgrowskim (po 27,0%), a najmniejszy – w powiatach makowskim (o 4,2%), szydłowieckim (o 11,3%) i sierpeckim (o 11,4%).

Tabela 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2000-2017 w województwie mazowieckim.

Rok	Liczba bezrobotnych	Wzrost / spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do roku poprzedniego	Stopa bezrobocia w%
2000	289 872	+ 40 656	10,8
2001	346 118	+ 56 246	14,4
2002	368 856	+ 22 738	15,2
2003	363 554	- 5 302	15,4
2004	352 946	- 10 608	14,7
2005	332 525	- 20 421	13,8
2006	285 612	- 46 913	11,8
2007	219 924	- 65 688	9,0
2008	178 028	- 41 896	7,3
2009	224 480	+ 46 452	9,0
2010	238 341	+ 13 861	9,7
2011	246 739	+ 6 723	9,8
2012	271 927	+ 25 188	10,8
2013	283 196	+ 11 269	11,0
2014	249 777	-33 419	9,8
2015	216 527	-33 250	8,4
2016	188 910	-27 617	7,2
2017	154 068	-34 842	5,6

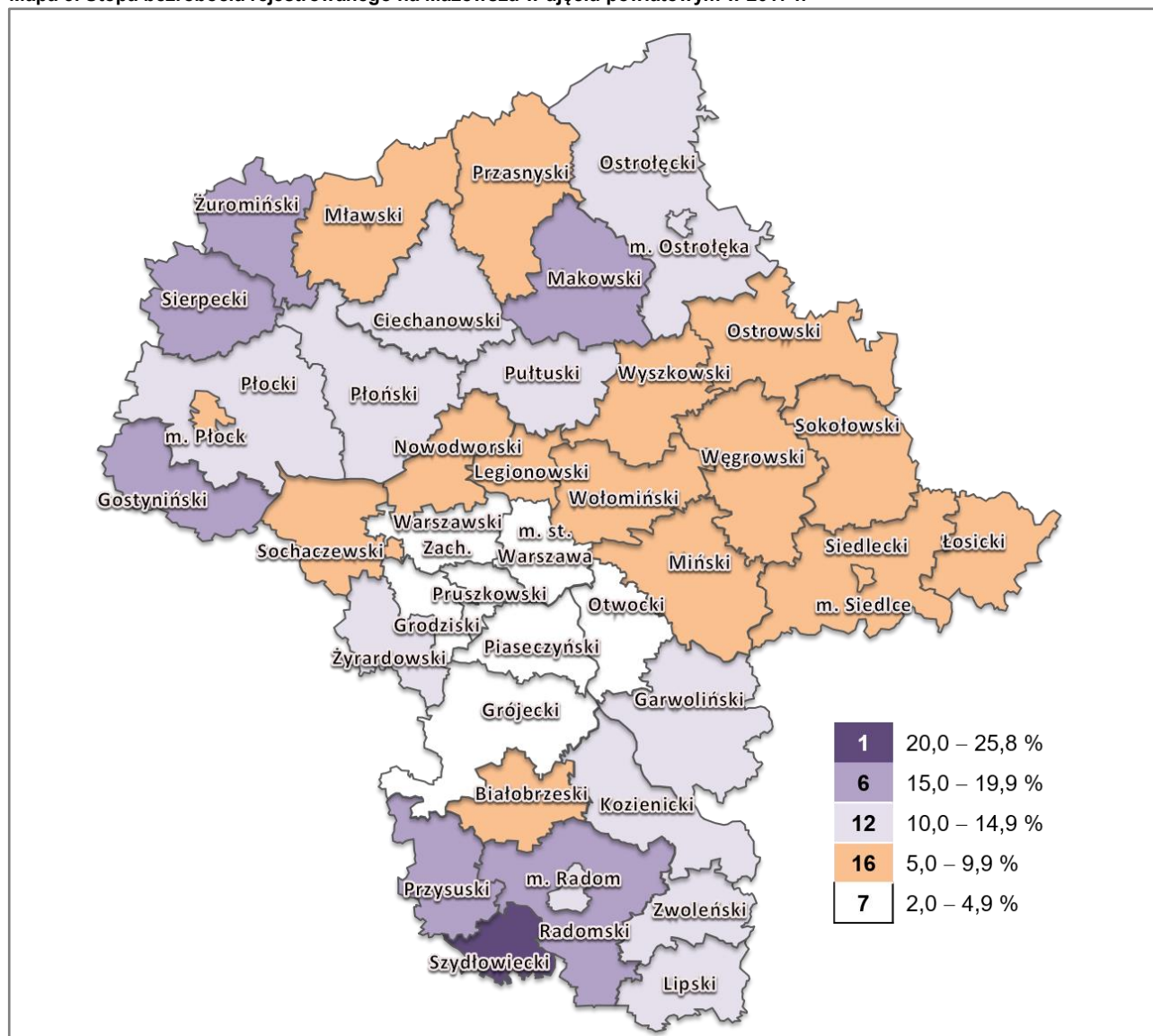
Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim – opracowanie Zespół ds. Statystyk, Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy” Wojewódzki Urząd Pracy. Warszawa, grudzień 2017 r.

4.3. STOPA BEZROBOCIA

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie w 2017 r. wykazywała tendencję spadkową. O ile w styczniu i lutym wynosiła 7,1%, to w ostatnich 3 miesiącach roku ukształtowała się na poziomie 5,6%. W kraju stopa bezrobocia w końcu 2017 r. wyniosła 6,6% i była niższa od obserwowanej rok wcześniej o 1,6 p. proc. W porównaniu z 2010 r. stopa bezrobocia w województwie była niższa o 4,1 p. proc. (w kraju niższa o 5,8 p. proc.).

W porównaniu z grudniem 2016 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach. Najgłębszy spadek notowano w powiatach pułtuskim (o 4,5 p. proc.), zwoleńskim (o 3,4 p. proc.) i legionowskim (o 3,1 p. proc.), a najmniejszy – w m.st. Warszawie (o 0,6 p. proc.), powiecie warszawskim zachodnim (o 0,7 p. proc.) oraz makowskim (o 0,8 p. proc.). W województwie utrzymało się przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą stopą bezrobocia wyniosła 23,8 p. proc. (w 2016 r. – 25,9 p. proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: szydłowiecki (25,8%), przysuski (19,5%) i radomski (19,0%). Średniej dla województwa nie przekroczyły natomiast: m.st. Warszawa (2,0%), grójecki oraz warszawski zachodni (po 2,4%), grodziski (3,3%), pruszkowski (4,1%), piaseczyński (4,6%), otwocki (4,9%), wyszkowski (5,3%) oraz miński i m. Siedlce (po 5,4%).

Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego na Mazowszu w ujęciu powiatowym w 2017 r.

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

4.4. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH

W końcu grudnia 2017 r. w województwie mazowieckim większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły kobiety; ich odsetek wyniósł 51,2% (w kraju – 55,1%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba bezrobotnych kobiet zmniejszyła się o 16,0%, a bezrobotnych mężczyzn o 20,9%.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

W końcu omawianego roku 84,9% ogółu bezrobotnych w województwie nie posiadało prawa do zasiłku (przed rokiem 86,4%), 84,2% stanowiły osoby poprzednio pracujące (przed rokiem – 83,7%), w tym osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy stanowiły 5,2% (5,6% przed rokiem). Odsetek osób zamieszkałych na wsi wyniósł 45,2% (44,7% przed rokiem).

W końcu grudnia 2017 r. największą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata; ich odsetek wyniósł 26,6% i wzrósł o 0,3 p. proc. w skali roku. Największe zmiany zanotowano w grupie osób 35–44 lata – wzrost o 1,0 p. proc. oraz najstarszych (55 lat i więcej) – spadek o 0,9 p. proc.

Tabela 2. Wybrane kategorie bezrobotnych w województwie mazowieckim w latach 2014-2017

Wyszczególnienie	Grudzień 2014	Udział procentowy	Grudzień 2015	Udział procentowy	Grudzień 2016	Udział procentowy	Grudzień 2017	Udział procentowy
Bezrobotni ogółem	249 777	100	216 527	100	188 910	100	154 068	100
Kobiety	119 509	47,8	104 684	48,3	93 803	49,7	78 818	51,2
Mężczyźni	130 268	52,2	111 843	51,7	95 107	50,3	75 250	48,8
Poprzednio pracujący	201 784	80,8	177 853	82,1	158 170	83,7	129 660	84,2
Dotychczas nie pracujący	47 993	19,2	38 674	17,9	30 740	16,3	24 408	15,8
Zamieszkali na wsi	107 807	43,2	95 480	44,1	84 361	44,7	69 682	45,2
Z prawem do zasiłku	32 831	13,1	29 518	13,6	25 737	13,6	23 188	15,1
Osoby w 12 miesiącu od dnia ukończenia nauki	10 034	4,0	8 466	3,9	6 412	3,4	5 038	3,3
Cudzoziemcy	1 138	0,5	1 098	0,5	1 049	0,6	972	0,6

Zródło: Bezrobocie w województwie mazowieckim – opracowanie Zespół ds. Statystyk, Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy” Wojewódzki Urząd Pracy. Warszawa, grudzień 2017 r.

4.5. BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**⁶, przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r. w województwie mazowieckim pokazują, że w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego:

- zmniejszyła się liczba pracujących,
- stwierdzono nieznaczny wzrost liczby bezrobotnych,
- odnotowano spadek wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej,
- zaobserwowano spadek stopy bezrobocia,
- zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Tabela 3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie mazowieckim w latach 2010-2017.

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Aktywni zawodowo w tys.	2488	2960	2602	2588
Aktywni zawodowo pracujący w tys.	2306	2773	2471	2489
Aktywni zawodowo bezrobotni w tys.	182	187	131	100
Bierni zawodowo w tys.	1799	1810	1743	1758

⁶ Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności - IV kwartał 2016 r., GUS, Warszawa 2017 r.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Współczynnik aktywności zawodowej w procentach (%)	58,0	62,1	59,9	59,5
Wskaźnik zatrudnienia w procentach (%)	53,8	58,1	56,9	53,7
Stopa bezrobocia w procentach (%)	7,3	6,3	5,0	4,5

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2017 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2018 r.

W IV kwartale 2017 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie mazowieckim liczyła 2588 tys. osób, a biernych zawodowo – 1758 tys. Ludność aktywna zawodowo obejmowała pracujących w liczbie 2489 tys. osób i bezrobotnych – 100 tys.

III. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ I INSTYTUCJI AKTYWNEJ INTEGRACJI

1. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA W GMINACH

Zgodnie z zapisami Konstytucji RP (art. 164) podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Zakres działania i zadania gminy określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁷. Do zakresu działania gminy należą wszystkie niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Zadaniem własnym gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług. Wypełnianie zadań gminy odbywa się na podstawie przepisów prawa i uchwał rady gminy oraz innych przepisów wewnętrznych jednostki samorządu terytorialnego.

W ramach realizacji tej ustawowej zasady do kompetencji gminy należy m. in. zarządzanie infrastrukturą (drogi, wodociągi, kanalizacja, transport itp.), w tym infrastrukturą społeczną (ochrona zdrowia, pomoc społeczna, oświata, kultura i rekreacja). Infrastruktura społeczna jest zatem definiowana, jako zespół instytucji i usług zaspakajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego.

Wzorem lat ubiegłych również w ocenie zasobów pomocy społecznej za 2017 rok zostały przedstawione wybrane instytucje i zagadnienia związane z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej na terenie gmin województwa mazowieckiego. Dane zebrane z formularzy zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 4. Infrastruktura społeczna w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba mieszkańców komunalnych w zasobie gminy	125 936	124 748	124 739
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	16 465	15 793	13 564
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	14 002	14 829	15 721
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	7 990	7 387	7 656
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	2 113	1 837	1 381
Liczba żłobków	269	313	361
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	113	153	220
Liczba miejsc w żłobkach	11 584	12 670	14 771
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku	11 211	13 277	14 766
Liczba przedszkoli	2 602	2 854	2 964
Liczba miejsc w przedszkolach	163 334	180 972	192 489
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg. złożonych wniosków	4 996	5 475	746
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży	565	534	537
Przyszkolne	93	92	102
Pozaszkolne	472	442	435
Liczba świetlic i klubów dla seniorów	466	466	510
Liczba hospicjów	26	26	28
Liczba ośrodków dla cudzoziemców, ubiegających się o status uchodźcy	2	2	2

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

⁷ Tekst jednolity Dz.U. 2017 poz. 1875, z późn. zm.

Z analizy danych za lata 2015-2017 wynika, że liczba gminnych lokali komunalnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie (ich liczba w 2017 r. zmniejszyła się w stosunku do 2015 r. o 1 197 lokali – ok. 1%). Wzrosła, w stosunku do 2015 roku, liczba lokali socjalnych o 1 719 (12,28%). Spadła liczba wniosków składanych na mieszkania komunalne, mieszkania socjalne oraz wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego.

W zakresie infrastruktury zapewniającej instytucjonalną opiekę dla dzieci do lat 6 gminy wykazały funkcjonowanie w 2017 roku w województwie mazowieckim 361 żłobków (z oddziałami żłobkowymi w przedszkolach) z 14 771 miejscami oraz 2 964 przedszkola (z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach) ze 192 489 miejscami. Wzrost liczby placówek odpowiednio o 15,34% i 3,85% w stosunku do roku poprzedniego. Pomimo rosnącej liczby żłobków nadal dla sporej liczby dzieci nie ma miejsc w tych placówkach. Wartość ta stale rośnie i w 2017 roku wyniosła 14 766 dzieci, o 3 555 więcej (31,71%) niż w 2015 roku. Odwrotnie sytuacja przedstawia się w przypadku przedszkoli gdzie liczba takich dzieci, w stosunku do roku 2016, zmniejszyła się ponad siedmiokrotnie – do poziomu 756.

Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży spadła w stosunku do roku 2015 o 28 i wyniosła 537 placówek.

2. DANE O OSOBACH I RODZINACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH

2.1. LICZBA OSÓB I RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc i wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej, miejskich ośrodkach pomocy społecznej lub powiatowych centrach pomocy rodzinie w 2017 roku w gminach i powiatach województwa mazowieckiego **uzyskało 311 349 osoby, co stanowiło 5,78% wszystkich mieszkańców województwa**. W tej grupie ujmuje się osoby, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały:

- pomoc na podstawie ustawy o pomocy społecznej bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania – uwzględniając zarówno pomoc, która udzielona jest w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji oraz pomoc, która jest udzielana bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego, także osoby objęte wyłącznie pracą socjalną, poradnictwem, osoby skierowane do domu pomocy społecznej (bez względu na to, czy gmina ponosi odpłatność za pobyt tej osoby w domu pomocy społecznej), osoby umieszczone w domu pomocy społecznej, w przypadku gdy gmina jest organem wydającym decyzję,
- wsparcie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w postaci skierowań do zajęć w centrach i klubach integracji społecznej, skierowań do prac społecznie użytecznych itp.,
- pomoc udzielaną na podstawie innych ustaw, np. pomoc w formie dodatku mieszkaniowego lub dodatku energetycznego, ale wyłącznie w tym przypadku, gdy pomocy tej udziela się bezpośrednio w ośrodku pomocy społecznej lub miejskim ośrodku pomocy społecznej,
- pomoc w ramach środków EFS.

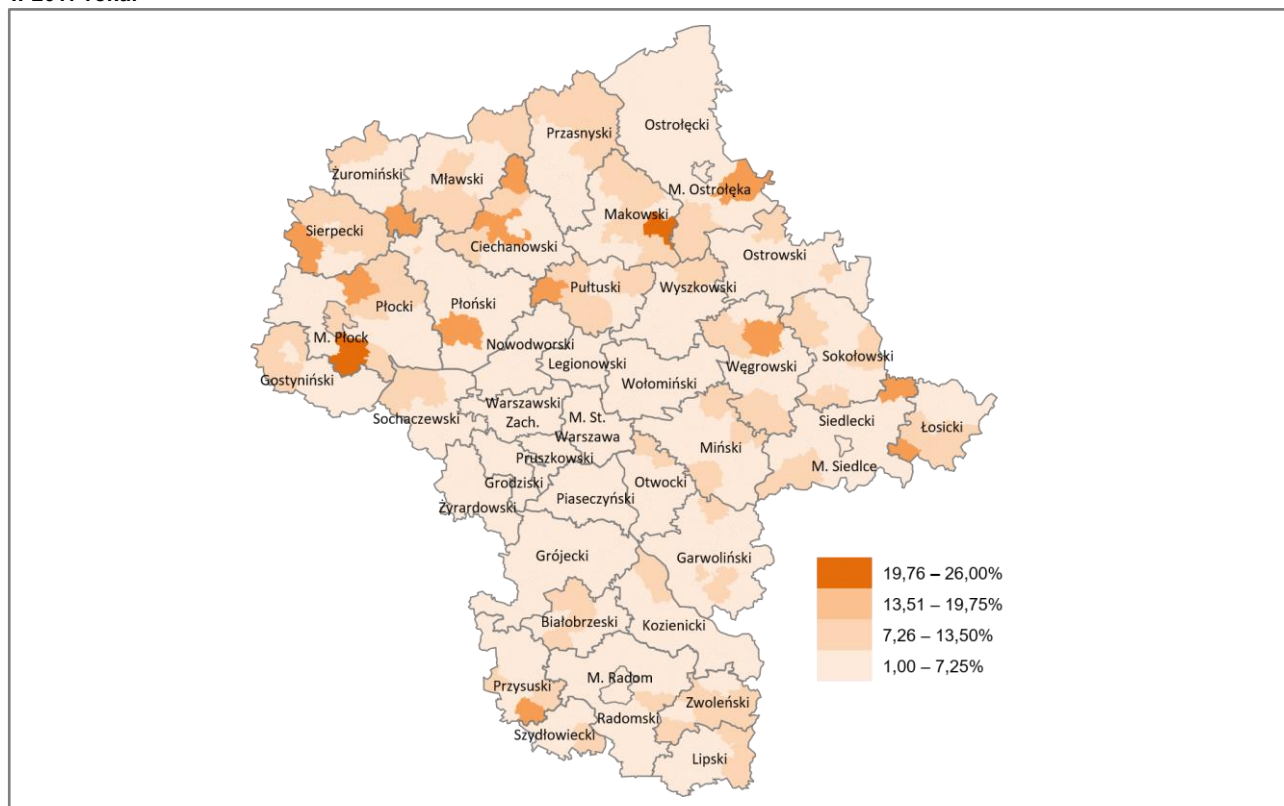
Świadczenia z pomocy społecznej zostało przyznane 172 427 osobom i 122 358 rodzinom (w których zamieszkiwało 278 515 osób).

W roku oceny, w stosunku do 2016 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 17 882 osoby (5,43%). W 2016 r. w stosunku do 2015 r. odnotowano spadek o 7 836 osób (2,32%). Natomiast **liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 9 065 (9,4%)**. W 2016 r. w stosunku do 2015 r. odnotowano spadek o 6 367 rodziny (8,34%).

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

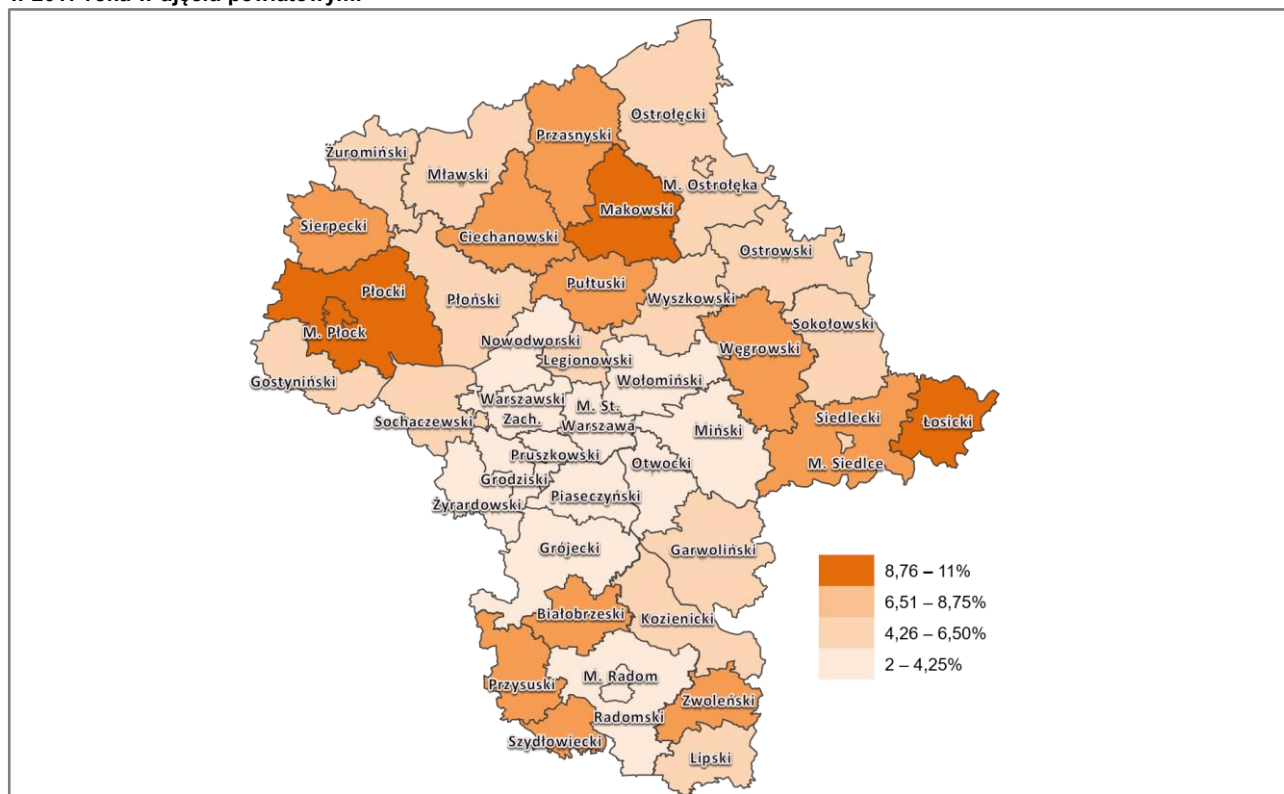
W przypadku **długotrwale korzystających z pomocy społecznej** ich liczba osiągnęła poziom 99 239 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku ubiegłego o 10 095 osób – 9,2% (rok wcześniej tendencja ta była podobna, zanotowano spadek o 6 351 osób – 5,5%).

Mapa 4. Stosunek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia do liczby mieszkańców województwa mazowieckiego w 2017 roku.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

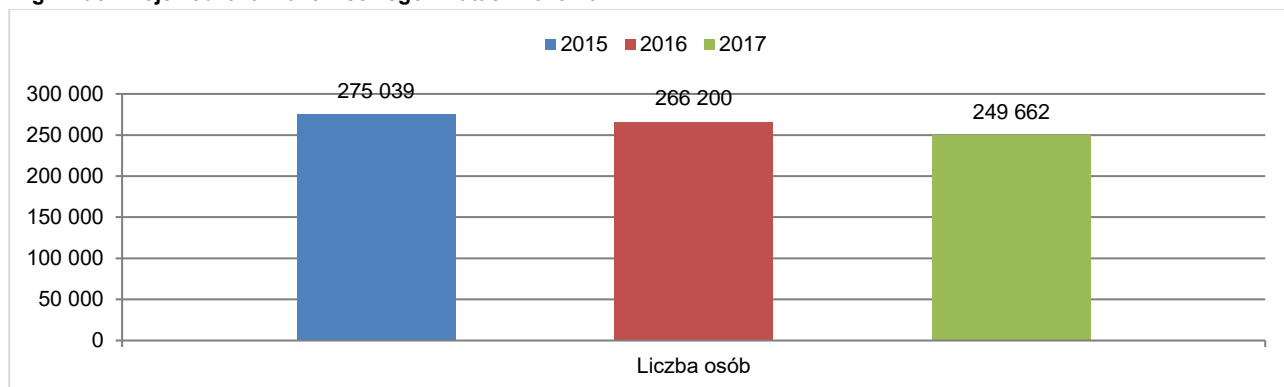
Mapa 5. Stosunek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia do liczby mieszkańców województwa mazowieckiego w 2017 roku w ujęciu powiatowym.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

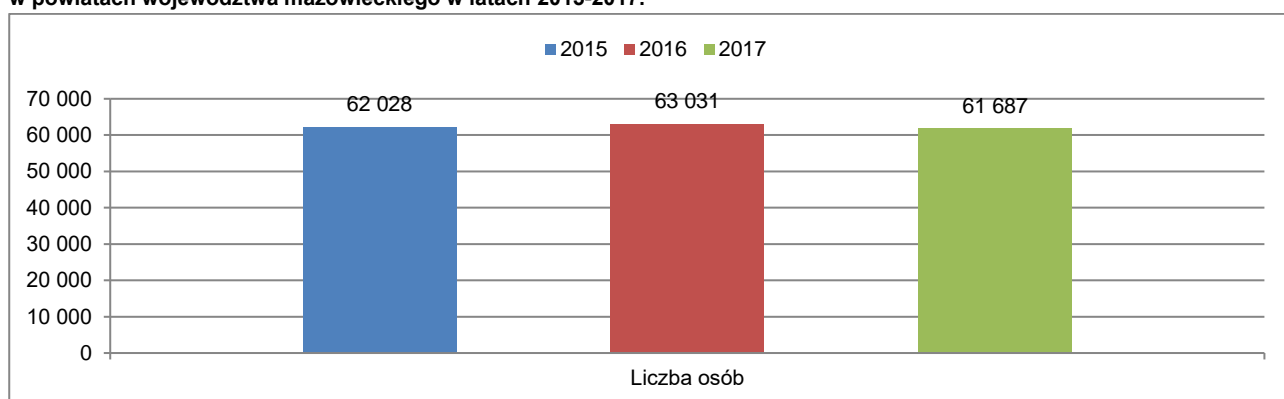
OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wykres 2. Osoby, które uzyskały pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania w gminach województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Wykres 3. Osoby, które uzyskały pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania w powiatach województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Świadczenia pieniężne przyznano 104 222 osobom (w stosunku do 2016 r. spadek o 9,12%) i 96 323 rodzin, w których wspólnie gospodarowało 203 157 osób. **Świadczenia niepieniężne** zostały udzielone 103 556 osobom (zmniejszenie o 13,53% w relacji do roku poprzedniego), 65 714 rodzinom i 202 692 osobom w tych rodzinach. **Pracą socjalną** objęto 118 248 rodzin (spadek o 4,21% w stosunku do 2016 r.), w których przebywało 254 813 osób.

2.2. POWODY UBIEGANIA SIĘ O POMOC SPOŁECZNĄ W GMINACH

W województwie mazowieckim najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2017 roku było kolejno: **ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie**. Pozostałe powody udzielania pomocy społecznej wykazane w ankietach to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietności), alkoholizm, bezdomność, przemoc w rodzinie, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenia losowe, narkomania, sieroctwo, klęski żywiołowe i ekologiczne oraz ochrona ofiar handlu ludźmi.

W województwie mazowieckim, nadal najdotkliwszym problemem pozostaje **ubóstwo**. Z tego powodu pomocą społeczną objęto w 2017 roku 57 800 rodzin. W stosunku do 2016 roku odnotowano spadek o 12,18%, tj. o 8 019 rodzin, natomiast w stosunku do 2015 roku redukcją o 17,31%, tj. o 12 100 rodzin. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa wyniosła w 2017 roku 137 220 (spadek w stosunku do 2016 roku o 17,02%, tj. o 28 137 osób a w stosunku do 2015 roku o 25,81%, tj. o 47 737 osób). W wielu przypadkach przyczyną niekorzystnych zjawisk dla rodzin są nadal niskie dochody.

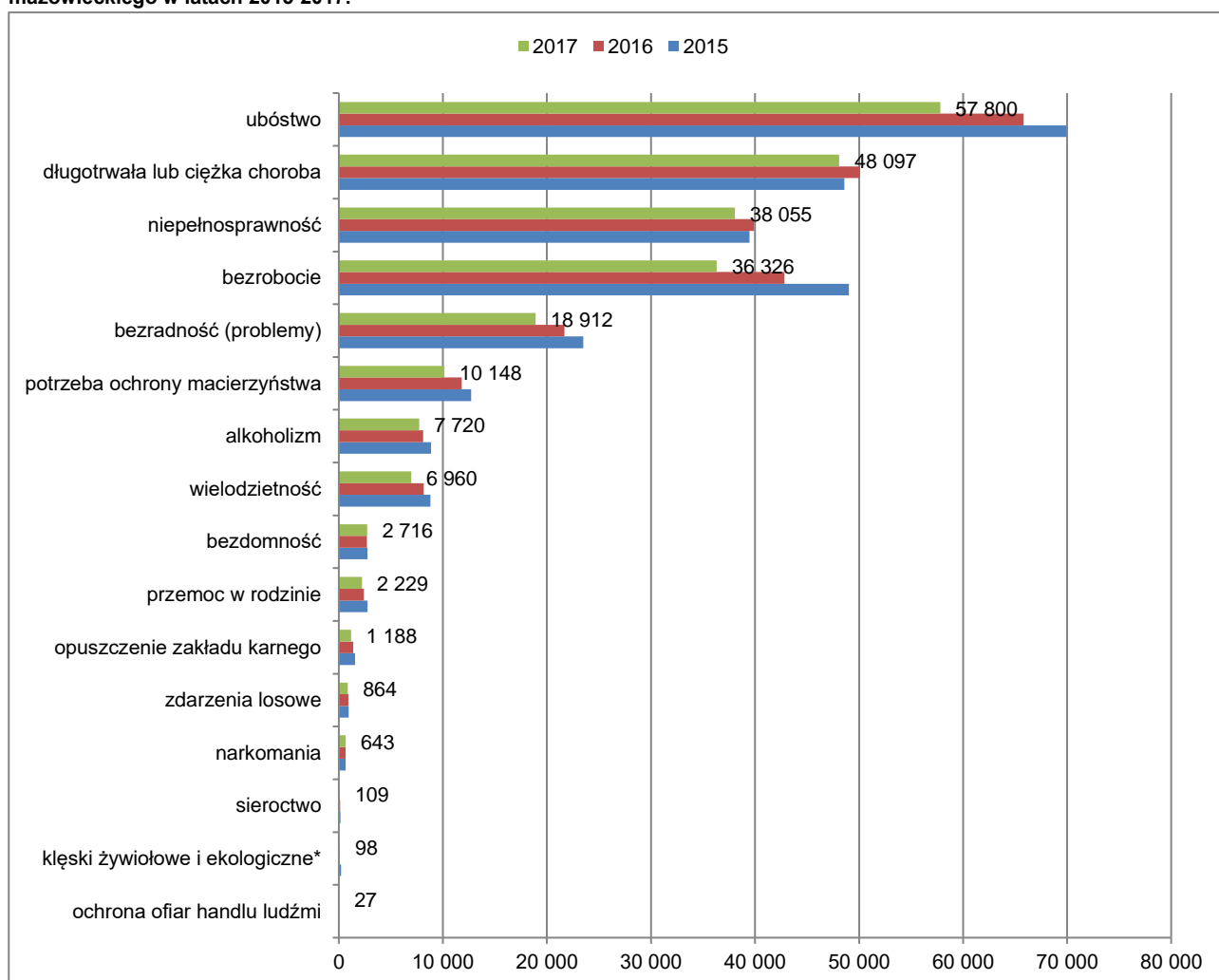
OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Drugim najczęściej wykazywanym w ankietach oceny zasobów powodem udzielania pomocy i wsparcia w gminach województwa mazowieckiego była **długotrwała lub ciężka choroba**. W 2017 roku wsparcie w tym zakresie zmniejszyło się w stosunku do roku 2016 o 1 987 rodzin, co daje spadek o 3,97% i ostatecznie wyniosło 48 097 rodzin (liczba osób w rodzinach sięgnęła odpowiednio 86 550 osób i w stosunku do roku poprzedniego spadła o 7,76%).

Bezrobocie to kolejna ważna przyczyna ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. W 2017 roku było to 42 835 rodzin i 121 884 osoby w tych rodzinach, (spadek rok do roku o 12,6%, tj. o 6 175 rodzin i o 14,5%, tj. o 20 648 osób w tych rodzinach). W stosunku do 2015 roku nastąpiła redukcja o 19,9%, tj. o 10 635 rodzin i odpowiednio o 22,44%, tj. o 35 267 osób w tych rodzinach.

W 2017 r. w stosunku do roku 2016 odnotowano wzrost liczby rodzin objętych wsparciem z powodu: bezdomności (1%), klęsk żywiołowych i ekologicznych (60,6%) oraz ochrony ofiar handlu ludźmi (92,9%). Spadła liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu: niepełnosprawności (4,6%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (12,8%), potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności (14,1%), alkoholizmu (4,6%), przemocy w rodzinie (6,8%), trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (13,5%), zdarzeń losowych (5,6%), narkomanii (1,8%) i sieroctwa (18%). Szacunkową liczbę rodzin i osób, objętych w latach 2015-2017 pomocą społeczną wg. powodów w gminach województwa mazowieckiego (ogółem pomocą z różnych przyczyn objęto 220 810 osób) obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Szacunkowa liczba rodzin (*osób), objętych pomocą społeczną wg. powodów w gminach województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

2.3. POWODY UBIEGANIA SIĘ O POMOC SPOŁECZNĄ W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU

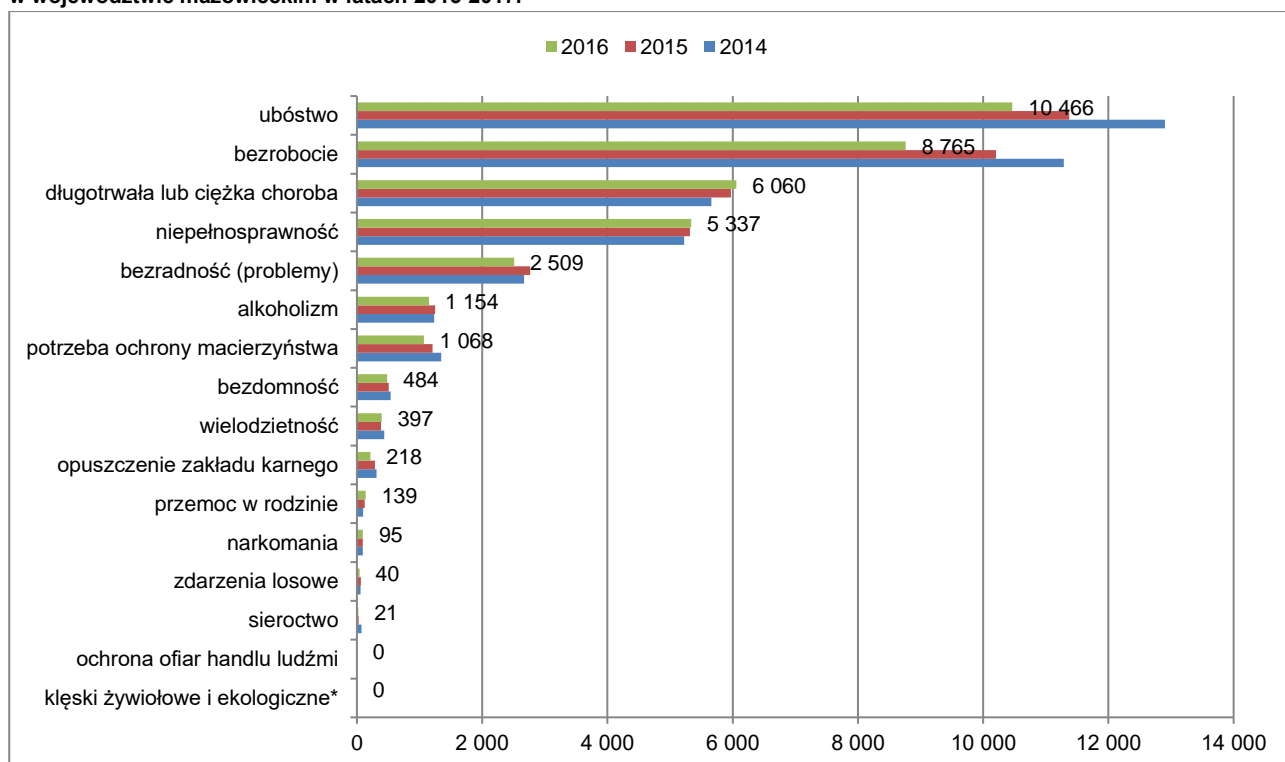
Wzorem lat ubiegłych, w Ocenie zasobów za 2017 rok, prezentacja danych dotyczących powodów ubiegania się o pomoc społeczną została podzielona na dwie części: pierwsza opisuje sytuację w gminach, druga w miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego (z pominięciem m. st. Warszawa). Powodem takiego wyróżnienia jest to, że powiaty grodzkie realizują zarówno zadania pomocy społecznej gminy, jak i powiatu, zapisane w ustawie o pomocy społecznej i innych aktach prawnych. Zasadnym zatem stało się przedstawienie danych w tym zakresie w oddzieleniu od informacji z gmin.

Podobnie jak w przypadku danych gminnych, najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w miastach na prawach powiatu były nadal kolejno: **ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność**.

W 2017 r. w stosunku do roku 2016 odnotowano wzrost liczby rodzin i osób w tych rodzinach objętych wsparciem z powodu: długotrwałej lub ciężkiej choroby (1,4%), niepełnosprawności (0,34%), wielodzietności (3,4%) oraz przemocy w rodzinie (13,9%). Spadła liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu: ubóstwa (8%), bezrobocia (14,1%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (9,3%), alkoholizmu (7,8%), potrzeby ochrony macierzyństwa (11,6%), bezdomności (4,7%), trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (24%), narkomanii (1%), zdarzeń losowych (34,4%) oraz sieroctwa (27,6%). **Nie przyznano pomocy w 2017 roku z powodu klęsk żywiołowych i ekologicznych oraz ochrony ofiar handlu ludźmi.**

Szacunkową liczbę rodzin i osób, objętych w latach 2015-2017 pomocą społeczną wg. powodów w miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego (ogółem pomocą z różnych przyczyn objęto 28 852 osoby – spadek o 7% w stosunku do 2016 r.) obrazuje poniższy wykres.

Wykres 5. Szacunkowa liczba rodzin (*osób), objętych pomocą społeczną wg. powodów w miastach na prawach powiatu w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

3. ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1. WYDATKOWANIE ŚRODKÓW NA REALIZACJĘ ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH

Wydatkowanie środków na realizację świadczeń pieniężnych według wydanych decyzji w 2016 roku przedstawiało się następująco:

1. Zasiłki stałe przyznano 27 731 osobom (liczba świadczeń – 279 990), na łączną kwotę świadczeń 141 863 072 zł, w tym:
 - zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących przyznano 23 499 osobom (liczba świadczeń – 240 182) na łączną kwotę 128 974 306 zł,
 - zasiłki stałe dla osoby w rodzinie przyznano 4 393 osoby (liczba świadczeń – 39 808) na łączną kwotę 12 888 766 zł.
2. Zasiłki okresowe przyznano 25 422 osobom (liczba świadczeń – 126 505) na łączną kwotę świadczeń 43 101 681 zł w tym:
 - zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia dla 16 608 osób (liczba świadczeń – 84 683) na łączną kwotę 30 048 978 zł,
 - zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby dla 4 545 osobom (liczba świadczeń – 15 365) na łączną kwotę 4 939 419 zł,
 - zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności dla 3 300 osób (liczba świadczeń – 14 771) na łączną kwotę 3 542 907 zł,
 - zasiłki okresowe z tytułu możliwości otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego dla 225 osób (liczba świadczeń – 450) na łączną kwotę 152 330 zł,
 - Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b nie został przyznany przez żadną gminę.
3. Zasiłki celowe otrzymało 79 190 osób na łączną kwotę 80 928 873 zł, w tym:
 - zasiłki celowe przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" dla 34 696 osób (liczba świadczeń – 130 321) na łączną kwotę 25 591 254 zł,
 - zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2 otrzymało 94 osoby na łączną kwotę 44 148 zł.

W przypadku zasiłków stałych w 2017 roku w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie zmniejszyła się zarówno liczba osób, którym przyznano to świadczenie o 1,67%, tj. o 471 osób (liczba świadczeń spadła o 6 428 – 2,24%), jak również kwota świadczeń o 2,85% tj. o 4 156 021 złotych.

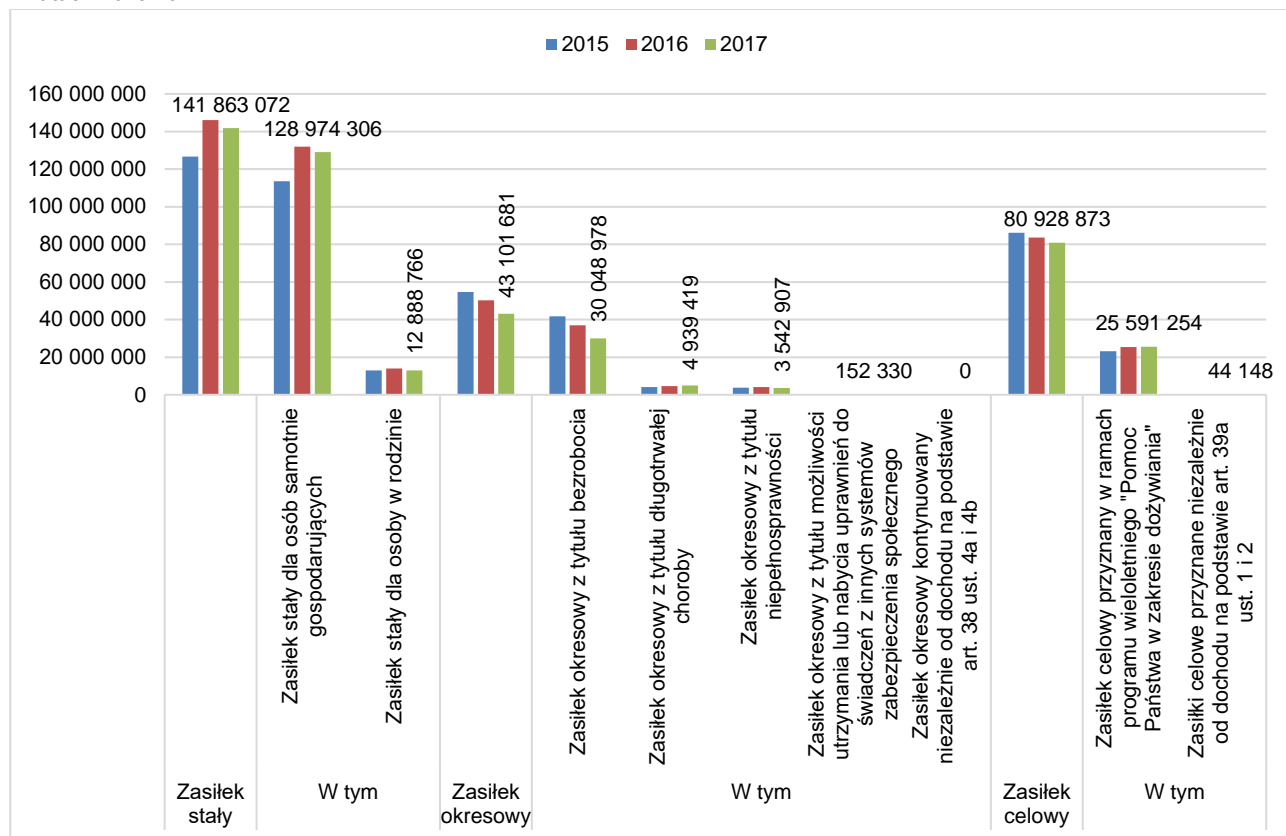
Spadła również, w stosunku do 2016 roku, liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe o 10,22%, tj. o 2 893, co niewątpliwie wpłynęło na spadek liczby świadczeń o 10,35%, tj. o 14 612. Wielkość świadczeń pieniężnych pobieranych z tego tytułu zmniejszyła się o 14,3%, tj. o kwotę 7 191 507 zł.

W stosunku do 2016 roku zmalała także liczba osób, którym przyznano zasiłki celowe (o 7,89%). Wysokość zasiłków celowych zmalała o 3,13%, tj. o kwotę 2 614 699 zł.

Łącznie w 2017 roku w województwie mazowieckim przyznano 406 495 świadczeń pieniężnych dla 132 343 osób na kwotę 265 893 626 zł.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wykres 6. Wartość przyznanych zasiłków i świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

3.2. ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Wydatkowanie środków na realizację świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w 2016 roku przedstawiało się następująco:

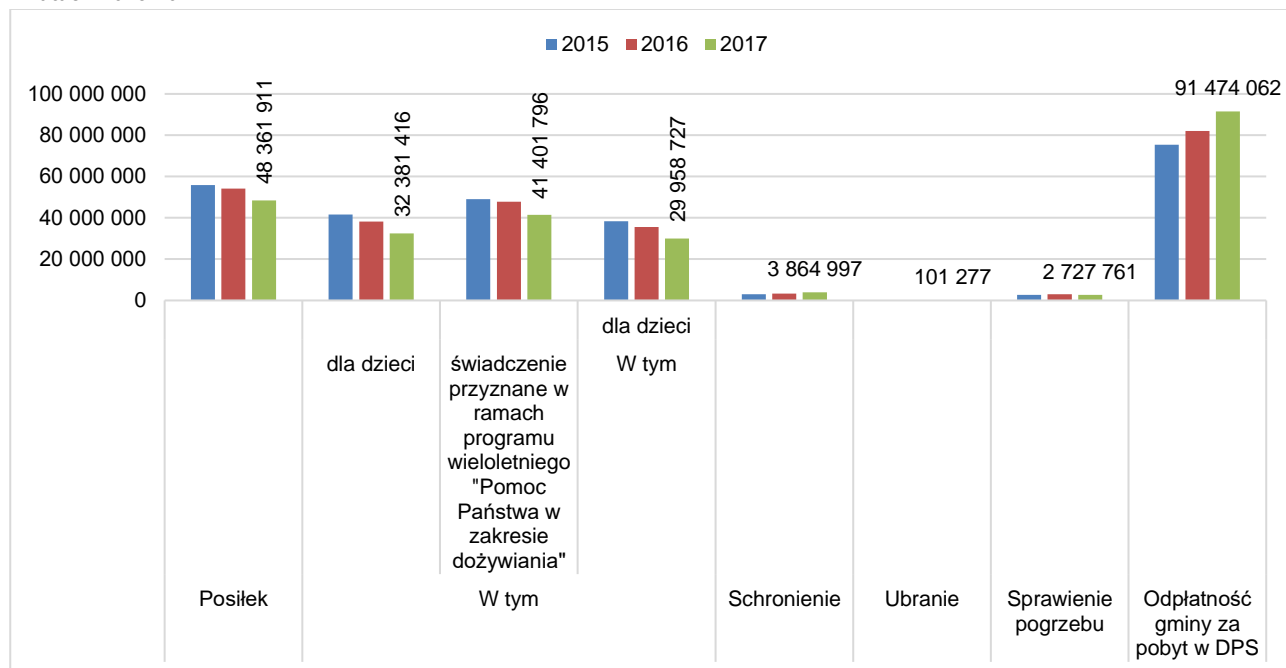
- posiłkiem zostało objętych 71 605 osób (liczba świadczeń – 9 800 682), w tym 62 379 dzieci (liczba świadczeń – 7 923 599). Łączna kwota, którą przeznaczono na posiłki wyniosła 48 361 911 zł, w tym 32 381 416 zł dla dzieci. Ważnym elementem składowym powyższych danych jest znaczny udział środków pozyskanych w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, którym w 2017 roku objęto 67 398 osób (liczba świadczeń – 8 838 970) na kwotę 41 401 796 zł,
- schronieniem zostało objętych 2 001 osób (liczba świadczeń – 178 559), na łączną kwotę 3 864 997 zł,
- ubranie przyznano 378 osobom (liczba świadczeń – 522), na łączną kwotę 101 277 zł,
- sprawowanie pogrzebu objęło 972 osób na łączną kwotę 2 727 761 zł,
- gminy opłaciły pobyt w Domach Pomocy Społecznej za 3 717 osób na łączną kwotę 91 474 062 zł.

W stosunku do roku 2016 spadła o 16,1% liczba osób, które skorzystały ze świadczeń w formie posiłków (w relacji do roku 2015 redukcja wyniosła 23,63%). Kolejną formą pomocy, która w roku oceny zanotowała spadek było wsparcie przy sprawianiu pogrzebu, którego wartość była niższa o 12,8%. W grupie świadczeń, w których w roku 2017 zaobserwowano wzrost były schronienie (z którego skorzystało o 1080 więcej osób niż w roku poprzednim, co daje przyrost o 117,3%), ubranie (12,8%) oraz odpłatność gminy za pobyt w DPS (8,6%).

Łącznie w 2016 roku w województwie mazowieckim przyznano 10 018 376 świadczeń niepieniężnych dla 78 673 osób na kwotę 146 530 008 zł.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wykres 7. Wartość przyznanych zasiłków i świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

4. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ UDZIELANE PRZEZ GMINY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Jednostki pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w zależności od potrzeb danej osoby lub rodziny i posiadanych zasobów materialnych i finansowych w 2017 roku realizowały różne rodzaje pomocy i świadczeń, w tym między innymi:

1. Świadczenie wychowawcze (500+) udzielone dla 399 648 rodzin na kwotę⁸ 3 362 mln zł.
2. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych udzielone dla 163 203 rodzin na łączną kwotę 564 602 575 zł.
3. Świadczenia pielęgnacyjne (188 818 świadczeń), na kwotę 264 467 878 zł.
4. Zasiłki pielęgnacyjne (1 165 988 świadczeń), na kwotę 179 237 870 zł, w tym:
 - dla niepełnosprawnego dziecka udzielono 334 547 świadczeń na łączną kwotę 51 227 460 zł,
 - dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności udzielono 428 046 świadczenia na łączną kwotę 66 200 705 zł,
 - dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia udzielono 372 231 świadczeń na łączną kwotę 57 041 613 zł,
 - dla osoby, która ukończyła 75 lat udzielono 31 164 świadczenia na łączną kwotę 4 768 092 zł.
5. Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka (ujmowany w pozycji "zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych") udzielony w postaci 18 037 świadczeń na łączną kwotę 15 249 500 zł.
6. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka udzielona w postaci 53 378 świadczeń na łączną kwotę 39 500 833 zł.

⁸ Dane wykazane przez gminy mogą się niewiele różnić od danych finansowych z wykonania budżetu zbieranych w innych systemach.

7. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego udzielone dla 20 858 rodzin na łączną kwotę 158 967 780 zł.
8. Dodatki mieszkaniowe udzielone dla 48 450 rodzin, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 79 989 700 zł.
9. Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego przyznane 34 884 osobom na łączną kwotę 20 986 848 zł.
10. Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego przyznane 32 206 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 65 518 476 zł.
11. Świadczenie integracyjne (w Centrum Integracji Społecznej) udzielone 168 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 1 065 850 zł.
12. Świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych udzielone 2 752 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 5 515 904 zł.
13. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne udzielone 65 291 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 38 763 567 zł.

W grupie świadczeń, które zanotowały wzrost w stosunku do roku 2016 były: świadczenie wychowawcze (3%), zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych (6,6%), jednorazowych dodatek z tytułu urodzenia się dziecka (0,5%), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (35,4%), świadczenie pielęgnacyjne (5,3%), zasiłek pielęgnacyjny (0,8%), specjalny zasiłek opiekuńczy (13,1%), opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego (odpowiednio 2% i 1,5%) oraz świadczenie integracyjne (5,6%).

Świadczenia, w których zaobserwowano spadek w stosunku do roku poprzedniego były: zasiłek dla opiekuna (19,5%), świadczenia z funduszu alimentacyjnego (4,9%), dodatki mieszkaniowe i energetyczne (odpowiednio 9,3% i 6%) świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych (10,3%) oraz stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne (15,6%).

Łącznie w 2017 roku w województwie mazowieckim przyznano 2 294 680 innych rodzajów pomocy i świadczeń na kwotę 4 840 804 369 zł.

5. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH WRAZ Z MIASTAMI NA PRAWACH POWIATU

Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w województwie mazowieckim, według formularzy oceny, w 2017 roku były świadczone w postaci:

- poradnictwa specjalistycznego dla 21 612 rodzin (wzrost w stosunku do 2016 r. o 4,1%), liczba osób w tych rodzinach wyniosła 47 350,
- pracy socjalnej dla 118 248 rodzin (spadek o 4,2%), liczba osób w tych rodzinach wyniosła 254 813,
- interwencji kryzysowej dla 3 214 rodzin (zmniejszenie o 10,7%), liczba osób w rodzinach wyniosła 7 563.

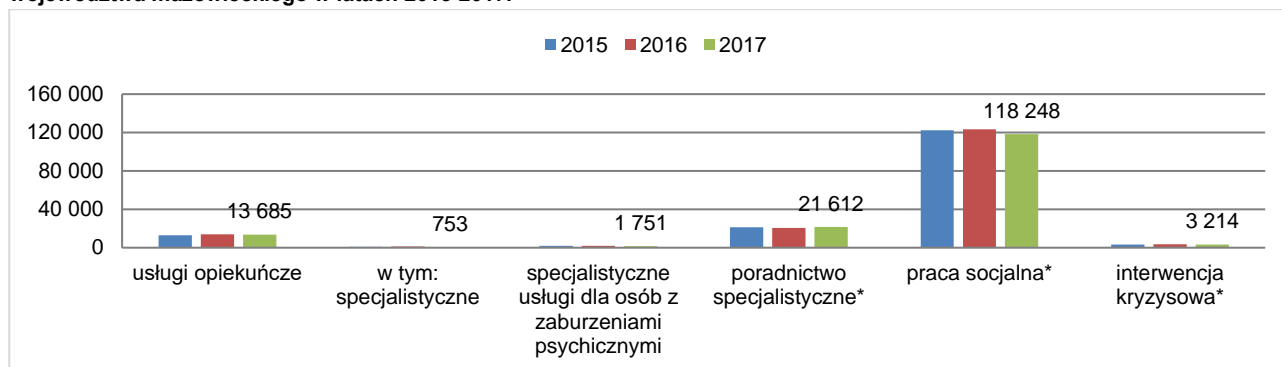
Zawarto 5 541 kontraktów socjalnych (wzrost o 9,1%), którymi objęto 6 592 osoby, w tym 278 osób zostało objętych kontraktem zawartym w Klubie Integracji Społecznej.

Indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności objęto 409 osób (zwiększenie o 55,5%), natomiast indywidualny program zatrudnienia socjalnego w ramach Centrów Integracji Społecznej zastosowano w stosunku do 176 osób (spadek o 1,1%).

Usługi opiekuńcze były świadczone dla 13 685 osób (zmniejszenie o 2,3%) na łączną kwotę 68 064 404 zł (liczba świadczeń – 4 039 826) – w tym:

- usługi specjalistyczne były świadczone dla 753 osób (spadek o 33,8%), na łączną kwotę 2 339 315 zł (liczba świadczeń – 111 384),
- specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi były świadczone dla 1 751 osób (zmniejszenie o 3,9%), na kwotę 8 370 384 zł (liczba świadczeń – 310 368).

Wykres 8. Liczba osób/rodzin* korzystających z usług pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

5.2. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych powiatowe centra pomocy rodzinie oraz miejskie ośrodki pomocy rodzinie realizowały w 2017 roku następujące formy pomocy:

- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki świadczone dla 188 osób (spadek w stosunku do 2016 r. o 6,9%) na łączną kwotę 837 715 zł (liczba imprez – 9 783),
- pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się świadczone dla 1 761 osób (zmniejszenie o 0,8%) na łączną kwotę 7 043 169 zł,
- turnusy rehabilitacyjne świadczone dla 6 606 osób (wzrost o 5%) na łączną kwotę 6 752 595 zł,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny świadczone dla 12 720 osób (zwiększenie o 2,6%) na łączną kwotę 13 549 067 zł.

Ogólna kwota dofinansowania rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (PFRON, środki własne powiatu) – 75 487 771 zł, co daje wzrost o 4,4% w relacji do roku poprzedniego).

Na uwagę zasługują działania podejmowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie i miejskie ośrodki pomocy społecznej na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej w ramach programu „Aktywny samorząd”. W 2017 roku udzielono 3 585 świadczeń (zwiększenie o 1,3%) o łącznej wartości 11 027 141 zł.

Łączna kwota dofinansowania udzielona przez powiaty województwa mazowieckiego w 2017 roku na wybrane usługi pomocy społecznej wyniosła 114 700 075 zł.

6. PIECZA ZASTĘPCZA

W ramach wpierania rodziny i systemu pieczy zastępczej powiaty województwa mazowieckiego wykazały funkcjonowanie 4 498 rodzin zastępczych (spadek o 1,7% w stosunku do roku 2016), w których przebywało 6 554 dzieci; rodzinom tym udzielono świadczenia na kwotę 62 351 097 zł.

Według ocen zasobów pomocy społecznej przygotowanych przez powiatowe centra pomocy rodzinie w województwie mazowieckim funkcjonowało: 2 911 rodzin spokrewnionych z dzieckiem (zmniejszenie o 3%), w których przebywało 3 774 dzieci, 1 343 rodzin zastępczych niezawodowych (redukcja o 1%), w których przebywało 1 730 dzieci, 185 rodzin zastępczych zawodowych (wzrost o 8,8%), w których przebywało 700 dzieci, w tym:

- 18 rodzin zastępczych specjalistycznych, w których przebywało 43 dzieci,
- 38 rodziny pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało 207 dzieci.

W 48 rodzinnych domach dziecka przebywało 350 dzieci.

Ważnym elementem skutecznej pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wychowaniu dzieci jest współpraca wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest realizowane przez zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinom zdolności do wypełniania tych funkcji. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych uruchamiane zostają działania zmierzające do ustanowienia pieczy zastępczej, która jest realizowana w ramach rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana między innymi w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których praca z dzieckiem jest prowadzona zgodnie z planem pomocy dziecku, sporządzanym i realizowanym przez wychowawcę we współpracy z asystentem rodziny⁹. Według informacji uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie w 2017 roku sporządzono 4 643 planów pomocy dziecku, tj. o 362 (8,5%) więcej w stosunku do 2016 roku – 4 281 planów. W 2015 roku odnotowano sporządzenie 4 715 planów pomocy dziecku.

Poszczególne elementy instytucjonalnej pomocy dziecku i rodzinie są systematycznie oceniane. Dokonuje się oceny zarówno sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, jak też samych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy¹⁰. W 2017 roku odnotowano sporządzenie 5 874 ocen sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej i było to o 177 (3,1%) więcej niż w 2016 roku (5 697 ocen). W 2015 roku takich ocen sporządzono 5 679 dla 9 200 dzieci.

Dokonywano również oceny sytuacji dziecka w rodzinnych domach dziecka. W 2017 roku zrealizowano 314 takich ocen, tj. o 10 (3,3%) więcej niż w 2016 roku (304 oceny). W 2015 roku zrealizowano 256 takich ocen dla 435 dzieci.

Oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka¹¹.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata¹². W 2017 roku odnotowano realizację 4 020 ocen rodzin zastępczych i jest to o 95 (2,3%) mniej niż w 2016 roku. Dla porównania w 2015 takich ocen wykonano 3 770. Wzrosła również ocena rodzinnych domów dziecka, w 2017 – 43, w 2016 – 42 i w 2015 roku 30.

⁹ art. 100 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz.998).

¹⁰ art. 13, ibid.

¹¹ art. 133 ibid.

¹² art. 134 ibid.

Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia stosownego szkolenia, organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia, spełniania odpowiednich warunków oraz posiadania predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej¹³.

Według informacji uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie mazowieckim do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka w 2017 roku przygotowanych było 327 kandydatów, tj. o 21 (6%) mniej niż w 2016 roku. W 2015 roku Ocenę w zakresie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka posiadały 288 osób.

W ramach procesu usamodzielniania indywidualne programy realizowało 1 676 osób, a w obszarach prowadzonych działań pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą przyznano:

- Osoby pełnoletnie opuszczające rodziny zastępcze – świadczenia dla 1 448 osób na łączną kwotę 7 510 172 zł, w tym:
 - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 230 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 1 030 781 zł,
 - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 1 307 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 5 857 778 zł,
 - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 218 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 610 002 zł.
- Osoby pełnoletnie opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze – świadczenia dla 794 osób, na kwotę 4 126 985 zł, w tym:
 - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 161 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 900 941 zł,
 - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 679 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 2 770 240 zł,
 - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 142 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 445 048 zł.
- Osoby pełnoletnie opuszczające instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej – świadczenia dla 215 osób, na kwotę 1 031 395 zł, w tym:
 - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 37 osób, którym przyznano świadczenia, na kwotę 141 172 zł,
 - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 183 dzieci, którym przyznano świadczenia, na kwotę 696 959 zł,
 - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 54 dzieci, którym przyznano świadczenia, na kwotę 193 254 zł.

7. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Obowiązek jej kreowania, standaryzacji i realizacji zadań spoczywa na organach administracji rządowej oraz jednostkach samorządu terytorialnego. Kreatorem polityki społecznej na szczeblu krajowym jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Za standard usług oraz realizację zadań z zakresu administracji rządowej odpowiedzialny jest Wojewoda (wydziały polityki społecznej).

¹³ art. 45 *ibid.*

Realizatorem na szczeblu regionalnym, za pomocą regionalnego ośrodka polityki społecznej, jest Marszałek Województwa (realizacja zadań samorządu województwa). Za organizację instytucji pomocy społecznej na szczeblu powiatowym odpowiedzialne są powiatowe centra pomocy rodzinie, zaś za organizację podstawowych usług społecznych na szczeblu gminnym – ośrodki pomocy społecznej.

W województwie mazowieckim zadania pomocy społecznej realizują:

- w imieniu Wojewody – Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego,
- w imieniu samorządu województwa – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, posiadające status regionalnego ośrodka polityki społecznej, które jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną, powołaną do realizacji zadań samorządu województwa mazowieckiego z zakresu polityki społecznej,
- w powiecie – 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 2 miejskie ośrodki pomocy rodzinie w Siedlcach i Ostrołęce, 2 miejskie ośrodki pomocy społecznej w Płocku i Radomiu oraz Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie,
- w gminie – 327 ośrodków pomocy społecznej (w tym 18 OPS w dzielnicach m. st. Warszawy).

Realizację powyższych zadań wspierają organizacje pozarządowe (więcej danych na ten temat w rozdziale IV pkt 1).

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W województwie mazowieckim prowadzą działalność instytucje pomocy społecznej o zasięgu lokalnym, finansowane z budżetu gmin oraz instytucje pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, finansowane z budżetów powiatów na pomoc społeczną. Do takich instytucji zaliczamy:

- Domy Pomocy Społecznej,
- Środowiskowe Domy Samopomocy,
- Dzielne Domy Pomocy,
- Noclegownie, schroniska dla bezdomnych,
- Ogrzewalnie,
- Kluby samopomocy,
- Mieszkania chronione,
- Ośrodki Interwencji Kryzysowej,
- Jednostki specjalistycznego poradnictwa,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Dzielne placówki wsparcia,
- Placówki typu rodzinnego,
- Centra Integracji Społecznej,
- Kluby Integracji Społecznej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Zakłady Aktywności Zawodowej.

Dane dotyczące ilości tych placówek w województwie mazowieckim w latach 2015-2017 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.

Typ jednostki	2015	2016	2017
Domy Pomocy Społecznej	107	107	108
Środowiskowe Domy Samopomocy	65	65	65
Dzielne Domy Pomocy	41	44	48
Noclegownie, schroniska dla bezdomnych	57	57	52
Ogrzewalnie	-	-	4

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Typ jednostki	2015	2016	2017
Kluby samopomocy	12	10	11
Mieszkania chronione	49	55	55
Ośrodki Interwencji Kryzysowej	16	14	14
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	83	83	84
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	92	105	101
Dzienne placówki wsparcia dla dzieci	225	215	307
Placówki dla dzieci typu rodzinnego	36	46	43
Centra Integracji Społecznej	12	14	13
Kluby Integracji Społecznej	20	16	19
Warsztaty Terapii Zajęciowej	91	98	96
Zakłady Aktywności Zawodowej	8	8	8
RAZEM	857	880	1 028

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok, Rejestry i Wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

8. KADRA JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ

8.1. KADRA OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ WRAZ Z MIASTAMI NA PRAWACH POWIATU

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku, kadra **ośrodków pomocy społecznej** liczyła 7 291 osób w tym:

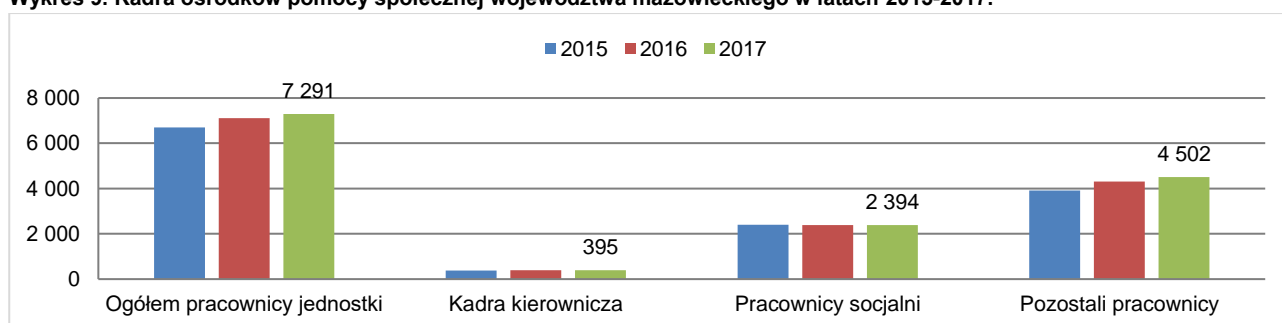
- kadra kierownicza – 395 osób,
- pracownicy socjalni – 2 394 osoby,
- pozostali pracownicy – 4 502 osoby.

W województwie mazowieckim obserwujemy zwiększenie zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej. W 2017 roku wzrost ten wyniósł 2,6% w stosunku do roku 2016 oraz 8,7% w stosunku do roku 2015. Wśród kadry kierowniczej zatrudnienie w 2017 roku w stosunku do 2016 spadło o 0,5%, natomiast w stosunku do 2015 roku wzrost wyniósł 3,7%. Z analizy materiału badawczego wynika, że w 2017 roku zatrudnienie kadry kierowniczej w ośrodkach pomocy społecznej spadło w stosunku do roku 2016 o 2 osoby a do 2015 roku wzrosło o 14 osób.

W mazowieckich ośrodkach pomocy społecznej, na przestrzeni lat 2015-2017, liczba **pracowników socjalnych** utrzymywała się na podobnym poziomie. Na koniec grudnia 2017 roku zatrudnionych było 2 394 osoby, co stanowi tę samą wartość w stosunku do roku 2016 a spadek o 0,5% w relacji do roku 2015.

Występuje zauważalna tendencja wzrostowa w kategorii zatrudnienia „**pozostali pracownicy**”, do których zaliczamy między innymi: asystentów rodziny, prawników, psychologów, obsługę administracyjną, informatyczną i księgową ośrodków pomocy społecznej. W 2017 roku zatrudnienie na tych stanowiskach wzrosło o 4,4% tj. o 190 osób w porównaniu do roku 2016.

Wykres 9. Kadra ośrodków pomocy społecznej województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

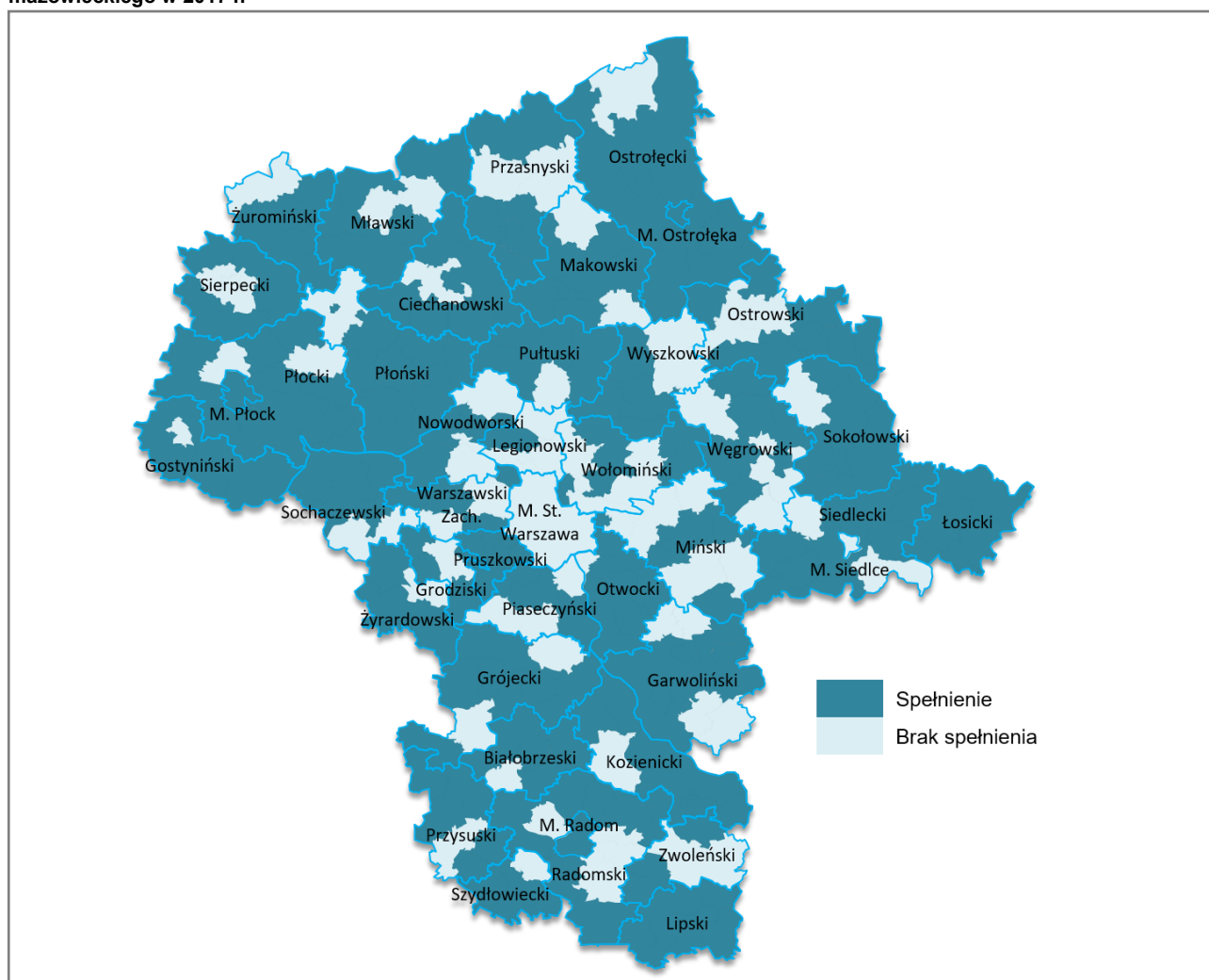
Spośród zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej **pracowników socjalnych** 1 759 posiada wykształcenie wyższe, prawie trzykrotnie mniej (609 osób) – wykształcenie średnie. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 29% pracowników socjalnych (696 osób). Specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 171 osób (7,1%). Wśród pracowników socjalnych 9,3%, tj. 224 osób posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Na 395 osoby zatrudnione **na stanowiskach kierowniczych**, 337 (85,32%) legitymuje się wykształceniem wyższym. Prawie 94,7%, tj. 374 osób spośród tej kategorii zatrudnienia posiada ukończoną specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W grupie **pozostałych pracowników** zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej 2 976 osób posiada wykształcenie wyższe, zaś 1 018 osoby wykształcenie średnie. Pozostali pracownicy (508 osób), posiadają inny poziom wykształcenia.

Z analizy materiału wynika, że coraz więcej osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej posiada wykształcenie wyższe, co bardzo dobrze prognozuje dla jakości świadczonych przez nich usług na rzecz klientów pomocy społecznej.

Mapa 6. Spełnienie ustawowego obowiązku dot. liczby zatrudnionych pracowników socjalnych w gminach województwa mazowieckiego w 2017 r.¹⁴

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

¹⁴ Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, art. 110 p.11 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.)

8.2. KADRA POWIATOWYCH CENTRÓW POMOCY RODZINIE WRAZ Z M. ST. WARSZAWA

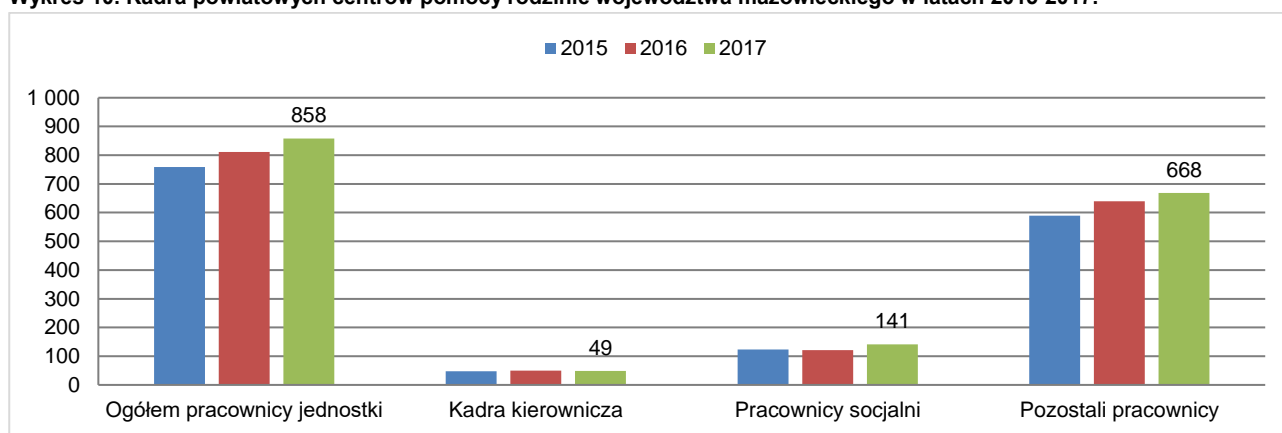
Według stanu na koniec grudnia 2017 roku, w **powiatowych centrach pomocy rodzinie** w województwie mazowieckim zatrudnionych było 858 osób. W 2017 roku w porównaniu do 2016 roku stan zatrudnienia zwiększył się o 5,8%.

Powiatowe centra pomocy rodzinie wykazały zatrudnienie w następującym podziale:

- kadra kierownicza – 49 osób,
- pracownicy socjalni – 141 osób,
- pozostali pracownicy – 668 osób.

Wszystkie 50 osób spośród **kadry kierowniczej** miało wykształcenie wyższe. Posiadanie specjalizacji z organizacji pomocy społecznej zadeklarowało 46 osób.

Wykres 10. Kadra powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Powiatowe centra pomocy rodzinie w 2017 roku w formularzach oceny wykazały zatrudnienie 141 **pracowników socjalnych**. W grupie pracowników socjalnych w 2017 roku 130 osób legitymuje się wykształceniem wyższym, 11 osób wykształceniem średnim, specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego ukończyło 13 osób, zaś 9 osób specjalizację II stopnia. Specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej posiadało 29 pracowników socjalnych.

W kategorii „**pozostali pracownicy**”, do których zaliczamy między innymi: prawników, psychologów, obsługę administracyjną, informatyczną i księgową powiatowych centrów pomocy rodzinie wykazano zatrudnienie w 2017 roku 668 osób.

8.3. ZATRUDNIENIE POMOCNICZE W OŚRODKACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jak wynika z analizy formularzy Oceny, coraz częściej współpracę z ośrodkami pomocy społecznej podejmują **wolontariusze**. W 2017 roku tą formę współpracy z ośrodkami pomocy społecznej podjęło 2 561 osób. Ich liczba od dwóch lat sukcesywnie wzrasta. W 2016 roku ze służbami pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego współpracowało 2 413 wolontariuszy, a w 2015 roku – 2 372 osoby.

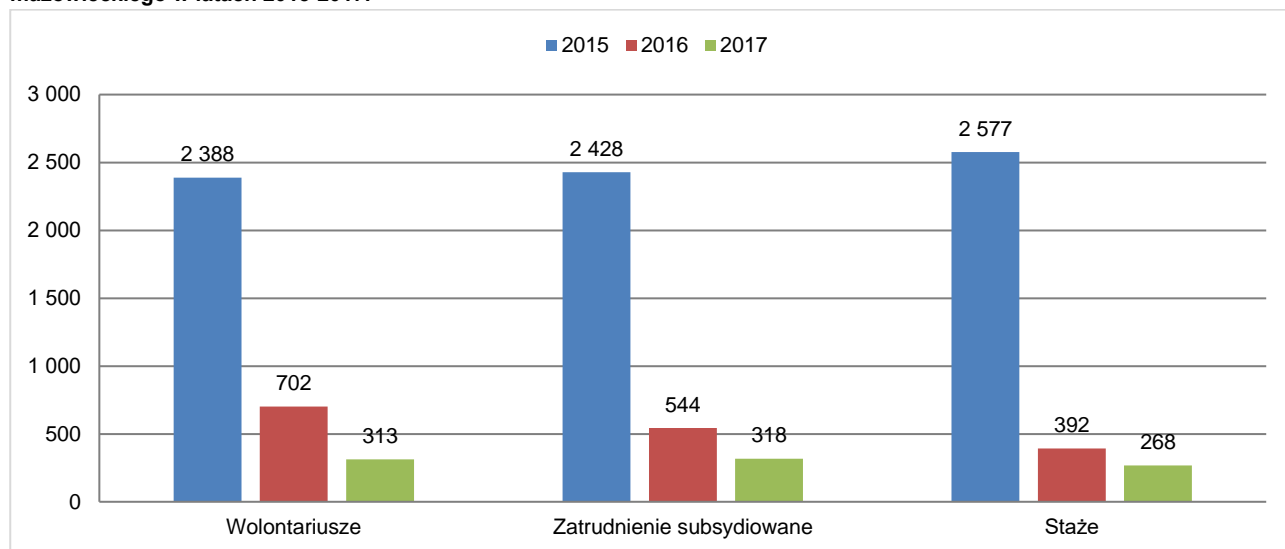
Dodatkową formą wsparcia kadr ośrodków pomocy społecznej jest **zatrudnienie subsydiowane**. Jego główną ideą i zaletą jest możliwość posiadania pracownika, którego koszty utrzymania nie są ponoszone przez pracodawcę. Z tej formy zatrudnienia mogą korzystać zarówno osoby bezrobotne, jak i absolwenci, którzy w ten sposób zdobywają pierwsze doświadczenie zawodowe. W ten sposób w ośrodkach pomocy społecznej Mazowsza zatrudniono w 2015 roku 675 osób, w 2016 roku – 521 osób, zaś w 2017 roku 373 osoby.

Innym rodzajem zatrudnienia pomocniczego jest **staż**, który odbywa się na podstawie umowy zawartej między pracodawcą a powiatowym urzędem pracy. Staż polega na nabywaniu przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy. Staż w ośrodkach pomocy społecznej odbyło w 2015 roku – 243 osoby, w kolejnym, 2016 roku – 264 osoby i w roku 2017 – 223 osoby.

8.4. ZATRUDNIENIE POMOCNICZE W POWIATOWYCH CENTRACH POMOCY RODZINIE

Powiatowe centra pomocy rodzinie również korzystają z zatrudnienia pomocniczego, choć w znacznie mniejszym zakresie niż ośrodki pomocy społecznej. W ramach wolontariatu w 2016 roku współpracowało w powiatach 15 osób, z zatrudnienia subsydiowanego skorzystały 23 osoby, natomiast staż odbyły 54 osoby.

Wykres 11. Zatrudnienie pomocnicze w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

8.5. ZESPOŁY PRACY SOCJALNEJ I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Od początku maja 2011 roku, zgodnie z art. 110 a ustawy o pomocy społecznej, w ramach struktury organizacyjnej ośrodków pomocy społecznej istnieje możliwość wyodrębnienia zespołu realizującego zadania ośrodka w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej. W skład zespołu powinno wchodzić co najmniej trzech pracowników socjalnych. Dodatkowo, jego członkami mogą być inni specjaliści realizujący zadania z zakresu integracji społecznej. Zmiana ta pozwala na zatrudnianie specjalistów takich, jak terapeuci, psychologowie czy pedagodzy, którzy mogą w ten sposób wspomagać pracowników socjalnych w ich pracy na rzecz poprawy sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z analizy danych zawartych w Ocenie zasobów wynika, że w woj. mazowieckim w latach 2015-2017 funkcjonowała następująca liczba zespołów pracy socjalnej i integracji społecznej:

- w 2015 roku – 80 zespołów w 38 gminach (z czego w Warszawie 28 zespołów w 7 dzielnicach),
- w 2016 roku – 93 zespoły z 37 gmin (z czego w Warszawie 29 zespołów w 8 dzielnicach),
- w 2017 roku – 91 zespołów w 41 gminach (z czego w Warszawie 29 zespołów w 8 dzielnicach).

Liczba osób pracujących w tych zespołach w 2015 roku to 599 osób, w 2016 roku to 566 osób, a w roku oceny to 582 osób.

9. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

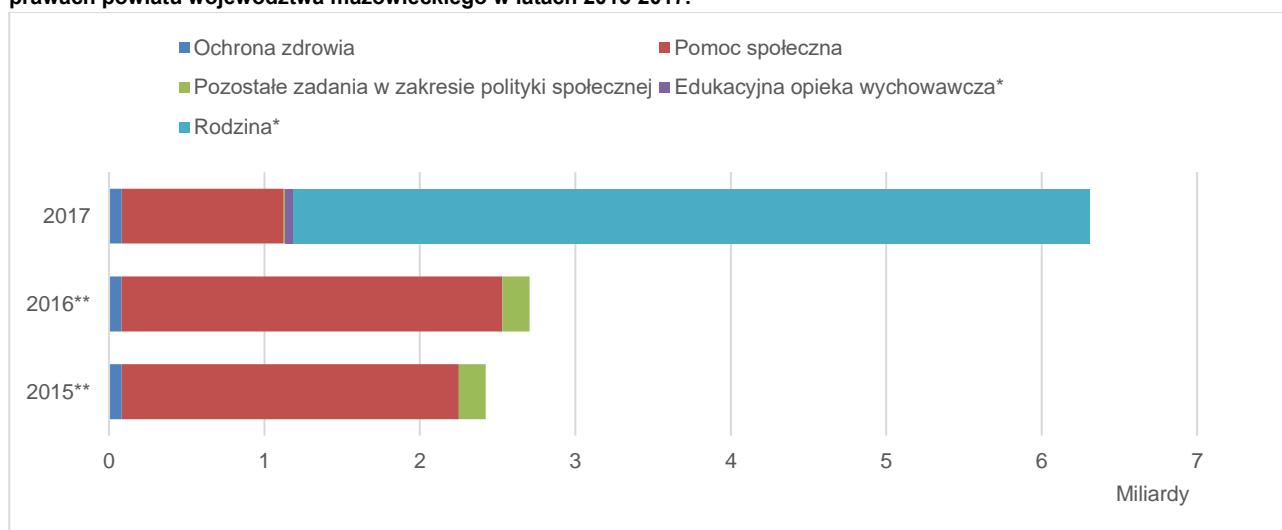
9.1. BUDŻETY GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU NA ZADANIA POMOCY SPOŁECZNEJ I INNE ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, wydatkowane przez gminy i miasta na prawach powiatu **wyniosły ogółem w województwie mazowieckim w 2017 r. 6 307 964 468 zł**. Z uwagi na fakt wprowadzenia w 2017 roku nowej klasyfikacji budżetowej oraz zmian w zakresie zadań realizowanych nie ma możliwości jednoznacznego porównania roku oceny do lat poprzednich. W zestawieniu w roku poprzedni wartość środków zwiększyła się o 3 602 023 356 zł. Oprócz świadczenia wychowawczego, na które przeznaczono 3 352 050 386 zł (co stanowi 53,14% ogółu środków), nadal największe kwoty są wydatkowane na świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. W 2017 roku na ten cel przeznaczono 1 460 528 765 zł (23,15% ogółu środków). Do innych dużych pozycji budżetowych w wydatkach na pomoc społeczną należą:

- środki przeznaczone na prowadzenie i utrzymanie ośrodków pomocy społecznej¹⁵ to kwota 376 219 317 zł, co stanowi 5,96% ogółu środków,
- środki przeznaczone na tworzenie i funkcjonowanie żłobków to kwota 252 424 023 zł, co stanowi 4% ogółu środków,
- środki na zasiłki stałe w kwocie 141 578 922 zł, co stanowi 2,24% ogółu środków,
- środki na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w kwocie 121 284 166 zł, co stanowi 1,92% ogółu środków.

Powyższe kategorie wydatków budżetowych na pomoc społeczną wraz ze świadczeniami wychowawczymi i rodzinnymi obejmują 90,43% (5 704 085 579 zł) całego budżetu na politykę społeczną w gminach.

Wykres 12. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

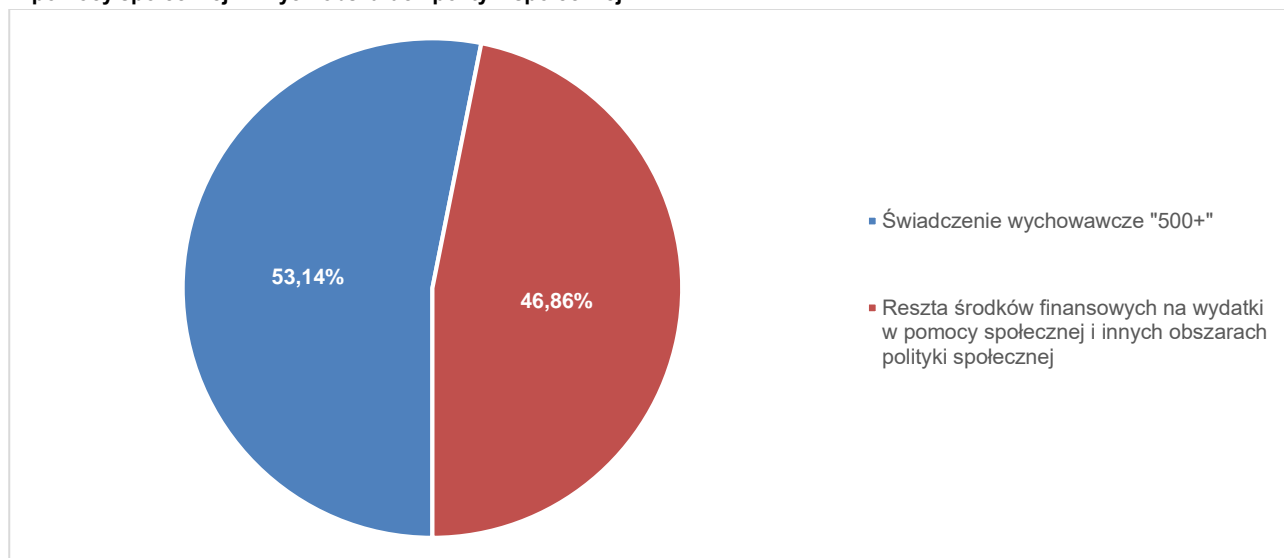

* nowe działy prezentowane w Ocenie za rok 2017, ** dane zasilone z formularza Oceny za 2016 rok wg. starej klasyfikacji działów

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok oraz 2016 rok.

¹⁵ W tym koszty zatrudnienia pracowników socjalnych i innych specjalistów.

Wykres 13. Stosunek zasobów przeznaczonych na świadczenie wychowawcze do reszty środków finansowych na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

W 2017 roku najmniej środków gminy przeznaczyły na następujące pozycje budżetowe:

- wydatki na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych w kwocie 1 398 717 zł, co stanowi 0,02% ogółu środków,
- wydatki na tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych w kwocie 1 384 995 zł, co stanowi 0,02% ogółu środków,
- wydatki na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w kwocie 748 686 zł, co stanowi 0,01% ogółu środków,
- wydatki na pomoc dla cudzoziemców w kwocie 629 892 zł, co stanowi 0,01% ogółu środków,
- wydatki na Centra Integracji Społecznej w kwocie 560 148 zł, co stanowi 0,01% ogółu środków.

9.2. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I W INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W POWIATACH

Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, wydatkowane przez powiaty wyniosły ogółem w województwie mazowieckim w 2017 r. 756 482 010 zł. Podobnie jak to ma miejsce w przypadku gmin, zmiany klasyfikacji budżetowej uniemożliwiają porównanie roku oceny do lat poprzednich, jednakże ostateczny wzrost wydatków w omawianych obszarach nie był tak zauważalny w wypadku powiatów i wyniósł 55 935 124 zł.

Najwięcej środków finansowych powiaty przeznaczają na:

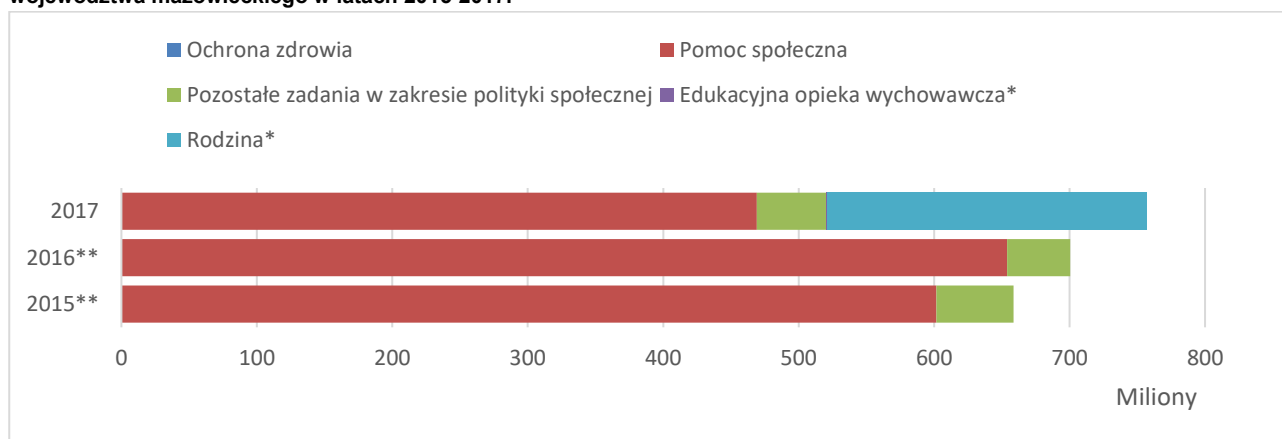
- wydatki na prowadzenie i utrzymanie Domów Pomocy Społecznej¹⁶ w kwocie 390 007 408 złotych, co stanowi 51,56% ogółu środków,
- wydatki na działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych w kwocie 122 969 001 zł, co stanowi 16,26% ogółu środków,
- wydatki na rodziny zastępcze w kwocie 112 088 489 zł, co stanowi 14,82% ogółu środków,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie 30 346 774 zł, co stanowi 4,01% ogółu środków.

¹⁶ Wydatki na odpłatność gmin za pobyt osób kierowanych do DPS wyniosły 75 368 418 zł

Najmniej środków finansowych powiaty przeznaczają na:

- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym 37 392 zł, co stanowi 0,005% ogółu środków,
- wydatki na wspieranie rodziny w kwocie 271 840 zł, co stanowi 0,04% ogółu środków,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym w kwocie 326 945 zł, co stanowi 0,04% ogółu środków,
- świadczenia wychowawcze w kwocie 415 014 zł, co stanowi 0,05% ogółu środków.

Wykres 14. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w powiatach województwa mazowieckiego w latach 2015-2017.

* nowe działy prezentowane w Ocenie za rok 2017, ** dane zasilone z formularza Oceny za 2016 rok wg. starej klasyfikacji działów

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok oraz 2016 rok.

Wydatki na utrzymanie i prowadzenie powiatowych centrów pomocy rodzinie wyniosły w 2017 r. 43 739 043 zł, tj. 1,9% (810 342 zł) więcej niż w 2016 roku, w którym utrzymanie wyniosło 42 928 701zł.

10. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO-KONKURSOWA GMIN I POWIATÓW

Z analizy formularzy oceny za 2017 rok wynika, że zrealizowano 74 projekty współfinansowane z EFS w 57 gminach, a ogólna liczba osób objęta tymi projektami wyniosła 2 467 osób. Do realizacji projektów przystąpiły gminy w powiatach: ciechanowskim (3), grodziskim (1), legionowskim (2), nowodworskim (3), m. Ostrołęka, ostrowskim (2), otwockim (1), piaseczyńskim (1), m. Płock, płockim (2), płońskim (2), przysuskim (1), pułtuskim (6), m. Radom, radomskim (3), siedleckim (7), sierpeckim (7), szydlowieckim (2), m. st. Warszawa (8 dzielnic), wołomińskim (2) i żuromińskim (1).

W konkursach ogłaszanych przez MRPiPS wzięło udział 300 gmin, które podjęły się realizacji 327 projektów. Pomocą objęto 17 580 osób. Najwięcej gmin wykazało udział w konkursie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w zakresie zatrudnienia asystentów rodziny.

Udział w programach osłonowych wykazało 329 gmin, które realizowały 670 programów, w których wzięło udział 225 372 osoby.

W przypadku powiatów, analiza formularzy oceny wskazuje, że zrealizowano 27 projektów współfinansowanych z EFS na terenie 25 jednostek samorządu terytorialnego, a ogólna liczba osób objęta tymi projektami wyniosła 1 326 osób.

Udział w konkursach ogłaszanych przez MRPiPS zadeklarowało 37 powiatów, które łącznie zrealizowało 42 konkursów. Wzięło w nich udział 5 042 osoby. Najwięcej powiatów wykazało udział w konkursie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w zakresie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Jeden powiat wykazał udział w programie osłonowym, w którym pomocą objęto 10 osób.

11. ZLECANIE ZADAŃ PRZEZ GMINY I POWIATY ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM

Z danych przekazanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wynika, że realizację zadań z zakresu pomocy społecznej przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹⁷, na podstawie umowy o współpracy i zleceniu zadań, zadeklarowało 17 powiatów i 78 gmin województwa mazowieckiego. Kwoty zadań zleconych (w trybie „działalności pożytku publicznego” i w trybie „zamówień publicznych”) wyniosły: 51 197 159 zł w gminach i 12 701 451 zł w powiatach.

W powiatach białobrzeskim, gostynińskim, makowskim, mławskim, sochaczewskim, sokołowskim, węgrowskim, zwoleńskim i żuromińskim żadna z gmin nie wykazała zlecenia zadań organizacjom pozarządowym. Najwięcej organizacji pozarządowych realizuje zadania w gminach z powiatów: m. st. Warszawy (12 dzielnic), garwolińskiego (3 gminy), legionowskiego (3 gminy), mińskiego (3 gminy), nowodworskiego (3 gminy), ostrołęckiego (3 gminy), ostrowskiego (3 gminy), płockiego (3 gminy), radomskiego (3 gminy), siedleckiego (3 gminy) i sierpeckiego (3 gminy).

Zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia odbywały się poprzez:

- zlecenia w trybie „działalności pożytku publicznego”, uzyskało 624 organizacje pozarządowe, z którymi zawarto 818 umów na łączną wartość 42 579 474 zł,
- zlecenia w trybie „zamówień publicznych” uzyskało 32 organizacje pożytku publicznego na łączną kwotę 8 617 685 zł.

Gminy zlecały zadania w zakresie:

- usług opiekuńczych – 32 organizacjom na kwotę 14 109 633 zł,
- specjalistycznych usług opiekuńczych – 14 organizacjom na kwotę 1 426 330 zł,
- prowadzenia placówki pomocy społecznej – 19 organizacjom na kwotę 5 232 159 zł.

W przypadku powiatowych centrów pomocy rodzinie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia im zadań z zakresu pomocy społecznej nie deklarowały powiaty: ciechanowski, gostyniński, grójecki, kozienicki, lipski, łosicki, makowski, ostrowski, płocki, płoński, przasnyski, pułtuski, sierpecki, sochaczewski, sokołowski, m. st. Warszawa, węgrowski, zwoleński i żuromiński.

Powiatowe centra pomocy rodzinie skoncentrowały się głównie na współpracy z 67 organizacjami pozarządowymi w zakresie zleceń w trybie „działalności pożytku publicznego” i wykazały zawartych 81 umów, na łączną kwotę 11 950 245 zł i prowadzenia placówek pomocy społecznej w liczbie 36 organizacji, którym zlecono zadania na łączną kwotę 43 701 475 zł.

¹⁷ Tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.

IV. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH MODELI I STANDARDÓW DZIAŁAŃ POMOCOWYCH ORAZ PARTNERSTW ZAWIERANYCH Z PODMIOTAMI INNYCH POLITYK SEKTOROWYCH W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ NA MAZOWSZU

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczną w Polsce organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi¹⁸.

Jednym z głównych działań w systemie pomocy społecznej jest praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi¹⁹. Jednym z kluczowych elementów właściwego realizowania pracy socjalnej jest jej organizacja. W ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie są stosowane różnorodne systemy organizacji pracy socjalnej, co wynika zarówno z zadań ustawowych jednostek, jak i ich uwarunkowań społecznych, geograficznych czy ekonomicznych. Jednakże w celu profesjonalizacji i skutecznej organizacji działań związanych z pracą socjalną w jednostkach coraz częściej stosowane są w nich modele i standardy działań pomocowych.

W związku z tym, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, zwróciło się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie na Mazowszu o przedstawienie danych dotyczących funkcjonowania w tych jednostkach:

- modeli i standardów działań pomocowych,
- rozdzielenia pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej,
- partnerstw zawieranych z podmiotami innych polityk sektorowych.

Analiza ta była uzupełnieniem danych zbieranych w ramach Oceny zasobów pomocy społecznej za 2017 rok w województwie mazowieckim. Powyższe dane zostały zebrane przy pomocy formularza sprawozdania jednorazowego za pośrednictwem systemu CAS MRPIPS w okresie od 14 marca do 30 kwietnia 2018 roku. W badaniu wzięły udział wszystkie ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie w województwie mazowieckim w liczbie 369.

¹⁸ Art. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.)

¹⁹ Tamże, art. 6 pkt. 12

1. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH FUNKCJONOWANIA MODELI I STANDARDÓW DZIAŁAŃ POMOCOWYCH W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

W pierwszej części ankiety Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej zwróciło się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej, miejskich ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie o wskazanie czy stosowane są w nich modele i standardy działań pomocowych.

Według danych przekazanych w ankietach przez ośrodki pomocy społecznej i miejskie ośrodki pomocy społecznej w 2017 roku spośród 331 jednostek na Mazowszu stosowanie modeli i standardów działań pomocowych wskazało 29 jednostek (co stanowi 8,8% wszystkich OPS). Spośród nich:

- 22 OPS wskazało opracowanie modelu, standardu w ramach własnych działań w jednostce,
- 4 OPS wskazało modele, standardy działań pomocowych opracowane w ramach konkursów i projektów MRPiPS, organizacji pozarządowych (np. Centrum Aktywności Lokalnej, standardów wychodzenia z bezdomności),
- 3 OPS wskazało modele, standardy działań pomocowych opracowane w ramach projektów Unii Europejskiej.

Dwa OPS wskazało opracowanie modelu, standardu zarówno w pierwszej, jak i w drugiej grupie, również 2 OPS w pierwszej i trzeciej grupie, zaś jeden OPS wskazał swoją aktywność we wszystkich trzech przypadkach.

Ośrodki pomocy społecznej zostały także poproszone o wskazanie w ankiecie nazwy i obszarów funkcjonujących w jednostkach modeli i standardów działań pomocowych.

Tabela 6. Wykaz OPS z funkcjonującym modelem, standardem działań pomocowych według ich nazw i obszarów tematycznych.

Nazwa modelu lub obszar tematyczny	Nazwa OPS
Rozdzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej	(4 jednostki) OPS Dzielnicy Białołęka m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Praga Południe m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Wola m. st. Warszawy
Standardy pracy asystenta Rodziny	(5 jednostek) OPS Dębe Wielkie (powiat miński), OPS Halinów (powiat miński), OPS Wieczfnia Kościelna (powiat mławski), OPS Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy, OPS Stare Babice (powiat warszawski zachodni)
Standardy Pracy Pracownika Socjalnego	(3 jednostki) MGOPS Sulejówek (powiat miński), m. Płock, OPS Przesmyki (powiat siedlecki)
Centrum Aktywności Lokalnej	MGOPS Piaseczno
Organizacja grup wsparcia dla rodzin	OPS Puszcza Mariańska (powiat żyrardowski)
Model aktywizacji społeczno-zawodowej	(2 jednostki) MOPS Legionowo, OPS Zatory (powiat pułtuski)
Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności	(2 jednostki) m. Siedlce, OPS Dzielnicy Bemowo m. st. Warszawy
Standard Superwizji pracy socjalnej	OPS Kowala (powiat radomski)
Brak wskazania nazwy lub obszaru	(9 jednostek) MGOPS Łosice, MOPS Maków Mazowiecki, GOPS Mińsk Mazowiecki, MGOPS Przysucha, OPS Sochocin (powiat płoński), OPS Winnica (powiat pułtuski), MGOPS Serock (powiat legionowski), Grabów n. Pilicą (powiat kozienicki), OPS Wiśniew (powiat siedlecki)

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie w żadnym z nich nie wskazano stosowania modeli i standardów działań pomocowych.

2. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH ROZDZIELENIA PRACY ADMINISTRACYJNEJ OD ŚWIADCZENIA PRACY SOCJALNEJ ORAZ USŁUG POMOCY SPOŁECZNEJ

W drugiej części ankiety MCPS zwróciło się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej, miejskich i ośrodków pomocy społecznej o wskazanie czy realizują one lub planują realizować rozdzielanie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej.

Według analizy formularzy przesłanych przez ośrodki pomocy społecznej, w 2016 i 2017 roku w województwie mazowieckim, rozdzielanie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej wprowadziły 20 OPS (co stanowiło 6% wszystkich OPS na Mazowszu). W 2018 roku wprowadzenie tego podziału prognozuje 42 OPS. Łącznie na koniec 2018 roku funkcjonowanie ww. rozdziału może zastosować 62 OPS (co będzie stanowiło 18,7% wszystkich OPS na Mazowszu).

Tabela 7. Liczba OPS wprowadzających rozdzielanie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług w latach 2016-2018 na Mazowszu.

Rok wprowadzenia rozdziału	Wprowadzenie rozdziału przy wykorzystaniu własnych środków	Wprowadzenie rozdziału przy wykorzystaniu środków z UE	Wprowadzenie rozdziału przy wykorzystaniu środków z MRPiPS
2016	10	0	1
2017	6	2	1
Planujące w 2018	25	6	11

Źródło: Opracowanie własne.

OPS które wprowadziły w latach 2016 i 2017 rozdzielanie pracy socjalnej i usług od działań administracyjnych w większości wykorzystywało środki własne (dotyczy to 16 OPS). Tylko 2 OPS wykorzystywały do tego procesu środki pochodzące z UE, również 2 OPS wykorzystywało środki pochodzące z MRPiPS. W 2018 roku rozdzielanie pracy socjalnej i usług od działań administracyjnych ośrodki pomocy społecznej wykazały:

- w ramach środków własnych 25 OPS,
- w ramach środków unijnych 6 OPS,
- w ramach środków z MRPiPS 11 OPS.

Przedstawiona powyżej analiza pokazuje, że ośrodki pomocy społecznej i miejskie ośrodki pomocy społecznej coraz częściej decydują się na wprowadzenie rozdzielania pracy socjalnej i usług od działań administracyjnych, wykorzystując do tego środki zewnętrzne pochodzące z UE i MRPiPS.

Tabela 8. Wykaz OPS wprowadzających rozdzielanie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług w latach 2016-2018 na Mazowszu.

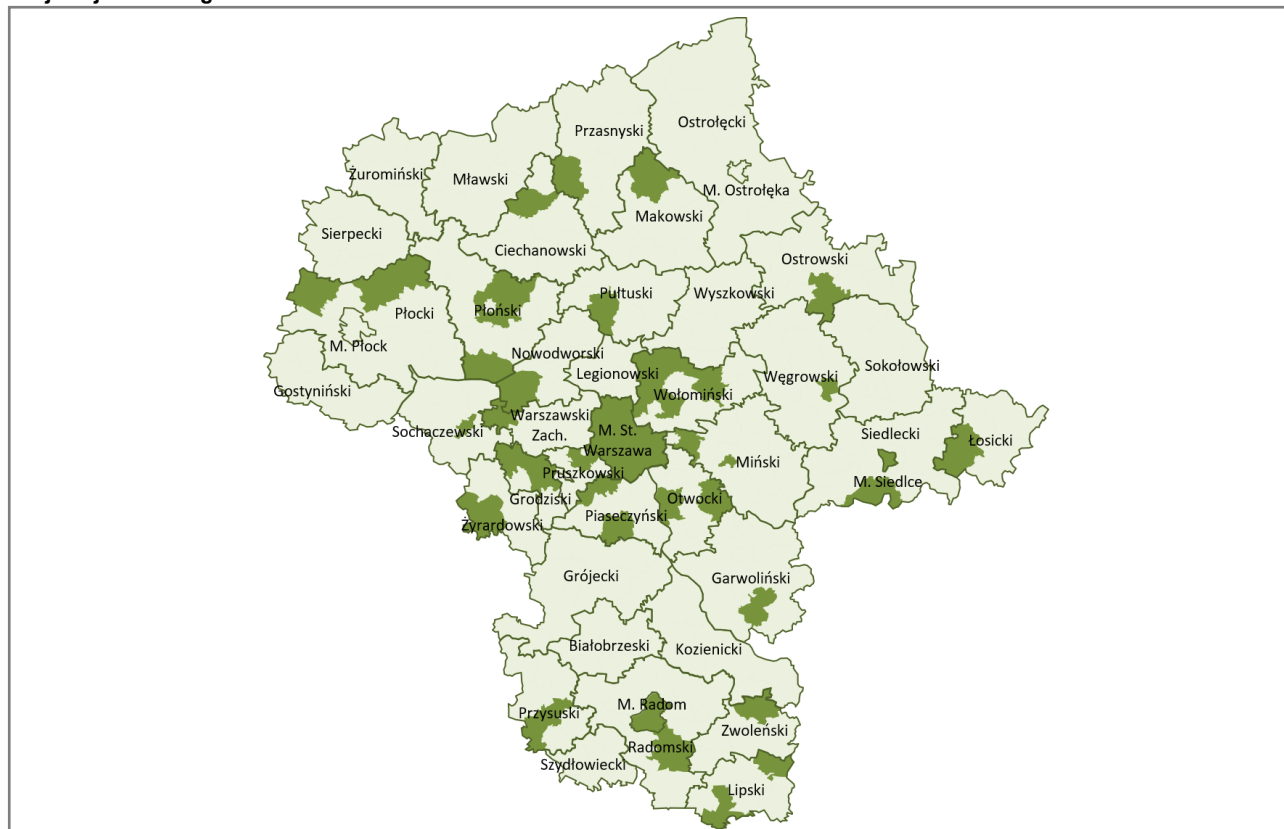
Rok wprowadzenia rozdziału	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu własnych środków	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu środków z UE	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu środków z MRPiPS
2016	OPS Halinów (powiat miński), MOPS Mińsk Mazowiecki, OPS Kołbiel (powiat otwocki), OPS Lesznowola (powiat piaseczyński, MGOPS Przysucha, m. Siedlce, OPS Dzielnicy Białołęka m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Bielany m. st. Warszawy, CPS Śródmieście m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Wola m. st. Warszawy	-	MOPS Pruszków

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Rok wprowadzenia rozdziału	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu własnych środków	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu środków z UE	Lista OPS wprowadzających rozdział przy wykorzystaniu środków z MRPiPS
2017	OPS Dzielnicy Praga Południe m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Rembertów m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Targówek m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Ursus m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Wawer m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Żoliborz m. st. Warszawy	OPS Skaryszew (powiat radomski), OPS Marki (powiat wołomiński)	OPS Milanówek (powiat grodziski)
Planujące w 2018	OPS Baranów (powiat grodziski), MGOPS Grodzisk Mazowiecki, OPS Milanówek (powiat grodziski), OPS Sienno (powiat lipski), MGOPS Łosice, OPS Olszanka (powiat łosicki), OPS Krasnosielc (powiat makowski), OPS Leoncin (powiat nowodworski), OPS Karczew (powiat otwocki), OPS Prażmów (powiat piaseczyński), OPS Bielsk (powiat plocki), OPS Brudzeń Duży (powiat plocki), OPS Czerwińsk nad Wisłą (powiat Płocki), GOPS Płońsk, OPS Sochocin (powiat płoński), OPS Michałowice (powiat przyski), OPS Winnica (powiat pułtuski), OPS Domanice (powiat siedlecki), OPS Dzielnicy Bemowo m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Mokotów m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Wesoła m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Wilanów m. st. Warszawy, OPS Dzielnicy Włochy m. st. Warszawy, OPS Kampinos (powiat warszawski zachodni), OPS Dąbrówka (powiat wołomiński)	OPS Olszanka (powiat łosicki), OPS Małkinia Górna (powiat ostrowski), OPS Dzielnicy Ochota m. st. Warszawy, MOPS Węgrów, OPS Radzymin (powiat wołomiński), OPS Tuszcz (powiat wołomiński)	OPS Regimin (powiat ciechanowski), OPS Sobolew (powiat garwoliński), OPS Chotcza (powiat lipski), OPS Drobin (powiat plocki), OPS Czernice Borowe (powiat przasnyski), M. Radom, OPS Wiśniew (powiat siedlecki), MOPS Sochaczew, MGOPS Wołomin, OPS Policzna (powiat zwoleński), OPS Puszcza Mariańska (powiat żyrardowski)

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 7. Rozmieszczenie terytorialne 62 OPS wprowadzających rozdzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług w latach 2016-2018 na Mazowszu.

Źródło: Opracowanie własne.

3. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH PARTNERSTW ZAWIERANYCH PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ Z PODMIOTAMI INNYCH POLITYK SEKTOROWYCH

Kolejnym i ostatnim zagadnieniem poruszonym w ankiecie była kwestia zawierania przez ośrodki pomocy społecznej, miejskie ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie partnerstw z podmiotami innych polityk sektorowych tj. szkołami, policją służbami kuratorskimi, służbą zdrowia, jednostkami pomocy i aktywnej integracji.

Według danych zawartych w ankietach w 2017 roku spośród 331 ośrodków pomocy społecznej i miejskich ośrodków pomocy społecznej, współpracowały w ramach partnerstwa formalnego lub nieformalnego ze:

- szkołami 207 OPS co stanowi 62,5% wszystkich ośrodków na Mazowszu,
- policją 165 OPS co stanowi 49,8% wszystkich ośrodków na Mazowszu,
- służbami kuratorskimi 176 OPS co stanowi 53,2% wszystkich ośrodków na Mazowszu,
- służbą zdrowia 255 OPS co stanowi 77% wszystkich ośrodków na Mazowszu,
- jednostkami pomocy i aktywnej integracji 310 OPS co stanowi 93,7% wszystkich ośrodków na Mazowszu,

Tabela 9. Liczba OPS deklarująca zawieranie partnerstw formalnych i nieformalnych z innymi podmiotami na Mazowszu.

Nazwa podmiotu z którym zawarto porozumienie, partnerstwo	Porozumienie, partnerstwo formalne z określonymi zasadami i formami współpracy	Porozumienie, partnerstwo nieformalne wynikające z bieżącej działalności OPS
Szkoła	96	111
Policja	43	122
Służby kuratorskie	36	140
Służba zdrowia	47	208
Jednostki pomocy i aktywnej integracji	83	227

Zródło: Opracowanie własne.

We wszystkich przypadkach podmiotów z którymi współpracują jednostki przeważają porozumienia partnerstwa nieformalne, wynikające z bieżącej realizacji zadań OPS. Najczęściej porozumienia, partnerstwa formalne występują przy współpracy ze szkołami, co może wynikać z realizacji Wieloletniego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”.

W formularzach ośrodki pomocy społecznej mogły wskazać także inne podmioty z, którymi współpracują poprzez partnerstwa i porozumienia. W tej grupie OPS wskazywały:

- Powiatowe Urzędy Pracy,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- Straż Gminną i Miejską,
- Straż Pożarną,
- szkoły i uczelnie wyższe,
- ośrodki kultury,
- związki wyznaniowe,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- przedsiębiorstwa państwowe i prywatne.

W przypadku 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie wskazały one, że współpracowały w ramach partnerstwa formalnego lub nieformalnego ze:

- szkołami 12 PCPR co stanowi 32,4% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną,

- policją 110 PCPR co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym żaden nie podjął współpracy formalnej,
- służbami kuratorskimi 11 OPS co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną,
- służbą zdrowia 11 PCPR co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną,
- jednostkami pomocy i aktywnej integracji 13 PCPR co stanowi 35,1% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym 3 PCPR podjęły współpracę formalną.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Zasadniczą częścią Oceny są wnioski i rekomendacje, które opracowano w oparciu o zbiorcze dane dla województwa zebrane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej z gmin i powiatów za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, uzupełnione danymi z Głównego Urzędu Statystycznego i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. W Ocenie zasobów za 2017 rok nie umieściliśmy wniosków i rekomendacji dotyczących występowania wszystkich problemów społecznych na Mazowszu, ale staraliśmy się przedstawić konkluzje i propozycje kierunków działań zmierzających do poprawy, bądź zmiany najbardziej niekorzystnych tendencji.

Dlatego poniższe wnioski i rekomendacje odnoszą się przede wszystkim do analizy trzech głównych obszarów informacji gromadzonych w ramach Oceny zasobów za 2017 rok tj. danych liczbowych opisujących sytuację społeczną i demograficzną województwa, danych w zakresie wsparcia dziecka i rodziny oraz analizy danych dotyczących funkcjonowania w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej modeli i standardów działań pomocowych, rozdzielania pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej, oraz partnerstw zawieranych z podmiotami innych polityk sektorowych. Zostały one sformułowane w następujący sposób:

1. W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

1.1. W ZAKRESIE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

Z analizy danych przekazanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej województwa mazowieckiego wynika, że podobnie jak w ostatnich latach utrzymuje się, trend zmniejszania się liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej (w stosunku do 2016 r. spadek o 5,4%), w tym także długotrwale korzystających z pomocy społecznej (spadek liczby takich osób o 9,2% w stosunku do 2016 roku). Zmniejszyła się liczba osób, którym przyznano świadczenie (decyzją administracyjną na podstawie ustawy o pomocy społecznej) w stosunku do 2016 roku (o 9,4%). Spadek odnotowano także w zakresie liczby i kwot przyznanych:

- świadczeń pieniężnych (zmniejszenie w stosunku do 2016 r. o 9,1%),
- świadczeń niepieniężnych (zmniejszenie w stosunku do 2016 r. o 13,5%),
- zasiłków stałych (zmniejszenie w stosunku do 2016 r. o 1,7%),
- zasiłków okresowych (zmniejszenie w stosunku do 2016 r. o 10,2%),
- zasiłków celowych (zmniejszenie w stosunku do 2016 r. o 7,9%).

Jednocześnie rosną środki finansowe przeznaczane przez gminy (wzrost o 8,9%) i powiaty (wzrost o 8%) na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej. Na świadczenie wychowawcze w województwie mazowieckim przeznaczono łącznie 3 362 341 043 zł dla 399 648 rodzin.

Nadal najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w województwie mazowieckim, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2017 roku były w kolejności liczby rodzin: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Zaprezentowane powyżej dane wskazują, że działania podejmowane przez mazowiecką pomoc społeczną przynoszą dalsze pozytywne efekty. Obok utrzymującym się pozytywnym trendem ekonomiczno-gospodarczym w kraju, kontynuowane są działania profilaktyczne skierowane do osób i rodzin będących w kryzysie. Powoduje to zmniejszanie się liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz innych form pomocowych.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY TO:

1. Rozszerzenie aktywności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w organizowaniu różnorodnych form usług na poziomie lokalnym.
2. Zwiększenie działań edukacyjnych kadry pomocy i aktywnej integracji dla wzmocnienia umiejętności prowadzenia działań projektowych.
3. Monitorowanie skali występowania problemów społecznych w regionie, w szczególności: ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności za pomocą badań i analiz, prowadzonych przez samorząd województwa.
4. Promowanie „dobrych praktyk” w zakresie stosowania nowoczesnych rozwiązań wspierających gminy i powiaty w rozwiązywaniu bieżących problemów demograficznych i społecznych.
5. Podnoszenie wiedzy i inicjowanie nowych rozwiązań w obszarze pomocy społecznej, w tym poprzez organizowanie przez MCPS seminariów, szkoleń, konferencji i kampanii informacyjno-edukacyjnych.

1.2. W ZAKRESIE KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie mazowieckim obserwujemy zwiększenie zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej (w 2017 roku wzrost ten wyniósł 2,6% w stosunku do roku 2016 oraz 8,7% w stosunku do roku 2015) i powiatowych centrach pomocy rodzinie (w 2017 roku w porównaniu do 2016 roku stan zatrudnienia zwiększył się o 5,8%).

W mazowieckich ośrodkach pomocy społecznej, na przestrzeni lat 2015-2017, liczba **pracowników socjalnych** utrzymywała się na podobnym poziomie. Na koniec grudnia 2017 roku zatrudnionych było 2 394 osoby, co stanowi tę samą wartość w stosunku do roku 2016 a spadek o 0,5% w relacji do roku 2015.

Powiatowe centra pomocy rodzinie w 2016 roku w formularzach oceny wykazały zatrudnienie 141 pracowników socjalnych (wzrost w stosunku do 2015 roku o 14,6% i w stosunku do 2016 roku o 16,5%). Poprawie ulega także spełnianie ustawowego warunku zatrudnienia odpowiedniej ilości pracowników socjalnych. Pod koniec roku oceny nie spełniało go jednak 81 gmin.

Zwiększyła się liczba pracowników posiadających wyższe wykształcenie, we wszystkich kategoriach pracowników (kadra kierownicza, pracownicy socjalni, pozostali pracownicy). Rośnie także liczba osób posiadających specjalizację I oraz II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Jak wynika z analizy formularzy Oceny, coraz częściej współpracę z ośrodkami pomocy społecznej podejmują wolontariusze, których jest już na Mazowszu 2577 (wzrost ich liczby w stosunku do 2016 roku o 6,1%). Udział wolontariuszy w realizacji zadań przypisanych powiatowym jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej nie uległ zmianie.

Zmniejszyła się liczba osób w zatrudnieniu subsydiowanym (kosztów takiego zatrudnienia pracownika nie ponosi pracodawca, tylko są one pokrywane z Funduszu Pracy lub Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz odbywających staże.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Uzupelnienie przez gminy zatrudnienia pracowników socjalnych, w szczególności w tych jednostkach, które wciąż nie spełniają wskaźników określonych w ustawie o pomocy społecznej.
2. Zwiększenie dostępności pracownikom ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie uczestnictwa w szkoleniach, seminariach i konferencjach organizowanych przez MCPS.

3. Podniesienie poziomu umiejętności menadżerskich kadry pomocy społecznej i współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi społeczne w środowiskach lokalnych.
4. Organizowanie przez MCPS specjalistycznych szkoleń, doradztwa oraz superwizji pracy socjalnej dla pracowników służb pomocy i aktywnej integracji z gmin i powiatów województwa mazowieckiego, szczególnie w zakresie nowych metod pracy socjalnej na rzecz włączenia społecznego.
5. Zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania pracowników służb społecznych w trakcie wykonywania czynności zawodowych na terenie Mazowsza.

2. W ZAKRESIE WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

2.1. USŁUGI PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczą zastępczą to forma pomocy rodzinom biologicznym, w których występują różnego rodzaju dysfunkcje i nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jest ona uregulowana na mocy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²⁰. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ww. ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Pieczę zastępczą jako formę sprawowania opieki i wychowania dziecka występuje co do zasady w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej

Na Mazowszu w 2017 roku funkcjonowało w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej 4498 rodzin zastępczych, w których przebywało 6 554 dzieci. W roku oceny, w stosunku do 2016 roku zmalała liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (z 3001 w 2016 roku do 2911 w 2017 roku), jak też liczba rodzin niezawodowych (z 1356 w 2016 roku do 1343 w 2017 roku). Zmniejszyła się także liczba dzieci objętych tymi formami pieczy zastępczej (o 0,6%). Zwiększyła się liczba rodzin zastępczych zawodowych (z 170 w 2016 roku do 185 w 2017 roku) i liczba przebywających w nich dzieci (z 651 w 2016 roku do 700 w 2017 roku). Od dwóch lat na niezmiennym poziomie utrzymuje się natomiast liczba rodzin zawodowych specjalistycznych jak i liczba przebywających w nich dzieci. Coraz więcej dzieci umieszczanych jest w rodzinnych domach dziecka, których liczba na Mazowszu wzrosła o 11,6% w stosunku do 2016 roku i wynosi 48 placówek (w których przebywało 350 dzieci).

W roku 2016 na Mazowszu pod opieką zastępczą przebywało ponad 6,9 tys. dzieci. Spośród nich ponad 72% podlegało rodzinnym formom pieczy zastępczej. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 1913 dzieci.

Nadal w 11 powiatach naszego województwa (na 42) nie ma w ogóle placówek opiekuńczo-wychowawczych, wobec czego dzieci kierowane są do placówek w innych powiatach. Sytuacja ta jest szczególnie dotkliwa, gdy na terenie powiatu brakuje także rodzinnych form opieki zastępczej. Innym problemem jest również umieszczanie dzieci w placówkach ponad limit miejsc, co wpływa na jakość sprawowanej nad nimi opieki.

²⁰ Tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 998.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Prowadzenie wzorem lat ubiegłych procesu deinstytucjonalizacji w opiece nad dziećmi znajdującymi się w pieczy zastępczej rozumianej, jako rozwój rodzinnych form pomocy świadczonych lokalnie i przy wsparciu placówek opiekuńczo-wychowawczych w szczególności rodzinnych domów dziecka.
2. Wsparcie gmin i powiatów w rozwoju poradnictwa dla rodzin z dziećmi.
3. Kontynuowanie działań wzmacniających prace Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie poprzez inicjowanie działań informacyjnych o możliwościach uzyskania pomocy dla dzieci i rodzin wobec, których stosowana jest przemoc domowa.
4. Budowanie partnerstw sektorowych w środowiskach lokalnych szczególnie w odniesieniu do dzieci pozostających w pieczy zastępczej.
5. Organizowanie szkoleń, warsztatów, seminariów dla kadr pomocy i integracji społecznej oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie wsparcia dziecka i rodziny.
6. Prowadzenie działań diagnostycznych i analitycznych realizowanych poza Oceną zasobów, w obszarze występowania problemów społecznych, w szczególności: bezrobocia wśród osób młodych, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przemocy w rodzinie, wielodzietności, procesu adopcji, procesu usamodzielniania wychowanków z różnych form opieki zastępczej.

2.2. KADRA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nowe formy pomocy dziecku i rodzinie, które rozszerzyły i uzupełniły istniejący system realizowany na różnych poziomach samorządu terytorialnego. W nowej strukturze opieki nad dzieckiem i rodziną na szczeblu gminy funkcjonują: zespoły interdyscyplinarne, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające oraz asystenci rodziny. Na poziomie powiatu, realizowana jest piecza zastępcza wraz z jej organizatorem i koordynatorem. W samorządzie województwa regionalne ośrodki polityki społecznej stały się odpowiedzialne za poszukiwanie nowych rodzin dla dzieci, które utraciły możliwość powrotu do swoich rodziców.

Z informacji przekazanych przez gminy w 2017 r. w województwie mazowieckim z pomocy 454 asystentów rodziny korzystało 5 265 rodzin. Zmalała w stosunku do roku poprzedniego liczba samych asystentów (o 1,1%), zaś wzrosła liczba rodzin, które uzyskały wsparcie z ich strony (o 2,6%). Tylko 28 gmin w regionie nie spełniają ustawowego obowiązku zatrudnienia minimum jednego asystenta rodziny. Podobnie jak w latach poprzednich wszystkie 42 powiaty w województwie zatrudniają koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie 194, wzrost w stosunku do 2016 r. o 0,5%). Ich rolą jest m.in. udzielanie specjalistycznego wsparcia opiekunom oraz przygotowanie planu pomocy dla dzieci.

Z roku na rok rośnie liczba asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej, do czego niewątpliwie przyczynił się program POKL, jak i rządowy „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

Według uzyskanych danych, od 2014 systematycznie spada liczba adopcji krajowych a od 2015 roku także liczba adopcji zagranicznych. W województwie mazowieckim w 2017 roku 493 dzieci znalazło nowy dom w 374 rodzinach adopcyjnych, w tym 168 dzieci w 98 rodzinach zagranicznych (przede wszystkim dzieci starszych, niepełnosprawnych, z dysfunkcjami zdrowotnymi lub w ramach łączenia rodzeństw).

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Upowszechnianie i monitorowanie nowych metod tworzenia planów pomocy rodzinie z uwzględnieniem interdyscyplinarnych działań gminy i powiatu.
2. Wprowadzenie różnych form wsparcia dla rodzin z dziećmi poprzez upowszechnianie asysty rodzinnej i asysty dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.
3. Podniesienie kompetencji asystentów rodzin, koordynatorów pieczy zastępczej, kadry ośrodków adopcyjnych oraz innych pracowników systemu pieczy zastępczej, poprzez organizowanie szkoleń, kursów i warsztatów.
4. Zwiększenie środków finansowych przez gminy na zatrudnianie asystentów rodzinnych w formach zapewniających realizację profesjonalnej usługi.
5. Zacieśnienie współpracy z instytucjami mającymi na celu podniesienie efektywności działań ośrodków adopcyjnych oraz położenie większego nacisku na promocję adopcji i procedur adopcyjnych w mediach.

3. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH MODELI I STANDARDÓW DZIAŁAŃ POMOCOWYCH ORAZ PARTNERSTW ZAWIERANYCH Z PODMIOTAMI INNYCH POLITYK SEKTOROWYCH W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ NA MAZOWSZU

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, zwróciło się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie na Mazowszu o przedstawienie danych dotyczących funkcjonowania w tych jednostkach: modeli i standardów działań pomocowych, rozdzielenia pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej, partnerstw zawieranych z podmiotami innych polityk sektorowych.

Analiza ta była uzupełnieniem danych zbieranych w ramach Oceny zasobów pomocy społecznej za 2017 rok w województwie mazowieckim. Z informacji przesłanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wynika, że:

- spośród 331 jednostek (ośrodków pomocy społecznej i miejskich ośrodków pomocy społecznej) na Mazowszu stosowanie modeli i standardów działań pomocowych wskazało 29 jednostek (co stanowi 8,8% wszystkich OPS i MOPS), w przypadku 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie w żadnym z nich nie wskazano ich stosowania,
- w 2016 i 2017 roku w województwie mazowieckim, rozdzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej wprowadziło 20 OPS (co stanowiło 6% wszystkich OPS na Mazowszu), zaś w 2018 roku wprowadzenie tego podziału prognozuje 42 OPS, co oznacza na koniec 2018 roku funkcjonowanie ww. rozdziału w 62 OPS (co będzie stanowiło 18,7% wszystkich OPS na Mazowszu),
- spośród 331 ośrodków pomocy społecznej i miejskich ośrodków pomocy społecznej, współpracowały w ramach partnerstwa formalnego lub nieformalnego ze: szkołami 207 OPS (co stanowi 62,5% wszystkich ośrodków na Mazowszu), policją 165 OPS (co stanowi 49,8% wszystkich ośrodków na Mazowszu), służbami kuratorskimi 176 OPS co stanowi (53,2% wszystkich ośrodków na Mazowszu), służbą zdrowia 255 OPS co stanowi (77% wszystkich ośrodków na Mazowszu), jednostkami pomocy i aktywnej integracji 310 OPS (co stanowi 93,7% wszystkich ośrodków na Mazowszu),

- W przypadku 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie wskazały one, że współpracowały w ramach partnerstwa formalnego lub nieformalnego ze: szkołami 12 PCPR (co stanowi 32,4% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną), policją 110 PCPR (co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym żaden nie podjął współpracy formalnej), służbami kuratorskimi 11 OPS (co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną), służbą zdrowia 11 PCPR (co stanowi 29,7% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym tylko 1 PCPR podjął współpracę formalną), jednostkami pomocy i aktywnej integracji 13 PCPR (co stanowi 35,1% wszystkich centrów na Mazowszu, przy czym 3 PCPR podjęły współpracę formalną).

Z powyższej analizy wynika, że jednostki pomocy i aktywnej integracji w małym stopniu lub w ogóle nie stosują (jak w przypadku powiatowych centrów pomocy społecznej) własnych modeli i standardów pomocowych. Także model rozdzielania pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej nie stosuje 94 % OPS i MOPS, zaś partnerstwa z podmiotami innych polityk sektorowych zawiera średnio co drugi OPS i co trzeci PCPR (są to najczęściej partnerstwa nieformalne).

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Wzmocnienie działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia stosowania modeli i standardów działań pomocowych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej.
2. Organizowanie szkoleń, wizyt studyjnych na temat efektywności rozdzielania pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej – promocja „dobrych praktyk”.
3. Zwiększenie zaangażowania kadry kierowniczej ośrodków pomocy społecznej w korzystaniu z dostępnych środków zewnętrznych na wprowadzenie rozdzielania pracy socjalnej i usług od działań administracyjnych,
4. Przeprowadzenie badań i analiz w celu określenia przyczyny braku rozwoju partnerstw lokalnych zawieranych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych.

VI. ZESTAWIENIE TABELARYCZNE DANYCH Z FORMULARZY OCENY ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Tabela 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2000-2017 w województwie mazowieckim.....	12
Tabela 2. Wybrane kategorie bezrobotnych w województwie mazowieckim latach 2014-2017.....	14
Tabela 3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie mazowieckim w latach 2010-2017.....	14
Tabela 4. Infrastruktura społeczna w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.....	16
Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2015-2017.....	29
Tabela 6. Wykaz OPS z funkcjonującym modelem, standardem działań pomocowych według ich nazw i obszarów tematycznych.....	39
Tabela 7. Liczba OPS wprowadzających rozdzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług w latach 2016-2018 na Mazowszu.....	40
Tabela 8. Wykaz OPS wprowadzających rozdzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług w latach 2016-2018 na Mazowszu.....	40
Tabela 9. Liczba partnerstw formalnych i nieformalnych z innymi podmiotami stosowanych przez OPS na Mazowszu.....	42
Tabela 10. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2015-2017.....	52
Tabela 11. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2015-2017 w układzie powiatowym.....	52
Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w latach 2015-2017.....	53
Tabela 13. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2014-16.....	53
Tabela 14. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.....	53
Tabela 15. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 w ujęciu powiatowym.....	54
Tabela 16. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 w ujęciu powiatowym cd.....	55
Tabela 17. Powody udzielenie pomocy i wsparcia w gminach w latach 2015-2017.....	56
Tabela 18. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	56
Tabela 19. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	56
Tabela 20. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.....	57
Tabela 21. Kontrakt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	57
Tabela 22. Projekt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	57
Tabela 23. Świadczenia pieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	57
Tabela 24. Świadczenia niepieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	58
Tabela 25. Indywidualne programy pomocy w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	58
Tabela 26. Wspieranie rodziny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017. ...	58

Tabela 27. Indywidualne programy pomocy w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	59
Tabela 28. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	59
Tabela 29. Dodatek wychowawczy w rodzinnej pieczy zastępczej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	59
Tabela 30. Dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	60
Tabela 31. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.....	60
Tabela 32. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017 cd.....	60
Tabela 33. Usamodzielnienie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.....	60
Tabela 34. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	61
Tabela 35. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.	61
Tabela 36. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.	61
Tabela 37. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.	62
Tabela 38. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.	62
Tabela 39. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.	62
Tabela 40. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	62
Tabela 41. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017 cd.	63
Tabela 42. Zatrudnienie pomocnicze w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.	63
Tabela 43. Zatrudnienie pomocnicze w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017...	63
Tabela 44. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	63
Tabela 45. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.	63
Tabela 46. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.	65
Tabela 47. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.....	66
Tabela 48. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.....	66
Tabela 49. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.	66
Tabela 50. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.....	66

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Tabela 10. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2015-2017.

Podregion	Ogółem 2015	Ogółem 2016	Ogółem 2017	Mężczyźni 2015	Mężczyźni 2016	Mężczyźni 2017	Kobiety 2015	Kobiety 2016	Kobiety 2017
ciechanowski	343 728	343 199	342 111	169 244	168 882	168 376	174 484	174 317	173 735
ostrołęcki	388 078	387 523	386 927	192 819	192 591	192 234	195 259	194 932	194 693
płocki	331 741	330 868	330 033	161 036	160 578	160 165	170 705	170 290	169 868
radomski	617 144	615 246	613 918	302 529	301 639	300 890	314 615	313 607	313 028
siedlecki	421 017	420 686	420 483	208 054	207 843	207 710	212 963	212 843	212 773
m. st. Warszawa	1 744 351	1 753 977	1 764 615	800 800	805 381	810 777	943 551	948 596	953 838
warszawski wschodni	622 925	628 610	633 989	300 871	303 361	306 116	322 054	325 249	327 873
warszawski zachodni	620 206	625 891	632 609	297 530	300 270	303 496	322 676	325 621	329 113
żyrardowski	259 924	259 898	259 932	126 358	126 365	126 410	133 566	133 533	133 522
Mazowsze	5 349 114	5 365 898	5 384 617	2 559 241	2 566 910	2 576 174	2 789 873	2 798 988	2 808 443

Zródło: Bank danych lokalnych, GUS.

Tabela 11. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2015-2017 w układzie powiatowym.

Powiat	Ogółem 2015	Ogółem 2016	Ogółem 2017	Mężczyźni 2015	Mężczyźni 2016	Mężczyźni 2017	Kobiety 2015	Kobiety 2016	Kobiety 2017
białobrzeski	33 569	33 523	33 542	16 948	16 953	16 946	16 621	16 570	16 596
ciechanowski	90 327	90 264	89 976	44 376	44 332	44 234	45 951	45 932	45 742
garwoliński	108 740	108 843	108 981	54 020	54 087	54 151	54 720	54 756	54 830
gostyniński	45 992	45 682	45 461	22 399	22 254	22 113	23 593	23 428	23 348
grodziski	90 656	91 647	92 847	43 396	43 921	44 514	47 260	47 726	48 333
grójecki	98 619	98 559	98 701	48 524	48 464	48 551	50 095	50 095	50 150
kozienicki	61 319	61 045	60 699	30 473	30 322	30 130	30 846	30 723	30 569
legionowski	113 242	114 421	115 384	54 630	55 201	55 688	58 612	59 220	59 696
lipski	35 063	34 843	34 496	17 419	17 324	17 130	17 644	17 519	17 366
łosicki	31 775	31 544	31 335	15 837	15 718	15 603	15 938	15 826	15 732
makowski	46 014	45 825	45 580	22 907	22 880	22 732	23 107	22 945	22 848
miński	151 520	152 268	152 945	73 860	74 136	74 556	77 660	78 132	78 389
mławski	73 758	73 700	73 376	36 199	36 119	35 987	37 559	37 581	37 389
nowodworski	78 810	79 024	79 298	38 566	38 664	38 732	40 244	40 360	40 566
ostrołęcki	88 378	88 791	88 944	44 796	44 996	45 117	43 582	43 795	43 827
m. Ostrołęka	52 571	52 337	52 215	25 192	24 999	24 926	27 379	27 338	27 289
ostrowski	73 911	73 562	73 284	36 656	36 481	36 322	37 255	37 081	36 962
otwocki	123 120	123 443	123 770	58 973	59 057	59 264	64 147	64 386	64 506
piaseczyński	177 007	179 496	182 076	84 672	85 917	87 183	92 335	93 579	94 893
m. Płock	121 731	121 295	120 787	57 478	57 268	56 997	64 253	64 027	63 790
płocki	111 038	111 170	111 226	55 140	55 150	55 211	55 898	56 020	56 015
płoński	88 270	87 903	87 662	43 529	43 330	43 183	44 741	44 573	44 479
pruszkowski	160 776	161 645	162 922	76 451	76 841	77 510	84 325	84 804	85 412
przasnyski	53 253	53 014	52 884	26 614	26 532	26 488	26 639	26 482	26 396
przysuski	42 571	42 417	42 116	21 138	21 086	20 945	21 433	21 331	21 171
pułtuski	51 637	51 746	51 834	25 521	25 567	25 621	26 116	26 179	26 213
m. Radom	216 159	215 020	214 566	102 717	102 150	101 826	113 442	112 870	112 740
radomski	151 461	151 630	151 955	75 482	75 565	75 730	75 979	76 065	76 225
m. Siedlce	76 942	77 020	77 653	36 425	36 432	36 762	40 517	40 588	40 891
siedlecki	81 403	81 580	81 402	40 968	41 050	40 955	40 435	40 530	40 447
sierpecki	52 980	52 721	52 559	26 019	25 906	25 844	26 961	26 815	26 715
sochaczewski	85 167	85 175	85 175	41 424	41 459	41 492	43 743	43 716	43 683
sokołowski	55 152	54 874	54 604	27 329	27 192	27 033	27 823	27 682	27 571
sztybowiecki	40 241	40 075	39 938	20 048	19 968	19 931	20 193	20 107	20 007
m. st. Warszawa	1 744 351	1 753 977	1 764 615	800 800	805 381	810 777	943 551	948 596	953 838
warszawski zachodni	112 957	114 079	115 466	54 445	54 927	55 557	58 512	59 152	59 909
węgrowski	67 005	66 825	66 508	33 475	33 364	33 206	33 530	33 461	33 302

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Powiat	Ogółem 2015	Ogółem 2016	Ogółem 2017	Mężczyźni 2015	Mężczyźni 2016	Mężczyźni 2017	Kobiety 2015	Kobiety 2016	Kobiety 2017
wołomiński	235 043	238 478	241 890	113 408	114 967	116 608	121 635	123 511	125 282
wyszkowski	73 951	73 994	74 020	36 654	36 703	36 649	37 297	37 291	37 371
zwoleński	36 761	36 693	36 606	18 304	18 271	18 252	18 457	18 422	18 354
żuromiński	39 736	39 586	39 263	19 619	19 534	19 351	20 117	20 052	19 912
żyrardowski	76 138	76 164	76 056	36 410	36 442	36 367	39 728	39 722	39 689

Źródło: Bank danych lokalnych, GUS.

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Bezrobotni ogółem	228 132	193 792	157 888
Bezrobotni długotrwale ogółem	130 263	113 706	87 807
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	32 288	28 934	24 184

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 13. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-17.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Długotrwale korzystające 2015	Długotrwale korzystające 2016	Długotrwale korzystające 2017
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia	275 039	266 200	249 662			
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	206 444	189 728	171 608	114 632	108 874	98 576
w tym: kobiety	119 063	106 016	94 911	65 150	60 832	54 227
w tym: mężczyźni	90 176	83 712	76 697	49 330	48 042	44 349
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne	110 240	103 692	94 182			
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne	111 273	103 300	89 226			
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	202 808	191 230	177 604			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 14. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2016	Liczba osób w rodzinach 2017
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia						
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	136 787	130 681	121 684	345 423	316 020	277 478
w tym: kobiety						
w tym: mężczyźni						
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne	102 101	95 901	87 777	233 755	202 465	173 300
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne	69 413	65 462	57 868	222 854	202 341	172 260
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	155 071	146 089	141 504	382 354	353 250	331 743

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Tabela 15. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 w ujęciu powiatowym.

Powiaty	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2016	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2017	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2016	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2017
białobrzeski	2 161	1 837	1 751	1 335	1 090	1 060
ciechanowski	4 897	4 409	4 145	3 077	3 028	2 695
garwoliński	4 515	4 485	3 872	2 591	2 329	2 069
gostyniński	2 615	2 519	2 819	2 067	1 784	1 772
grodziski	3 157	2 878	2 822	1 419	1 424	1 327
grójecki	3 202	2 870	2 496	1 618	1 557	1 333
kozienicki	3 402	3 294	2 813	2 027	1 921	1 640
legionowski	4 432	4 503	4 203	1 609	1 613	1 454
lipski	2 246	2 174	1 781	1 468	1 469	1 270
łosicki	2 085	1 868	1 703	1 200	1 216	1 128
makowski	3 994	3 488	3 230	2 233	1 968	1 841
miński	5 045	4 777	4 456	2 427	2 146	2 149
mławski	3 829	3 377	2 887	2 261	2 132	1 961
nowodworski	3 554	3 342	2 780	1 758	1 847	1 824
ostrołęcki	5 363	4 720	3 653	3 835	3 125	2 297
m. Ostrołęka	3 170	3 074	2 775	2 112	2 081	1 983
ostrowski	3 909	3 727	3 227	2 837	2 572	2 368
otwocki	3 512	3 271	2 966	1 602	1 435	1 101
piaseczyński	3 538	3 392	3 215	1 553	1 494	1 530
m. Płock	5 753	5 228	4 640	3 306	3 233	2 848
płocki	7 720	6 865	5 924	4 947	4 556	4 086
płoński	4 897	4 352	3 714	2 129	2 072	1 940
pruszkowski	3 678	3 334	3 138	1 617	1 661	1 569
przasnyski	4 534	4 199	3 793	3 042	2 953	2 868
przysuski	2 203	2 620	2 203	1 239	1 407	1 086
pułtuski	3 515	3 227	2 667	1 637	1 525	1 429
m. Radom	11 529	10 325	8 774	7 852	7 081	6 085
radomski	7 491	6 406	5 514	5 014	4 655	3 578
m. Siedlce	3 226	3 019	2 769	1 974	1 856	1 632
siedlecki	5 074	4 358	4 076	2 331	2 222	2 004
sierpecki	4 292	3 882	3 354	2 611	2 546	2 514
sochaczewski	4 037	3 717	3 572	2 573	2 189	2 026
sokołowski	2 616	2 459	2 336	1 524	1 504	1 388
szydlowiecki	3 496	3 139	2 775	1 973	2 100	1 826
m. st. Warszawa	38 199	34 844	33 234	19 861	20 319	19 124
warszawski zachodni	2 399	2 149	1 850	761	748	720
węgrowski	4 316	4 200	3 998	1 693	1 700	1 509
wołomiński	7 910	7 507	6 931	3 832	3 091	2 955
wyszkowski	3 746	3 249	2 856	1 862	1 752	1 579
zwoleniński	2 612	2 302	2 058	1 751	1 551	1 355
żuromiński	2 062	1 934	1 732	1 011	919	730
żyrardowski	2 513	2 408	2 106	1 063	1 003	923

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Tabela 16. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 w ujęciu powiatowym cd.

Powiaty	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2015	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2016	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2017	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2016	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2017
białobrzeski	1 188	1 089	1 018	3 577	3 029	2 722
ciechanowski	2 725	2 544	2 390	7 906	7 092	6 283
garwoliński	2 657	2 503	2 218	8 533	7 902	6 548
gostyniński	1 483	1 446	1 427	3 726	3 467	3 239
grodziski	2 271	2 171	2 150	4 861	4 437	4 229
grójecki	2 020	1 815	1 689	5 278	4 488	3 892
kozienicki	2 163	1 975	1 812	6 585	5 533	4 760
legionowski	3 001	2 875	2 836	7 025	6 474	6 132
lipski	1 553	1 330	1 275	4 496	3 875	3 270
łosicki	1 094	1 063	991	3 749	3 619	3 094
makowski	2 230	2 136	2 015	6 963	6 414	5 828
miński	3 379	3 222	3 069	9 221	8 331	7 417
mławski	2 271	2 102	1 904	7 463	6 604	5 700
nowodworski	2 446	2 356	2 010	5 871	5 488	4 458
ostrołęcki	2 845	2 609	2 092	10 627	9 140	6 817
m. Ostrołęka	2 065	2 060	1 865	4 760	4 631	4 011
ostrowski	2 633	2 512	2 224	7 523	6 883	5 664
otwocki	2 445	2 381	2 272	5 294	4 850	4 434
piaseczyński	2 501	2 429	2 374	5 333	4 936	4 572
m. Płock	4 551	4 210	3 900	8 273	7 333	6 416
płocki	4 829	4 357	4 072	14 299	12 114	10 779
płoński	3 004	2 881	2 510	8 946	8 156	6 691
pruszkowski	2 594	2 468	2 371	5 373	4 927	4 684
przasnyski	2 445	2 408	2 275	8 207	7 856	7 228
przysuski	1 305	1 246	1 141	4 378	3 956	3 460
pułtuski	2 031	1 920	1 667	6 399	5 823	5 107
m. Radom	8 189	7 660	6 804	16 579	14 927	12 555
radomski	4 726	3 964	3 479	14 389	11 776	9 693
m. Siedlce	2 049	1 986	1 843	4 671	4 481	4 114
siedlecki	2 585	2 386	2 145	8 883	7 971	6 882
sierpecki	3 266	2 927	2 672	10 576	8 850	7 392
sochaczewski	2 327	2 172	2 129	6 171	5 643	5 175
sokołowski	1 582	1 479	1 419	4 958	4 494	4 139
szydlowiecki	2 252	2 074	1 950	7 175	6 322	5 823
m. st. Warszawa	29 309	30 155	28 811	51 944	52 605	47 506
warszawski zachodni	1 864	1 680	1 522	4 091	3 495	2 842
węgrowski	2 602	2 604	2 540	8 492	8 199	7 487
wołomiński	5 353	5 096	4 891	13 048	12 229	10 890
wyszkowski	2 350	2 141	1 941	6 585	5 681	4 892
zwoleński	1 546	1 403	1 281	4 684	4 258	3 701
żuromiński	1 290	1 162	1 135	4 231	3 815	3 551
żyrardowski	1 768	1 684	1 555	4 280	3 916	3 401

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Tabela 17. Powody udzielenie pomocy i wsparcia w gminach w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin/osób* 2015	Liczba rodzin/osób* 2016	Liczba rodzin/osób* 2017	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2016	Liczba osób w rodzinach 2017
ubóstwo	69 900	65 819	57 800	184 957	165 357	137 220
bezrobocie	49 010	42 835	36 326	142 532	121 884	99 249
niepełnosprawność	39 477	39 902	38 055	76 674	74 151	68 303
długotrwała lub ciężka choroba	48 586	50 084	48 097	96 754	93 836	86 550
bezradność (problemy)	23 498	21 694	18 912	84 417	75 474	63 229
alkoholizm	8 864	8 094	7 720	20 055	17 074	15 402
narkomania	658	655	643	1 036	1 027	976
potrzeba ochrony macierzyństwa	12 729	11 810	10 148			
w tym: wielodzietność	8 806	8 161	6 960			
bezdomność	2 769	2 689	2 716	3 364	3 136	3 073
opuszczenie zakładu karnego	1 564	1 374	1 188	2 363	2 051	1 750
zdarzenia losowe	933	918	864	2 441	2 290	2 162
kłęski żywiołowe i ekologiczne*	211	61	98			
sieroctwo	153	133	109	432	347	361
przemoc w rodzinie	2 753	2 391	2 229	8 680	7 315	6 792
ochrona ofiar handlu ludźmi	13	14	27			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 18. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin/osób* 2015	Liczba rodzin/osób* 2016	Liczba rodzin/osób* 2017	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2016	Liczba osób w rodzinach 2017
ubóstwo	12 903	11 377	10 466	27 589	23 355	20 455
bezrobocie	11 290	10 205	8 765	25 531	22 492	18 461
niepełnosprawność	5 226	5 319	5 337	9 106	9 017	8 611
długotrwała lub ciężka choroba	5 659	5 974	6 060	10 178	10 338	9 893
bezradność (problemy)	2 670	2 765	2 509	8 631	8 618	7 542
alkoholizm	1 234	1 251	1 154	1 819	1 760	1 567
narkomania	94	96	95	140	152	148
potrzeba ochrony macierzyństwa	1 345	1 208	1 068			
w tym: wielodzietność	435	384	397			
bezdomność	540	508	484	650	588	542
opuszczenie zakładu karnego	313	287	218	373	389	313
zdarzenia losowe	59	61	40	129	135	62
kłęski żywiołowe i ekologiczne*	0	0	0			
sieroctwo	71	29	21	118	47	39
przemoc w rodzinie	98	122	139	299	388	549
ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 19. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób/rodzin* 2015	Liczba osób/rodzin* 2016	Liczba osób/rodzin* 2017	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2016	Liczba osób w rodzinach 2017
usługi opiekuńcze	12 847	14 007	13 685			
w tym: specjalistyczne	1 002	1 137	753			

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba osób/ rodzin* 2015	Liczba osób/ rodzin* 2016	Liczba osób/ rodzin* 2017	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2016	Liczba osób w rodzinach 2017
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 780	1 822	1 751			
poradnictwo specjalistyczne*	21 283	20 759	21 612	51 328	49 568	47 350
praca socjalna*	122 431	123 447	118 248	288 285	276 411	254 813
interwencja kryzysowa*	3 143	3 599	3 214	6 690	7 561	7 563

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 20. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
usługi opiekuńcze	4 266 087	4 494 946	4 039 826	48 570 213	54 850 767	68 064 404
w tym: specjalistyczne	158 271	197 208	111 384	1 809 359	2 121 836	2 339 315
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	348 030	343 608	310 368	7 787 439	8 209 973	8 370 384
poradnictwo specjalistyczne*						
praca socjalna*						
interwencja kryzysowa*						

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 21. Kontrakt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	5 272	5 079	5 541
Liczba osób ogółem objętych kontraktem	6 968	6 652	6 592
Liczba zawartych kontraktów socjalnych część A			4 420
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym część A			5 265
Liczba zawartych kontraktów socjalnych część B			1 278
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym część B			1 584
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym w Klubie Integracji Społecznej - ogółem	327	234	278

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 22. Projekt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba realizowanych projektów socjalnych			249
Liczba osób objętych projektami socjalnymi			8 619

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 23. Świadczenia pieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2016	Kwota świadczeń 2017
Zasitek stały ogółem	27 783	28 202	27 731	279 234	286 418	279 990	126 677 336	146 019 093	141 863 072
Zasitek stały dla osób samotnie gospodarujących	23 114	23 683	23 499	235 847	243 296	240 182	113 641 241	131 996 927	128 974 306
Zasitek stały dla osoby w rodzinie	5 147	4 670	4 393	43 387	43 122	39 808	13 036 095	14 022 166	12 888 766
Zasitek okresowy ogółem	32 099	28 315	25 422	159 604	141 117	126 505	54 647 360	50 293 188	43 101 681
Zasitek okresowy z tytułu bezrobocia	23 777	19 957	16 608	118 677	99 575	84 683	41 689 476	36 875 510	30 048 978

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2016	Kwota świadczeń 2017
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby	4 052	4 080	4 545	12 881	13 557	15 365	4 086 163	4 554 647	4 939 419
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności	3 532	3 512	3 300	15 019	16 047	14 771	3 760 115	4 015 844	3 542 907
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	76	87	225	174	219	450	64 528	84 423	152 330
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b	3	3	0	3	6	0	667	2 806	0
Zasiłek celowy ogółem	92 767	85 970	79 190				86 208 462	83 543 572	80 928 873
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	40 058	38 607	34 696	135 863	137 135	130 321	23 218 140	25 391 073	25 591 254
Zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2	179	84	94				61 880	36 411	44 148

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 24. Świadczenia niepieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2016	Kwota świadczeń 2017
Posiłek	93 765	85 342	71 605	12 788 471	11 549 070	9 800 682	55 894 373	54 185 705	48 361 911
Posiłek dla dzieci	83 654	75 140	62 379	10 870 901	9 515 464	7 923 599	41 573 999	38 217 461	32 381 416
Posiłek – świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	89 377	80 933	67 398	11 765 001	10 617 032	8 838 970	49 042 884	47 738 670	41 401 796
Posiłek dla dzieci – świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	81 691	73 195	60 655	10 308 913	9 075 959	7 497 992	38 351 510	35 546 713	29 958 727
Schronienie	948	921	2 001	155 677	161 955	178 559	3 079 156	3 252 075	3 864 997
Ubranie	1 064	335	378	1 703	492	522	243 047	96 783	101 277
Sprawienie pogrzebu	1 006	1 050	972	1 006	1 050	972	2 722 230	3 033 180	2 727 761
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	3 219	3 423	3 717	33 362	34 898	37 641	75 368 418	82 048 604	91 474 062

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 25. Indywidualne programy pomocy w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017
Indywidualny program wychodzenia z bezdomności	275	263	409
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	218	178	176

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 26. Wspieranie rodziny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017
------------------	--------------------	--------------------	--------------------

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	4 701	5 130	5 265
Liczba rodzin wspierających	71	59	37
Liczba asystentów rodziny	449	459	454
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	11 225 687	13 706 318	16 413 099

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 27. Indywidualne programy pomocy w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	154	135	52
Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	225	171	157
Indywidualny program integracji cudzoziemców	348	257	273

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 28. Wspieranie rodziny i pieczy zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba dzieci w rodzinach 2015	Liczba dzieci w rodzinach 2016	Liczba dzieci w rodzinach 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Rodzinna piecza zastępcza - ogółem	4 548	4 577	4 498	6 596	6 623	6 554	61 940 284	61 634 954	62 351 097
Rodziny spokrewnione z dzieckiem	2 986	3 001	2 911	3 888	3 885	3 774	31 244 242	31 074 179	30 556 502
Rodziny zastępcze niezawodowe	1 351	1 356	1 343	1 754	1 752	1 730	19 435 691	19 000 976	19 169 621
Rodziny zastępcze zawodowe	174	170	185	674	651	700	7 516 239	7 435 703	7 939 793
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	17	17	18	43	41	43	620 396	633 649	737 512
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	45	44	38	245	247	207	2 276 202	2 135 375	2 024 583
Rodzinny dom dziecka	37	43	48	280	335	350	3 744 112	4 124 096	4 685 181

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 29. Dodatek wychowawczy w rodzinnej pieczy zastępczej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba dzieci w rodzinach 2015	Liczba dzieci w rodzinach 2016	Liczba dzieci w rodzinach 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Ogółem		3 713	3 460		5 269	4 999		28 261 231	28 191 715
Rodziny spokrewnione z dzieckiem		2 479	2 240		3 155	2 881		16 835 752	16 562 286
Rodziny zastępcze niezawodowe		1 058	1 003		1 355	1 275		7 271 228	7 169 153
Rodziny zastępcze zawodowe		164	169		622	550		2 670 800	2 780 582
Rodzinny dom dziecka		42	44		281	283		1 483 451	1 679 694

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Tabela 30. Dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego pobierających dodatek do zryczałtowanej kwoty		35	44
Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, na które pobierany był dodatek do zryczałtowanej kwoty		215	244
Kwota świadczeń w złotych		1 557 344	1 343 437

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 31. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci lub rodzin* 2015	Liczba dzieci lub rodzin* 2016	Liczba dzieci lub rodzin* 2017	Liczba ocen 2015	Liczba ocen 2016	Liczba ocen 2017
Plan pomocy dziecku	4 715	4 281	4 643			
Ocena sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej	5 679	5 697	5 874	9 200	9 135	9 276
Ocena sytuacji dziecka w rodzinnym domu dziecka	256	304	314	435	456	618
Ocena rodzin zastępczych*	3 770	4 115	4 020	1 512	1 693	1 680
Rodziny pomocowe*	35	50	60			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 32. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Liczba domów lub koordynatorów* 2015	Liczba domów lub koordynatorów* 2016	Liczba domów lub koordynatorów* 2017	Liczba ocen 2015	Liczba ocen 2016	Liczba ocen 2017
Ocena rodzinnych domów dziecka	30	42	43	21	22	21
Koordynator pieczy zastępczej*	178	193	194			
Ocena w zakresie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka				288	348	327

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 33. Usamodzielnienie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Indywidualny program usamodzielnienia	2 279	1 653	1 676			
Pełnoletnie osoby opuszczające rodziny zastępcze	1 594	1 561	1 448	8 245 259	8 020 825	7 510 172
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	216	244	230	909 592	1 095 868	1 030 781
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	1 421	1 397	1 307	6 671 024	6 339 048	5 857 778
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	217	202	218	659 702	577 381	610 002
Pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze	791	799	794	3 946 102	4 242 428	4 126 985
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	112	163	161	582 486	858 209	900 941
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	693	692	679	2 825 045	2 929 559	2 770 240
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	132	141	142	419 547	441 015	445 048
Pełnoletnie osoby opuszczające instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	234	225	215	1 013 720	1 054 379	1 031 395
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	43	46	37	153 815	171 437	141 172
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	195	187	183	697 032	713 344	696 959

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	45	44	54	162 873	169 598	193 254

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 34. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób lub świadczeń* 2015	Liczba osób lub świadczeń* 2016	Liczba osób lub świadczeń* 2017	Liczba imprez 2015	Liczba imprez 2016	Liczba imprez 2017	Kwota w złotych 2015	Kwota w złotych 2016	Kwota w złotych 2017
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)							68 644 897	72 304 909	75 487 771
Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	1 899	1 775	1 761				7 033 769	6 881 947	7 043 169
Turnusy rehabilitacyjne	5 866	6 287	6 606				5 849 435	6 175 133	6 752 595
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	13 308	12 397	12 720				14 255 679	12 997 218	13 549 067
Program "Aktywny samorząd"	3 223	3 540	3 585				11 065 241	10 995 895	11 027 141
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	191	202	188	8 419	11 584	9 783	815 244	929 149	837 715
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika							4 170	5 000	600

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 35. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Świadczenie wychowawcze		388 209	399 648		2 487 223 434	3 362 341 043
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	140 910	153 008	163 203	455 744 376	556 512 296	564 602 575
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	22 746	21 933	20 858	171 943 523	168 709 409	158 967 780
Dodatki mieszkaniowe	61 075	53 396	48 450	95 474 751	87 305 748	79 989 700
Dodatki energetyczne	18 543	18 424	17 326	1 766 050	1 755 711	1 672 879

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 36. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	14 013	17 951	14 013	13 967 693	15 636 649	15 249 500
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	35 220	39 432	35 220	35 218 000	39 439 000	39 500 833
Świadczenie pielęgnacyjne	170 137	179 337	170 137	202 479 142	232 220 155	264 467 878
Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	1 152 072	1 156 268	1 152 072	176 483 404	177 133 997	179 237 870
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	313 959	322 313	313 959	48 084 687	49 356 729	51 227 460
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	443 253	435 317	443 253	67 896 244	66 696 204	66 200 705

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń 2015	Liczba świadczeń 2016	Liczba świadczeń 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia	337 454	354 794	337 454	51 717 672	54 221 462	57 041 613
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, które ukończyła 75 lat	57 406	43 844	57 406	8 784 801	6 859 602	4 768 092
Specjalny zasiłek opiekuńczy	28 469	44 122	28 469	14 530 774	22 675 756	25 749 430
Zasiłek dla opiekuna	51 862	41 939	51 862	27 591 007	21 898 001	17 174 236

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 37. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2015	Liczba osób 2016	Liczba osób 2017	Kwota świadczeń w złotych 2015	Kwota świadczeń w złotych 2016	Kwota świadczeń w złotych 2017
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	32 966	34 172	34 884	16 673 315	20 040 613	20 986 848
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego	30 132	31 729	32 206	45 066 182	57 214 279	65 518 476
Świadczenie integracyjne (CIS)	179	159	168	1 194 324	912 229	1 065 850
Świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych	3 383	3 068	2 752	5 742 031	5 066 548	5 515 904
Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne	88 526	77 341	65 291	47 692 753	45 522 080	38 763 567

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 38. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Kadra 2015	Kadra 2016	Kadra 2017	W tym EFS			Wyksz. wyższe			Wyksz. średnie		
				2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Ogółem	6 706	7 103	7 291	19	16	44	4 370	4 792	5 072	1 692	1 682	1 621
Kadra kierownicza	381	397	395				304	319	337			
Pracownicy socjalni	2 407	2 394	2 394	19	16	44	1 700	1 713	1 759	683	647	603
Pozostali pracownicy	3 918	4 312	4 502				2 366	2 760	2 976	1 009	1 035	1 018

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 39. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Spec. I stopnia 2015	Spec. I stopnia 2016	Spec. I stopnia 2017	Spec. II stopnia 2015	Spec. II stopnia 2016	Spec. II stopnia 2017	Spec. z org. pomocy społecznej 2015	Spec. z org. pomocy społecznej 2016	Spec. z org. pomocy społecznej 2017	Wyksz. inne 2015	Wyksz. inne 2016	Wyksz. inne 2017
Ogółem	650	654	696	120	116	171	588	606	598	543	517	508
Kadra kierownicza							362	369	374			
Pracownicy socjalni	650	654	696	120	116	171	226	237	224			
Pozostali pracownicy										543	517	508

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 40. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Kadra 2015	Kadra 2016	Kadra 2017	W tym EFS			Wyksz. wyższe			Wyksz. średnie		
				2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Ogółem	759	811	858	3	2	7	657	703	749	90	92	92
Kadra kierownicza	47	50	49				47	50	49			

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Kadra 2015	Kadra 2016	Kadra 2017	W tym EFS 2015	W tym EFS 2016	W tym EFS 2017	Wyksz. wyższe 2015	Wyksz. wyższe 2016	Wyksz. wyższe 2017	Wyksz. średnie 2015	Wyksz. średnie 2016	Wyksz. średnie 2017
Pracownicy socjalni	123	121	141	3	2	7	109	109	130	14	12	11
Pozostali pracownicy	589	640	668				501	544	570	76	80	81

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 41. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017 cd.

Wyszczególnienie	Spec. I stopnia 2015	Spec. I stopnia 2016	Spec. I stopnia 2017	Spec. II stopnia 2015	Spec. II stopnia 2016	Spec. II stopnia 2017	Spec. z org. pomocy społecznej 2015	Spec. z org. pomocy społecznej 2016	Spec. z org. pomocy społecznej 2017	Wyksz. inne 2015	Wyksz. inne 2016	Wyksz. inne 2017
Ogółem	10	9	13	6	14	9	79	80	75	12	16	17
Kadra kierownicza							46	49	46			
Pracownicy socjalni	10	9	13	6	14	9	33	31	29			
Pozostali pracownicy										12	16	17

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 42. Zatrudnienie pomocnicze w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Wolontariusze	2 388	2 428	2 577
Zatrudnienie subsydiowane	702	544	392
Staże	313	318	268

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 43. Zatrudnienie pomocnicze w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Wolontariusze	16	15	16
Zatrudnienie subsydiowane	27	23	19
Staże	70	54	45

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 44. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Liczba zespołów	80	93	91
Liczba osób ogółem w zespole	599	566	582
Pracownicy socjalni w zespole	401	372	383
Specjaliści w zespole	126	136	137

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 45. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Środki JST 2015	Środki JST 2016	Środki JST 2017	W tym JOPS 2015	W tym JOPS 2016	W tym JOPS 2017
Ogółem			6 307 964 468			4 249 355 530
851 - Ochrona zdrowia ogółem	82 672 933	81 029 500	82 750 426	7 706 465	7 989 892	8 594 687
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	4 060 527	3 707 537	3 748 707	689 237	688 513	689 779
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	78 612 406	77 321 963	79 001 719	7 017 228	7 301 379	7 904 908
852 - Pomoc społeczna ogółem	746 007 540	784 714 773	1 040 390 620	622 414 788	668 531 152	914 009 849
85202 - Domy pomocy społecznej	83 684 693	89 477 794	99 716 222	49 071 485	54 615 833	63 193 493
85203 - Ośrodki Wsparcia	36 581 331	37 471 872	41 375 043	20 826 011	22 968 625	23 636 805

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Środki JST 2015	Środki JST 2016	Środki JST 2017	W tym JOPS 2015	W tym JOPS 2016	W tym JOPS 2017
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 973 433	2 154 191	2 248 652	1 067 543	1 304 176	1 625 821
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	18 473 343	21 186 391	22 441 215	16 272 789	18 718 472	19 513 219
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe			121 284 166			119 508 484
85215 - Dodatki mieszkaniowe	83 745 734	78 981 363	76 684 075	32 381 941	31 591 305	33 360 909
85216 - Zasiłki stałe	126 594 651	143 172 924	141 578 922	123 326 077	139 252 556	137 734 476
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	336 753 477	351 644 308	376 219 317	325 614 630	343 841 085	370 077 660
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	3 322 699	3 452 019	4 416 558	1 241 512	1 245 992	1 235 696
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	53 105 632	56 239 255	71 154 148	51 242 909	54 124 869	68 574 878
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania			61 132 525			59 087 370
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	450 459	547 410	629 892	450 259	547 410	629 892
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźczy lub ochronę uzupełniającą)	46 083	74 549	199 026	46 083	74 549	199 026
85232 - Centra Integracji Społecznej	99 056	53 784	560 148	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	1 176 949	258 913	748 686	873 549	246 280	526 436
85295 - Pozostała działalność			20 002 025			15 105 684
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ogółem	12 699 791	9 263 836	10 533 529	8 349 007	5 860 656	6 941 801
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	989 271	1 065 543	1 398 717	40 619	95 722	680 667
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	2 043 812	1 991 295	1 976 450	2 043 812	1 991 295	1 976 450
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	1 282 004	1 114 203	1 194 095	916 500	1 012 712	1 072 194
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	8 384 704	5 092 795	5 964 267	5 348 076	2 760 927	3 212 490
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza ogółem			47 306 327			9 456 670
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym			42 608 973			9 384 202
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym			4 697 354			72 468
855 - Rodzina ogółem			5 126 983 566			3 310 352 523
85501 - Świadczenie wychowawcze			3 352 050 386			2 122 959 313
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego			1 460 528 765			1 138 828 014
85504 - Wspieranie rodziny			19 808 851			18 733 966
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków			252 424 023			232 665
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych			1 384 995			16 100
85507 - Dzienni opiekunowie			2 636 097			900 322

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Środki JST 2015	Środki JST 2016	Środki JST 2017	W tym JOPS 2015	W tym JOPS 2016	W tym JOPS 2017
85508 - Rodziny zastępcze			22 116 280			21 873 034
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych			16 034 169			6 809 109

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 46. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Środki JST 2015	Środki JST 2016	Środki JST 2017	W tym JOPS 2015	W tym JOPS 2016	W tym JOPS 2017
Ogółem			756 482 010			236 360 849
851 - Ochrona zdrowia ogółem	53 913	36 400	24 990	49 600	34 400	24 440
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	53 613	34 400	24 990	49 600	34 400	24 440
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	300	2 000	0	0	0	0
852 - Pomoc społeczna ogółem	403 899 920	430 462 204	469 105 621	73 934 296	82 542 355	91 557 899
85202 - Domy pomocy społecznej	339 780 735	358 570 367	390 007 408	29 483 825	32 816 110	36 740 060
85203 - Ośrodki Wsparcia	13 989 650	15 921 109	15 962 471	1 050 472	1 439 647	1 229 080
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	972 849	2 025 412	2 010 917	186 222	212 600	190 709
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	3 443	5 437	4 295	3 348	4 893	4 186
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	37 824 090	42 928 701	43 739 043	37 812 503	42 874 257	43 736 675
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	7 144 647	6 815 402	7 377 448	2 309 330	2 197 906	2 212 485
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	18 050	68 470	5 011	18 050	68 470	5 011
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania			0			0
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	1 667 455	1 563 922	1 424 775	1 540 821	1 464 236	1 224 826
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	1 656 359	1 563 922	1 424 175	1 529 725	1 464 236	1 224 826
85232 - Centra Integracji Społecznej	842 642	999 462	735 500	0	0	0
85295 - Pozostała działalność			6 414 578			4 990 041
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ogółem	56 803 749	46 417 316	51 242 718	20 897 027	18 269 993	21 446 574
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	15 644 883	7 832 591	7 867 381	1 871 800	1 962 039	2 150 688
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	9 540 557	9 969 095	10 710 635	5 936 363	5 989 148	5 711 365
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	25 804 360	28 093 058	30 346 774	8 383 825	9 798 735	11 871 749
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	5 813 949	522 572	2 317 928	4 705 039	520 071	1 712 772
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza ogółem			364 337			0
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym			37 392			0
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym			326 945			0
855 - Rodzina ogółem			235 744 344			123 331 936
85501 - Świadczenie wychowawcze			415 014			415 014

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Środki JST 2015	Środki JST 2016	Środki JST 2017	W tym JOPS 2015	W tym JOPS 2016	W tym JOPS 2017
85504 - Wspieranie rodziny			271 840			0
85508 - Rodziny zastępcze			112 088 489			107 454 860
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych			122 969 001			15 462 062

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 47. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba projektów współfinansowanych z EFS	45	16	74
Ogółem liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS	1 551	886	2 467
Łączna kwota środków EFS	5 576 152	1 834 660	23 671 515
Liczba konkursów ogłaszanych przez MRPiPS	321	335	327
Ogółem liczba osób objętych konkursami	17 096	18 554	17 580
Liczba programów osłonowych	667	655	670
Ogółem liczba osób objętych programami	259 861	222 702	225 372

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 48. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba projektów współfinansowanych z EFS	22	6	27
Ogółem liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS	2 558	400	1 326
Łączna kwota środków EFS	7 488 861	482 191	7 514 872
Liczba konkursów ogłaszanych przez MRPiPS	41	43	42
Ogółem liczba osób objętych konkursami	4 573	5 139	5 042
Liczba programów osłonowych	0	0	2
Ogółem liczba osób objętych programami	0	0	10

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 49. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba NGO którym zlecono zadania 2015	Liczba NGO którym zlecono zadania 2016	Liczba NGO którym zlecono zadania 2017	Liczba zleceń 2015	Liczba zleceń 2016	Liczba zleceń 2017	Wartość dotacji w złotych 2015	Wartość dotacji w złotych 2016	Wartość dotacji w złotych 2017
Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego	551	589	624	786	3 785	818	34 102 965	37 170 325	42 579 474
Zlecenia w trybie zamówień publicznych	31	26	32				7 406 770	6 688 038	8 617 685
Usługi opiekuńcze	28	36	32				9 664 566	10 071 688	14 109 633
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	10	13	14				1 373 702	1 059 560	1 426 330
Prowadzenie placówki pomocy społecznej	18	20	19				2 365 455	5 699 372	5 232 159

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

Tabela 50. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2015-2017.

Wyszczególnienie	Liczba NGO którym zlecono zadania 2015	Liczba NGO którym zlecono zadania 2016	Liczba NGO którym zlecono zadania 2017	Liczba zleceń 2015	Liczba zleceń 2016	Liczba zleceń 2017	Wartość dotacji w złotych 2015	Wartość dotacji w złotych 2016	Wartość dotacji w złotych 2017
------------------	--	--	--	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

Wyszczególnienie	Liczba NGO którym zlecono zadania 2015	Liczba NGO którym zlecono zadania 2016	Liczba NGO którym zlecono zadania 2017	Liczba zleceń 2015	Liczba zleceń 2016	Liczba zleceń 2017	Wartość dotacji w złotych 2015	Wartość dotacji w złotych 2016	Wartość dotacji w złotych 2017
Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego	64	67	67	79	81	77	10 513 921	10 917 688	11 950 245
Zlecenia w trybie zamówień publicznych	1	1	3				640 000	640 000	751 206
Usługi opiekuńcze	0	0	0				0	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	1				962 100	906 441	951 764
Prowadzenie placówki pomocy społecznej	38	36	36				19 994 830	20 599 742	43 701 475

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok.

VII. KARTY POWIATÓW²¹

białobrzeski.....	69
ciechanowski	70
garwoliński	71
gostyniński.....	72
grodziski	73
grójecki	74
kozienicki	75
legionowski	76
lipski.....	77
łosicki.....	78
makowski.....	79
miński	80
mławski.....	81
nowodworski.....	82
ostrołęcki	83
m. Ostrołęka	84
ostrowski.....	85
otwocki.....	86
piaseczyński	87
m. Płock.....	88
płocki	89
płoński	90
pruszkowski	91
przasnyski.....	92
przysuski.....	93
pułtuski	94
m. Radom	95
radomski	96
m. Siedlce	97
siedlecki	98
sierpecki	99
sochaczewski.....	100
sokołowski	101
sztytowiecki.....	102
m. st. Warszawa	103
warszawski zachodni	104
węgrowski	105
wołomiński	106
wyszkowski	107
zwoleński	108
żuromiński.....	109
żyrardowski.....	110
Mazowsze bez Warszawy	111
Mazowsze.....	112

²¹ Dane dot. liczby osób bezrobotnych pochodzą ze sprawozdawczości rynku pracy: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy, Załącznik 7 do sprawozdania MRPiPS-01 Bezrobotni według gmin, stan w końcu II półrocza.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: BIAŁOBRZESKI

Gminy: miejsko-wiejska Białobrzegi, wiejska Promna, wiejska Radzanów, wiejska Stara Błotnica, wiejska Stromiec, miejsko-wiejska Wyśmierzyce

Powierzchnia: 639 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	33 569	33 523	33 542
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	2 750	2 353	2 472
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	1 512	1 428	1 140
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-5,56%	-20,17%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	826	775	640
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	7	7
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	2 272		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	270	288	272
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	2	2
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	264	254	189
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	126	115	99
	16 Liczba asystentów rodziny	6	6	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	24	21	22
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	20	22	17
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	5 728	5 874	6 025
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	25	26	23
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	1	2
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	16	17	16
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 098	1 972	2 096
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	33 269 577 109 029 342	30 727 929 135 206 147	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	992 / 995 3 251 / 3 184	916 / 896 4 030 / 3 792	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 039 323 17 189 591	4 457 596 20 016 759	5 045 504 51 476 911
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	331 690 1 732 051	415 165 1 673 680	470 824 1 767 297

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: CIECHANOWSKI

Gminy: miejska Ciechanów, wiejska Ciechanów, miejsko-wiejska Głinojeck, wiejska Gołymin-Ośrodek, wiejska Grudusk, wiejska Ojrzeń, wiejska Opinogóra Górna, wiejska Regimin, wiejska Sońsk

Powierzchnia: 1 060 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	90 327	90 264	89 976
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 501	6 920	7 990
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	5 155	4 631	3 681
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,16%	-20,51%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 998	2 614	1 997
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	5	5	5
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	16	17	17
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 025		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	766	711	789
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	8	8	7
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	446	416	416
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	414	373	314
	16 Liczba asystentów rodziny	14	15	14
	17 Liczba rodzin zastępczych	92	92	95
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	204	134	154
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	16 661	17 350	17 988
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	187	198	200
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	4	6
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	2
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	51	50	50
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 771	1 805	1 800
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	90 853 329 312 047 480	97 992 748 350 532 585	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 004 / 1 034 3 447 / 3 334	1 086 / 1 003 3 884 / 3 708	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 969 599 47 020 925	18 531 279 52 324 139	19 266 623 114 473 872
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	964 729 5 725 582	1 040 065 5 905 307	1 110 773 6 232 171

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: GARWOLIŃSKI

Gminy: wiejska Borowie, miejska Garwolin, wiejska Garwolin, wiejska Górzno, miejska Łaskarzew, wiejska Łaskarzew, wiejska Maciejowice, wiejska Miastków Kościelny, wiejska Parysów, miejsko-wiejska Pilawa, wiejska Sobolew, wiejska Trojanów, wiejska Wilga, miejsko-wiejska Żelechów

Powierzchnia: 1 285 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	108 740	108 843	108 981
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 665	6 309	5 805
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	5 751	5 038	4 115
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,40%	-18,32%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 584	3 142	2 194
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	23	26	24
Niepełno-sprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 257		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	590	590	570
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	65	69	81
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	405	357	276
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	419	393	302
	16 Liczba asystentów rodziny	14	14	15
	17 Liczba rodzin zastępczych	53	59	65
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	121	34	27
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	18 516	18 869	19 371
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	108	113	108
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	12	13	8
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	51	47	46
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 132	2 316	2 369
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	104 312 095 350 188 367	100 789 380 419 610 470	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	960 / 941 3 223 / 3 139	927 / 937 3 858 / 3 835	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 249 823 50 294 898	6 736 559 56 798 711	6 725 075 152 268 364
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	469 266 5 502 235	483 251 5 492 547	538 109 5 552 246

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: GOSTYNIŃSKI

Gminy: miejska Gostynin, wiejska Gostynin, wiejska Pacyna, wiejska Sanniki, wiejska Szczawin Kościelny

Powierzchnia: 615 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	45 992	45 682	45 461
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 004	3 590	3 504
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 346	3 295	2 875
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-1,52%	-12,75%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 124	2 018	1 870
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	0	0	0
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 632		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	475	509	490
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	42	42	47
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	301	246	199
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	57	63	64
	16 Liczba asystentów rodziny	6	8	9
	17 Liczba rodzin zastępczych	33	30	25
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	49	21	36
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 353	9 571	9 832
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	81	85	81
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	6
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	25	24	25
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 840	1 903	1 818
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	49 557 962 131 891 750	52 056 473 157 673 501	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 075 / 1 092 2 862 / 2 812	1 135 / 1 166 3 437 / 3 331	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	12 315 087 25 016 127	12 708 855 35 180 222	13 161 814 75 854 747
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	592 664 3 232 684	624 952 3 223 287	717 905 3 416 846

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: GRODZISKI

Gminy: wiejska Baranów, miejsko-wiejska Grodzisk Mazowiecki, wiejska Jaktorów, miejska Milanówek, miejska Podkowa Leśna, wiejska Żabia Wola

Powierzchnia: 367 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	90 656	91 647	92 847
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 395	5 641	5 013
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	1 911	1 705	1 145
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,78%	-32,84%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	845	704	472
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	19	19	19
Niepelnosporność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 668		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 005	980	946
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	34	32	34
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	549	442	418
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	185	163	149
	16 Liczba asystentów rodziny	10	10	11
	17 Liczba rodzin zastępczych	99	83	85
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	1	1	2
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	25	35	31
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	16 889	17 459	18 086
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	253	258	335
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	3	4
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	43	45	47
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 108	2 037	1 975
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	79 025 152 381 337 235	89 720 532 448 255 228	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	876 / 857 4 229 / 4 256	983 / 963 4 910 / 4 728	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 742 962 44 303 140	10 173 493 48 434 350	10 667 663 112 909 816
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 258 630 6 972 109	1 300 304 7 030 409	1 395 988 7 275 341

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: GRÓJECKI

Gminy: wiejska Belsk Duży, wiejska Błędów, wiejska Chynów, wiejska Goszczyn, miejsko-wiejska Grójec, wiejska Jasieniec, miejsko-wiejska Mogielnica, miejsko-wiejska Nowe Miasto nad Pilicą, wiejska Pniewy, miejsko-wiejska Warka

Powierzchnia: 1 268 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017	
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	98 619	98 559	98 701
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 454	4 095	4 119
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	1 987	1 529	1 091
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-23,05%	-28,65%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	898	611	375
Ekonomia Społeczna	6	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	6	7	8
Niepełnosprawność	9	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 296		
	10	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	641	611	602
Zaburzenia psychiczne	11	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20	24	22
	12	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	705	697	627
	15	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	147	114	105
	16	Liczba asystentów rodziny	10	11	8
	17	Liczba rodzin zastępczych	87	91	90
	18	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19	Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	25	32	25
	21	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22	Osoby w wieku poprodukcyjnym	19 026	19 637	20 134
	23	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	66	88	111
	24	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	11	11	15
	25	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	2	2
	27	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28	Liczba pracowników socjalnych	43	43	46
	29	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 293	2 292	2 146
	30	Dochód powiatu ^ gmin v	90 202 928 314 864 554	91 541 372 378 051 520	bd.
	31	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	914 / 910 3 192 / 3 001	929 / 885 3 836 / 3 684	bd.
	32	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	18 618 053 41 261 019	19 794 616 48 145 391	19 931 609 119 797 339
	33	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	464 024 6 269 908	539 876 6 787 196	619 742 6 573 751

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: KOZIENICKI

Gminy: wiejska Garbatka-Letnisko, wiejska Głowaczów, wiejska Gniewoszów, wiejska Grabów nad Pilicą, miejsko-wiejska Kozienice, wiejska Magnuszew, wiejska Sieciechów

Powierzchnia: 916 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	61 319	61 045	60 699
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 222	3 941	3 404
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 493	3 172	2 763
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,19%	-12,89%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 307	2 082	1 794
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	9	9	10
Niepelnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 479		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	601	612	624
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	4	2
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	322	277	252
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	293	268	219
	16 Liczba asystentów rodziny	8	8	7
	17 Liczba rodzin zastępczych	45	44	45
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	27	14	10
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	12 089	12 476	12 913
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	98	116	130
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	7
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	35	36	37
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 752	1 696	1 641
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	57 537 607 233 616 859	56 192 094 294 505 663	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	936 / 883 3 802 / 4 044	919 / 887 4 818 / 4 265	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	8 085 329 31 559 455	8 646 776 34 467 412	9 288 971 75 229 759
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	496 281 3 710 810	531 372 3 779 704	599 235 4 017 018

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: LEGIONOWSKI

Gminy: wiejska Jabłonna, miejska Legionowo, wiejska Nieporęt, miejsko-wiejska Serock, wiejska Wieliszew

Powierzchnia: 390 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	113 242	114 421	115 384
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 039	6 931	6 499
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 945	3 576	2 508
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,35%	-29,87%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 173	1 982	1 238
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	3 / 0 / 0	3 / 1 / 0	3 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	17	18	19
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 866		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	915	903	887
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	28	27	31
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	420	420	387
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	271	252	230
	16 Liczba asystentów rodziny	7	9	8
	17 Liczba rodzin zastępczych	134	138	129
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	2	2	2
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	30	30	19
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	19 962	21 070	22 009
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	252	255	298
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	10	11	11
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	43	42	44
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 634	2 724	2 622
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	90 204 383 455 280 927	90 142 021 541 320 828	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	800 / 824 4 039 / 3 886	792 / 759 4 755 / 4 296	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	11 463 797 45 447 744	12 716 683 50 042 551	13 162 492 131 364 820
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 028 089 5 880 897	1 235 663 6 061 474	1 269 403 6 350 273

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: LIPSKI

Gminy: wiejska Chotcza, wiejska Ciepeliów, miejsko-wiejska Lipsko, wiejska Rzecznów, wiejska Sienno, wiejska Solec nad Wisłą

Powierzchnia: 740 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	35 063	34 843	34 496
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 099	3 470	3 516
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 264	2 088	1 809
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-7,77%	-13,36%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 408	1 344	1 060
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	5	5
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 355		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	542	535	535
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5	7	5
	12 Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	196	137	105
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	191	177	144
	16 Liczba asystentów rodziny	7	7	8
	17 Liczba rodzin zastępczych	18	16	15
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	131	83	52
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	7 587	7 724	7 890
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	69	61	78
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	3	3
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	22	24	26
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 594	1 452	1 327
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	43 118 453 117 944 318	43 285 127 129 001 315	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 228 / 1 200 3 358 / 3 352	1 241 / 1 229 3 698 / 3 706	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 309 607 20 490 060	9 796 385 21 656 255	11 099 921 45 644 566
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	359 269 1 917 943	440 222 2 099 863	433 850 2 125 571

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: ŁOSICKI

Gminy: wiejska Huszlew, miejsko-wiejska Łosice, wiejska Olszanka, wiejska Platerów, wiejska Sarnaki, wiejska Stara Kornica

Powierzchnia: 772 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	31 775	31 544	31 335
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 404	3 344	3 188
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	1 611	1 308	992
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-18,81%	-24,16%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	875	791	586
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	3	3	3
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	12
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	2 842		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	293	275	268
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	11	14	8
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	373	281	312
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	198	166	153
	16 Liczba asystentów rodziny	6	6	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	18	21	21
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	33	40	27
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	6 566	6 697	6 802
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	54	52	56
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	2	2
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	21	20	22
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 513	1 577	1 424
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	39 289 772 103 083 802	32 872 224 120 012 764	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 232 / 1 123 3 232 / 3 215	1 039 / 1 015 3 795 / 3 605	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	2 448 841 15 800 496	990 178 17 785 603	1 634 380 43 976 943
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	234 895 2 105 100	225 282 2 095 548	275 230 2 248 101

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: MAKOWSKI

Gminy: wiejska Czerwonka, wiejska Karniewo, wiejska Krasnosielc, miejska Maków Mazowiecki, wiejska Młynarze, wiejska Płoniawy-Bramura, miejsko-wiejska Różan, wiejska Rzewnie, wiejska Sypniewo, wiejska Szelków

Powierzchnia: 1 065 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	46 014	45 825	45 580
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 368	4 744	4 714
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 875	3 616	3 537
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,68%	-2,18%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 636	2 431	2 326
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	3
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	0	2	3
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 650		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	680	615	590
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	38	37	40
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	254	252	236
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	246	272	231
	16 Liczba asystentów rodziny	8	9	9
	17 Liczba rodzin zastępczych	34	36	38
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	34	21	14
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 816	9 001	9 215
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	68	78	77
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	5
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	31	29	31
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 484	1 580	1 470
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	46 906 830 175 912 102	49 978 796 196 532 985	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 014 / 994 3 804 / 3 574	1 090 / 1 066 4 287 / 4 152	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 993 952 28 892 771	4 353 300 32 170 426	4 395 250 69 667 225
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	519 762 3 604 024	471 870 3 602 965	521 025 3 693 299

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: MIŃSKI

Gminy: wiejska Cegłów, wiejska Dębe Wielkie, wiejska Dobre, miejsko-wiejska Halinów, wiejska Jakubów, miejsko-wiejska Kałuszyn, wiejska Latowicz, miejska Mińsk Mazowiecki, wiejska Mińsk Mazowiecki, miejsko-wiejska Mrozy, wiejska Siennica, wiejska Stanisławów, wiejska Sulejówek

Powierzchnia: 1 164 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	151 520	152 268	152 945
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 458	10 996	11 277
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	4 119	3 236	2 614
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-21,44%	-19,22%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 119	1 669	1 305
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 1	0 / 1 / 1	0 / 1 / 1
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	27	24	31
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	14 504		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	882	900	868
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23	20	20
	12 Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2	2
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	816	721	626
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	466	418	366
	16 Liczba asystentów rodziny	15	18	15
	17 Liczba rodzin zastępczych	127	134	126
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	66	35	69
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	26 945	27 893	28 621
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	97	114	121
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	10	9	11
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	2	2
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	65	64	61
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 331	2 379	2 507
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	125 173 193 509 991 218	136 816 170 610 356 025	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	828 / 826 3 375 / 3 373	901 / 880 4 020 / 3 863	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	20 919 178 61 452 330	21 129 705 70 035 732	23 731 119 193 737 962
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	741 150 8 323 019	788 926 8 546 439	856 892 9 176 131

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: MŁAWSKI

Gminy: wiejska Dzierzgowo, wiejska Lipowiec Kościelny, miejska Mława, wiejska Radzanów, wiejska Strzegowo, wiejska Stupsk, wiejska Szreńsk, wiejska Szydłowo, wiejska Wieczfnia Kościelna, wiejska Wiśniewo

Powierzchnia: 1 182 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	73 758	73 700	73 376
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 414	6 246	5 464
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 668	2 749	2 101
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-25,05%	-23,57%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 906	1 470	1 040
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	5
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	24	22	22
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 223		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	607	603	577
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	25	32	30
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	563	500	413
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	385	360	332
	16 Liczba asystentów rodziny	10	12	11
	17 Liczba rodzin zastępczych	64	60	61
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	4	4	4
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	186	170	152
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 484	13 797	14 024
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	137	145	154
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	17	17	17
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	43	40	41
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 715	1 843	1 790
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	66 507 654 248 991 785	70 696 936 291 608 331	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	902 / 918 3 378 / 3 184	959 / 967 3 957 / 3 780	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 221 213 42 749 115	6 994 514 47 601 649	7 259 943 105 080 678
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	497 159 5 791 001	521 286 5 738 724	553 090 6 223 887

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: NOWODWORSKI

Gminy: wiejska Czosnów, wiejska Leoncin, miejsko-wiejska Nasielsk, miejska Nowy Dwór Mazowiecki, wiejska Pomiechówek, miejsko-wiejska Zakroczym

Powierzchnia: 695 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	78 810	79 024	79 298
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 700	4 317	3 687
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 989	2 554	1 905
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,55%	-25,41%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 672	1 448	917
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	6	6	10
Niepelnosporność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 927		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	891	863	784
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	28	24	29
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	503	488	372
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	225	178	146
	16 Liczba asystentów rodziny	7	7	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	100	101	93
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	3	3	3
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	70	73	128
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 165	14 746	15 311
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	156	161	163
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	6	7
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	1	2	2
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	52	46	47
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 516	1 718	1 687
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	58 967 747 312 528 564	64 409 157 343 139 442	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	749 / 628 3 969 / 4 184	817 / 909 4 352 / 4 295	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 083 794 39 755 342	9 872 848 47 426 701	10 873 405 101 163 591
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	876 427 6 443 841	831 817 6 480 371	838 653 6 966 108

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: OSTROŁĘCKI

Gminy: wiejska Baranowo, wiejska Czarnia, wiejska Czerwin, wiejska Goworowo, wiejska Kadzidło, wiejska Lelis, wiejska Łyse, miejsko-wiejska Myszyńiec, wiejska Olszewo-Borki, wiejska Rzekuń, wiejska Troszyn

Powierzchnia: 2 097 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	88 378	88 791	88 944
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 173	6 752	5 594
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	5 002	4 694	3 844
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,16%	-18,11%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 066	2 841	2 310
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	26	25	26
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 787		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	682	681	636
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	29	28	25
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 089	879	716
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	519	428	327
	16 Liczba asystentów rodziny	9	10	10
	17 Liczba rodzin zastępczych	54	51	54
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	40	19	17
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 666	13 953	14 259
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	114	131	126
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	15	8	9
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	43	43	47
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 055	2 065	1 892
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	89 926 692 311 363 488	82 714 727 370 170 244	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 017 / 1 021 3 523 / 3 380	934 / 954 4 182 / 3 993	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 515 515 50 057 442	4 904 182 55 080 666	5 707 320 137 799 630
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	586 018 5 551 466	610 917 5 320 227	662 264 5 689 896

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: M. OSTROŁĘKA

Gminy: miejska M. Ostrołęka

Powierzchnia: 29 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017	
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	52 571	52 337	52 215
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 284	3 166	2 917
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 311	3 181	2 635
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-3,93%	-17,16%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 155	2 029	1 751
Ekonomia Społeczna	6	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7	Liczba spółdzielni socjalnych	5	5	4
	8	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	3	4
Niepełnosprawność	9	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 547		
	10	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	765	734	698
Zaburzenia psychiczne	11	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23	27	25
	12	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	458	474	434
	15	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	298	278	250
	16	Liczba asystentów rodziny	4	4	5
	17	Liczba rodzin zastępczych	55	57	55
	18	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19	Mieszkania chronione	2	2	2
Przemoc	20	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	53	66	91
	21	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22	Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 620	10 213	10 749
	23	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	86	87	99
	24	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	6
	25	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28	Liczba pracowników socjalnych	27	28	27
	29	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 947	1 869	1 934
	30	Dochód powiatu ^ gmin v	276 450 941	299 034 225	bd.
	31	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	/ 5 260 / 5 213	/ 5 706 / 5 576	bd.
	32	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	47 312 288	49 145 850	80 194 964
	33	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	4 021 226	4 140 827	4 270 610

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: OSTROWSKI

Gminy: wiejska Andrzejewo, wiejska Boguty-Pianki, miejsko-wiejska Brok, wiejska Małkinia Górna, wiejska Nur, miejska Ostrów Mazowiecka, wiejska Ostrów Mazowiecka, wiejska Stary Lubotyń, wiejska Szulborze Wielkie, wiejska Wąsewo, wiejska Zaręby Kościelne

Powierzchnia: 1 218 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	73 911	73 562	73 284
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 021	4 718	4 019
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 682	3 411	2 836
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-7,36%	-16,86%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 188	2 001	1 598
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	5	6
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 406		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	938	949	763
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	29	26	32
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	515	464	401
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	264	264	203
	16 Liczba asystentów rodziny	7	9	7
	17 Liczba rodzin zastępczych	52	50	47
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	1	1	2
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	79	70	76
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 291	14 675	14 987
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	152	164	188
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	20	20	21
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	37	37	37
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 998	1 988	1 981
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	63 250 023 244 028 992	61 870 384 285 970 112	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	853 / 881 3 293 / 3 225	839 / 784 3 878 / 3 691	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 388 708 42 664 495	3 787 618 46 173 163	4 806 161 101 547 660
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	517 075 3 823 717	618 484 4 042 049	536 575 4 433 158

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: OTWOCKI

Gminy: wiejska Celestynów, miejska Józefów, miejsko-wiejska Karczew, wiejska Kołbiel, wiejska Osieck, miejska Otwock, wiejska Sobienie-Jeziory, wiejska Wiązowna

Powierzchnia: 616 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017	
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	123 120	123 443	123 770
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 875	4 904	4 434
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 113	2 795	2 399
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,22%	-14,17%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 441	1 278	1 105
Ekonomia Społeczna	6	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	2
	8	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	6	5
Niepelnosporność	9	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	10 746		
	10	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	903	902	923
Zaburzenia psychiczne	11	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	14	22	29
	12	Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	13	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	245	273	213
	15	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	301	214	209
	16	Liczba asystentów rodziny	14	13	13
	17	Liczba rodzin zastępczych	69	73	65
	18	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	5	4	4
	19	Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	28	53	44
	21	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22	Osoby w wieku poprodukcyjnym	24 130	24 882	25 528
	23	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	258	278	304
	24	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	9
	25	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28	Liczba pracowników socjalnych	58	58	55
	29	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 123	2 128	2 250
	30	Dochód powiatu ^ gmin v	113 412 611 398 365 493	119 031 147 490 261 872	bd.
	31	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	922 / 901 3 237 / 3 248	965 / 933 3 976 / 3 860	bd.
	32	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	13 249 393 46 136 864	14 328 247 52 672 681	14 164 494 139 796 162
	33	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 608 032 6 507 804	1 693 840 6 806 931	1 794 439 7 176 976

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PIASECZYŃSKI

Gminy: miejsko-wiejska Góra Kalwaria, miejsko-wiejska Konstancin-Jeziorna, wiejska Lesznowola, miejsko-wiejska Piaseczno, wiejska Prażmów, miejsko-wiejska Tarczyn

Powierzchnia: 621 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	177 007	179 496	182 076
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 492	6 311	6 163
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	5 062	4 560	3 841
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,92%	-15,77%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 586	2 526	1 934
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 1	0 / 0 / 1	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	69	79	93
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	12 938		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	739	730	734
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	16	17	14
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2	2
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	390	346	334
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	233	226	189
	16 Liczba asystentów rodziny	12	10	13
	17 Liczba rodzin zastępczych	154	159	175
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	4	4	4
	19 Mieszkania chronione	1	1	1
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	63	43	75
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	29 579	30 898	32 120
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	313	314	326
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	21	20	23
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	62	59	55
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 855	3 042	3 310
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	192 093 939 841 407 966	216 951 347 927 662 457	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 094 / 1 098 4 791 / 4 501	1 216 / 1 207 5 198 / 5 175	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	39 324 762 63 198 509	40 454 574 70 568 160	45 879 185 199 081 412
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 235 820 11 037 337	1 282 524 11 183 619	1 378 495 12 108 802

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: M. PŁOCK

Gminy: miejska M. Płock

Powierzchnia: 88 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	121 731	121 295	120 787
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	10 489	13 669	13 483
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	6 383	5 314	4 506
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-16,75%	-15,21%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 824	3 248	2 577
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	2 / 0 / 1	2 / 0 / 1	1 / 0 / 1
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	4	4	6
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	4
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	14 698		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	839	1 010	1 050
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	56	49	53
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	567	745	660
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	58	72	61
	16 Liczba asystentów rodziny	8	8	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	132	152	142
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	6	6	6
	19 Mieszkania chronione	28	28	28
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	11	19	24
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	26 268	27 280	28 075
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	526	570	639
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	8	8	9
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	2	2	4
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	82	83	83
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 485	1 461	1 455
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	766 389 174	842 094 699	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	/ 6 288 / 6 467	/ 6 933 / 6 733	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	64 719 919	73 742 912	142 212 672
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	11 442 215	11 999 488	12 946 616

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PŁOCKI

Gminy: wiejska Stara Biała, wiejska Bielsk, wiejska Bodzanów, wiejska Brudzeń Duży, wiejska Bulkowo, miejsko-wiejska Drobin, miejsko-wiejska Gąbin, wiejska Łąck, wiejska Mała Wieś, wiejska Nowy Duninów, wiejska Radzanowo, wiejska Słubice, wiejska Słupno, wiejska Staroźreby, miejsko-wiejska Wyszogród

Powierzchnia: 1 796 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	111 038	111 170	111 226
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	12 991	11 708	10 485
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	6 405	5 668	4 818
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,51%	-15,00%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 560	3 290	2 782
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 2 / 1	0 / 1 / 1	0 / 1 / 1
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	8	7	8
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	13	21	22
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 607		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 000	982	965
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	38	32	23
	12 Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2	2
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	562	473	385
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	495	471	413
	16 Liczba asystentów rodziny	17	15	16
	17 Liczba rodzin zastępczych	87	81	80
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	39	53	30
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	19 557	20 013	20 492
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	99	118	122
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	9	16	16
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	2	2
	27 Dzielne domy pomocy	3	3	3
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	61	62	61
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 820	1 793	1 823
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	91 164 770 387 506 421	95 551 321 447 821 419	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	820 / 807 3 487 / 3 426	860 / 883 4 031 / 3 893	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	33 966 449 58 717 922	37 109 545 66 708 508	39 832 158 150 920 075
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 732 361 7 325 189	1 617 031 7 525 206	1 635 695 7 784 846

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PŁOŃSKI

Gminy: wiejska Baboszewo, wiejska Czerwińsk nad Wisłą, wiejska Dzierżążnia, wiejska Joniec, wiejska Naruszewo, wiejska Nowe Miasto, miejska Płońsk, wiejska Płońsk, miejska Raciąż, wiejska Raciąż, wiejska Sochocin, wiejska Załuski

Powierzchnia: 1 380 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	88 270	87 903	87 662
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 849	8 342	7 613
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	9 261	7 620	6 283
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-17,72%	-17,55%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	5 185	4 652	2 488
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	3
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	11	10	9
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 853		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	749	743	691
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20	23	22
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	624	558	318
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	304	282	233
	16 Liczba asystentów rodziny	12	12	12
	17 Liczba rodzin zastępczych	91	95	96
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	92	45	71
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	16 668	16 989	17 429
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	253	268	278
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	10
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	46	47	48
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 919	1 870	1 826
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	81 318 870 295 694 350	87 738 438 346 067 873	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	920 / 918 3 345 / 3 258	996 / 1 023 3 930 / 3 862	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	7 475 686 44 630 300	7 625 360 51 263 539	8 384 283 116 958 738
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 000 330 6 313 612	1 087 336 6 866 462	1 134 020 7 056 989

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PRUSZKOWSKI

Gminy: miejsko-wiejska Brwinów, wiejska Michałowice, wiejska Nadarzyn, miejska Piastów, miejska Pruszków, wiejska Raszyn

Powierzchnia: 246 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	160 776	161 645	162 922
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 378	7 141	7 742
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	4 232	3 733	2 985
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,79%	-20,04%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 056	2 061	1 667
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	33	33	33
Niepelnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	13 186		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 113	1 064	1 032
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	58	48	38
	12 Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	552	507	512
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	294	228	190
	16 Liczba asystentów rodziny	8	10	10
	17 Liczba rodzin zastępczych	161	175	172
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	3	3	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	55	99	59
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	32 119	33 152	34 121
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	350	345	390
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	19	19	21
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	71	70	66
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 264	2 309	2 469
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	131 240 921 623 580 959	142 338 594 768 811 143	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	819 / 859 3 892 / 3 887	882 / 866 4 766 / 4 614	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	16 278 261 57 057 463	17 251 283 64 139 946	14 493 717 162 909 542
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 456 334 11 101 951	1 432 992 11 710 471	1 669 179 12 245 256

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PRZASNYSKI

Gminy: miejsko-wiejska Chorzele, wiejska Czernice Borowe, wiejska Jednorożec, wiejska Krasne, wiejska Krzynowłoga Mała, wiejska Przasnysz, wiejska Przasnysz

Powierzchnia: 1 219 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	53 253	53 014	52 884
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 510	5 097	4 689
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 950	2 576	2 067
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,68%	-19,76%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 901	1 637	1 277
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	2	3	3
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 281		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	564	514	513
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	19	19	20
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	352	311	240
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	221	233	240
	16 Liczba asystentów rodziny	7	7	7
	17 Liczba rodzin zastępczych	41	46	38
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	158	133	105
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 477	9 672	9 912
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	112	123	131
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	7	7
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	30	32	29
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 775	1 657	1 824
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	101 989 606 182 784 935	68 989 369 219 597 821	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 913 / 2 200 3 429 / 3 426	1 301 / 1 120 4 141 / 4 015	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	12 679 309 36 773 052	13 682 473 41 161 530	14 092 212 85 985 989
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	338 218 3 725 706	367 230 3 745 091	398 128 3 809 360

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PRZYSUSKI

Gminy: wiejska Borkowice, wiejska Gielniów, wiejska Klwów, wiejska Odrzywół, wiejska Potworów, miejsko-wiejska Przysucha, wiejska Rusinów, wiejska Wieniawa

Powierzchnia: 801 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	42 571	42 417	42 116
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 461	4 646	4 065
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	8 243	4 294	3 789
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-47,91%	-11,76%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	5 561	2 856	2 487
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 1	0 / 0 / 1	0 / 0 / 1
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	4	5
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 903		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	370	377	359
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	1	1
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	207	188	157
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	164	142	138
	16 Liczba asystentów rodziny	8	6	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	38	34	30
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	18	14	6
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 550	8 677	8 785
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	24	30	34
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	3	3
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	27	26	25
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 577	1 631	1 685
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	65 349 552 132 206 733	67 305 486 153 914 241	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 529 / 1 475 3 094 / 2 950	1 588 / 1 468 3 630 / 3 418	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 094 482 21 872 471	4 255 908 24 730 530	4 794 691 60 471 374
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	291 875 1 731 031	319 153 1 892 724	298 648 2 115 714

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: PULTUSKI

Gminy: wiejska Gzy, wiejska Obryte, wiejska Pokrzywnica, miejsko-wiejska Pułtusk, wiejska Świercze, wiejska Winnica, wiejska Zatory

Powierzchnia: 827 km²

Lp.		Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	51 637	51 746	51 834
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 047	4 680	4 198
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 122	3 759	2 868
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,81%	-23,70%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 875	2 456	1 661
Ekonomia Społeczna	6	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7	Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	8	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	7	7
Niepełnosprawność	9	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 577		
	10	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	466	441	410
Zaburzenia psychiczne	11	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	19	17	16
	12	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2	3
Rodzina i piecza zastępcza	14	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	310	270	240
	15	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	296	300	266
	16	Liczba asystentów rodziny	7	7	8
	17	Liczba rodzin zastępczych	42	41	42
	18	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19	Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	10	7	2
	21	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22	Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 253	9 568	9 819
	23	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	90	66	74
	24	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	7
	25	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28	Liczba pracowników socjalnych	32	29	32
	29	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 614	1 784	1 620
	30	Dochód powiatu ^ gmin v	66 256 590 175 606 772	72 677 738 202 243 679	bd.
	31	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 287 / 1 290 3 411 / 3 481	1 409 / 1 449 3 921 / 3 868	bd.
	32	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	16 708 637 34 068 065	16 093 790 35 208 398	21 657 143 78 226 121
	33	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	413 608 3 193 912	403 518 3 360 609	438 268 3 468 582

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: M. RADOM

Gminy: miejska M. Radom

Powierzchnia: 112 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	216 159	215 020	214 566
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 550	10 325	8 774
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	16 845	14 708	12 131
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,69%	-17,52%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	11 022	9 633	7 698
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 2 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	8	8	8
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	40	40	40
Niepelnosporność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	25 965		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	2 750	2 759	2 804
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	11	12	14
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2	2
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 099	983	866
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	641	553	476
	16 Liczba asystentów rodziny	6	6	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	153	152	162
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	13	11	9
	19 Mieszkania chronione	3	3	3
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	15	22	12
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	45 201	46 645	48 126
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	398	424	433
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	11	11	10
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	3	3	3
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	123	120	119
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 757	1 792	1 803
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	1 028 483 035	1 073 865 469	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	/ 4 748 / 4 786	/ 4 980 / 5 045	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	171 314 791	186 099 458	320 068 276
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	19 966 472	20 438 525	20 867 968

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: RADOMSKI

Gminy: wiejska Gózd, miejsko-wiejska Iłża, wiejska Jastrzębia, wiejska Jedlińsk, wiejska Jedlnia-Letnisko, wiejska Kowala, miejska Pionki, wiejska Pionki, wiejska Przytyk, miejsko-wiejska Skaryszew, wiejska Wierzbica, wiejska Wolanów, wiejska Zakrzew

Powierzchnia: 1 530 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	151 461	151 630	151 955
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	10 954	9 744	9 208
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	13 626	11 959	10 046
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,23%	-16,00%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	8 861	7 649	6 298
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 2 / 0	0 / 1 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	3	3	3
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	21	24	28
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	13 423		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 319	1 333	1 300
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	16	20	23
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	690	585	534
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	674	592	489
	16 Liczba asystentów rodziny	18	16	15
	17 Liczba rodzin zastępczych	105	99	84
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	89	88	101
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	24 533	25 311	26 122
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	185	201	214
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	13	13	14
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	78	76	74
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 942	1 995	2 053
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	127 549 170 477 298 238	135 077 976 579 471 930	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	843 / 834 3 154 / 3 042	892 / 837 3 826 / 3 700	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	25 863 279 85 920 039	26 760 672 95 843 353	27 099 121 229 460 352
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 495 052 7 318 361	1 402 579 7 991 994	1 461 752 8 351 339

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: M. SIEDLCE

Gminy: miejska M. Siedlce

Powierzchnia: 32 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	76 942	77 020	77 653
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 218	3 887	3 678
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 770	2 459	1 983
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,23%	-19,36%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 533	1 329	1 105
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 0 / 1	1 / 1 / 1	1 / 1 / 1
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	9	9	9
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 551		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	872	816	785
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	26	23
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	546	563	549
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	348	305	281
	16 Liczba asystentów rodziny	4	5	5
	17 Liczba rodzin zastępczych	56	71	61
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	16	16
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	19	15	12
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 852	15 560	16 176
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	154	185	217
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	6
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	37	39	37
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 080	1 975	2 099
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	395 218 680	418 274 424	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	/ 5 154 / 5 854	/ 5 427 / 5 569	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	53 438 332	57 784 315	111 889 880
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	3 941 355	4 008 258	4 607 714

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: SIEDLECKI

Gminy: wiejska Domanice, wiejska Korczew, wiejska Kotuń, wiejska Mokobody, miejsko-wiejska Mordy, wiejska Paprotnia, wiejska Przesmyki, wiejska Siedlce, wiejska Skórzec, wiejska Suchożebry, wiejska Wiśniew, wiejska Wodynie, wiejska Zbuczyn

Powierzchnia: 1 603 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	81 403	81 580	81 402
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 103	8 012	7 922
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 721	2 315	1 955
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,92%	-15,55%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 326	1 175	977
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	4	4	3
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	26	23	26
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 469		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	729	721	716
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	41	48	44
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	438	426	387
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	553	590	511
	16 Liczba asystentów rodziny	13	14	12
	17 Liczba rodzin zastępczych	42	50	48
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	33	41	57
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 653	14 877	15 131
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	61	73	61
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	10	12	10
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	46	45	45
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 770	1 813	1 809
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	50 381 270 266 983 154	52 924 921 320 142 026	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	618 / 553 3 273 / 3 214	650 / 644 3 931 / 3 789	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	5 080 809 40 680 394	6 076 621 45 979 289	6 150 919 115 427 628
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	535 969 4 724 746	546 463 4 654 698	565 993 4 864 247

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: SIERPECKI

Gminy: wiejska Gozdowo, wiejska Mochowo, wiejska Rościszewo, miejska Sierpc, wiejska Sierpc, wiejska Szczutowo, wiejska Zawidz

Powierzchnia: 852 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	52 980	52 721	52 559
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 392	8 080	7 170
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 812	3 669	3 252
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-3,75%	-11,37%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 394	2 417	2 160
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	6	7	6
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 523		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	625	581	591
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	7	7	10
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	648	585	487
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	118	121	104
	16 Liczba asystentów rodziny	8	8	8
	17 Liczba rodzin zastępczych	63	61	59
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	1	1	1
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	38	35	23
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 635	9 816	10 062
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	174	185	204
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	2	2
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	2	2	2
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	32	32	31
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 656	1 648	1 695
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	55 647 861 177 032 203	57 867 819 214 259 503	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 048 / 1 054 3 335 / 3 300	1 096 / 1 059 4 060 / 3 962	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 652 148 35 910 230	7 325 064 38 892 599	8 122 430 80 017 782
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	506 407 3 501 146	545 903 3 439 970	548 783 3 758 299

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: SOCHACZEWSKI

Gminy: wiejska Brochów, wiejska Iłów, wiejska Młodzieszyn, wiejska Nowa Sucha, wiejska Rybno, miejska Sochaczew, wiejska Sochaczew, wiejska Teresin

Powierzchnia: 735 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	85 167	85 175	85 175
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 334	6 190	5 765
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 117	2 863	2 384
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,15%	-16,73%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 712	1 491	1 274
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	5	6	2
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 973		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	704	686	709
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	28	26	27
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	505	477	470
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	231	206	183
	16 Liczba asystentów rodziny	10	11	11
	17 Liczba rodzin zastępczych	86	78	73
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	19	11	14
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 900	16 390	16 865
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	141	129	133
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	3	5
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	50	47	50
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 703	1 812	1 704
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	79 942 267 311 672 284	74 218 722 342 933 877	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	939 / 928 3 662 / 3 489	872 / 833 4 027 / 3 937	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 988 122 42 934 123	9 909 194 47 707 846	10 039 013 104 978 209
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	801 562 6 074 931	1 073 821 5 913 049	1 040 030 6 140 072

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: SOKOŁOWSKI

Gminy: wiejska Bielany, wiejska Ceranów, wiejska Jabłonna Lacka, miejsko-wiejska Kosów Lacki, wiejska Repki, wiejska Sabnie, wiejska Sokołów Podlaski, wiejska Sokołów Podlaski, wiejska Sterdyń

Powierzchnia: 1 131 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	55 152	54 874	54 604
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 473	4 316	4 122
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 245	1 935	1 550
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-13,81%	-19,90%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 364	1 157	858
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	12	12	12
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 878		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	422	413	451
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	33	33	34
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	385	341	339
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	193	206	185
	16 Liczba asystentów rodziny	11	10	9
	17 Liczba rodzin zastępczych	34	36	38
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	18	15	13
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	11 745	11 970	12 205
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	151	146	156
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	4	4
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	36	36	35
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 532	1 524	1 560
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	49 516 377 182 304 382	49 002 395 206 637 484	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	896 / 901 3 298 / 3 276	892 / 874 3 759 / 3 647	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 136 422 26 465 356	6 747 222 29 211 792	6 575 944 65 870 452
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	324 161 4 451 361	354 249 4 596 291	369 937 4 553 437

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: SZYDŁOWIECKI

Gminy: wiejska Chlewiska, wiejska Jastrząb, wiejska Mirów, wiejska Orońsko, miejsko-wiejska Szydłowiec

Powierzchnia: 452 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	40 241	40 075	39 938
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 527	5 103	4 749
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	7 258	4 248	3 767
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-41,47%	-11,32%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	4 795	2 741	2 385
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 2 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	9
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 731		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	541	566	562
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	14	19	16
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	312	295	298
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	145	153	135
	16 Liczba asystentów rodziny	7	6	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	15	14	14
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	10	11	14
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	7 382	7 556	7 678
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	103	105	110
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	9	12	10
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	26	21	23
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 548	1 908	1 736
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	38 189 689 122 878 844	39 532 825 146 780 113	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	949 / 951 3 055 / 3 174	984 / 948 3 655 / 3 632	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	5 221 524 28 331 822	5 156 771 29 609 571	6 000 092 60 355 016
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	429 479 2 300 858	385 374 2 229 872	458 708 2 635 523

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: M. ST. WARSZAWA

Gminy: dzielnica Bemowo, dzielnica Białołęka, dzielnica Bielany, dzielnica Mokotów, dzielnica Ochota, dzielnica Praga-Południe, dzielnica Praga-Północ, dzielnica Rembertów, dzielnica Śródmieście, dzielnica Targówek, dzielnica Ursus, dzielnica Ursynów, dzielnica Wawer, dzielnica Wesoła, dzielnica Wilanów, dzielnica Włochy, dzielnica Wola, dzielnica Żoliborz

Powierzchnia: 517 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	1 744 351	1 753 977	1 764 615
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	77 617	78 949	62 059
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	40 262	33 590	26 193
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-16,57%	-22,02%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	18 383	18 147	13 109
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	3 / 1 / 2	4 / 1 / 2	4 / 3 / 3
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	56	57	54
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	140	154	168
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	178 924		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	13 555	14 383	13 070
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	747	757	691
	12 Środowiskowe domy samopomocy	15	15	15
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6 726	6 603	5 755
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	2 013	1 936	1 641
	16 Liczba asystentów rodziny	69	71	147
	17 Liczba rodzin zastępczych	1 434	1 415	1 407
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	22	22	21
	19 Mieszkania chronione	8	14	11
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	735	694	581
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	2	2	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	405 882	415 561	424 236
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	6 632	7 372	6 482
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	110	99	108
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	7	7	7
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	7	7	7
	27 Dzielne domy pomocy	21	21	19
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	694	706	720
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 513	2 484	2 451
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	14 313 684 262	14 722 229 969	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	/ 8 228 / 7 412	/ 8 418 / 7 885	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	220 406 186 737 965 407	233 873 854 822 193 741	252 728 398 1 575 162 305
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	9 635 448 107 655 149	13 054 975 116 027 578	11 963 304 125 332 010

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: WARSZAWSKI ZACHODNI

Gminy: miejsko-wiejska Błonie, wiejska Izabelin, wiejska Kampinos, wiejska Leszno, miejsko-wiejska Łomianki, miejsko-wiejska Ożarów Mazowiecki, wiejska Stare Babice

Powierzchnia: 534 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	112 957	114 079	115 466
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 972	5 271	5 606
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 389	1 832	2 131
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-23,32%	+16,32%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 125	924	717
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	23	23	24
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 008		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	568	545	533
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	14	15	17
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	310	272	271
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	174	150	106
	16 Liczba asystentów rodziny	9	8	7
	17 Liczba rodzin zastępczych	136	126	115
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	1	1	1
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	26	14	10
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	20 870	21 768	22 608
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	96	103	120
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	7	12
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	38	40	39
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 973	2 852	2 961
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	122 422 081 508 730 865	135 875 194 627 741 101	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 089 / 1 035 4 525 / 4 675	1 195 / 1 164 5 522 / 5 381	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	19 765 853 34 750 294	21 738 439 40 078 415	27 794 255 112 437 377
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 343 565 5 672 271	1 287 118 5 932 499	1 434 188 6 014 447

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: WĘGROWSKI

Gminy: wiejska Grębków, wiejska Korytnica, wiejska Liw, miejsko-wiejska Łochów, wiejska Miedzna, wiejska Sadowne, wiejska Stoczek, miejska Węgrów, wiejska Wierzbno

Powierzchnia: 1 221 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	67 005	66 825	66 508
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 787	5 226	4 900
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 177	2 959	1 844
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,86%	-37,68%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 900	1 726	1 049
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	6	9	11
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 134		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	743	746	722
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	56	63	64
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	393	396	263
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	427	400	355
	16 Liczba asystentów rodziny	11	11	11
	17 Liczba rodzin zastępczych	56	60	53
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	161	142	124
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 101	13 356	13 558
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	69	68	78
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	14	14	14
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	32	30	33
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 094	2 228	2 015
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	64 174 831 222 292 700	66 876 351 267 074 996	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	956 / 944 3 312 / 3 128	1 000 / 974 3 992 / 3 773	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 740 146 38 572 616	5 670 274 43 353 533	5 711 531 91 882 713
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	513 980 3 579 235	586 633 3 716 123	593 800 3 731 538

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: WOŁOMIŃSKI

Gminy: wiejska Dąbrówka, wiejska Jadów, wiejska Klembów, miejska Kobyłka, miejska Marki, wiejska Poświętne, miejsko-wiejska Radzymin, wiejska Strachówka, miejsko-wiejska Tłuszcz, miejsko-wiejska Wołomin, miejska Żąbki, miejska Zielonka

Powierzchnia: 954 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	235 043	238 478	241 890
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 695	11 594	10 596
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	10 054	8 859	6 678
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,89%	-24,62%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	5 732	5 020	3 674
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 1 / 0	1 / 0 / 0	1 / 2 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	4	4	6
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	15	21	26
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	15 044		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 811	1 781	1 818
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	57	53	44
	12 Środowiskowe domy samopomocy	4	4	4
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	870	811	734
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	595	530	482
	16 Liczba asystentów rodziny	15	15	16
	17 Liczba rodzin zastępczych	208	206	203
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	5	5	5
	19 Mieszkania chronione	1	1	2
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	71	54	75
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	1	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	37 138	38 563	39 838
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	296	320	357
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	25	26	27
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	98	99	108
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 398	2 409	2 240
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	162 062 623 747 925 479	182 727 699 945 542 463	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	694 / 681 3 205 / 3 105	771 / 762 3 991 / 3 986	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	20 466 641 93 920 810	23 034 806 111 426 115	24 807 263 295 919 055
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 723 015 11 683 134	1 935 974 11 973 106	2 007 585 13 131 753

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: WYSZKOWSKI

Gminy: wiejska Brańszczyk, wiejska Długosiodło, wiejska Rząśnik, wiejska Somianka, miejsko-wiejska Wyszaków, wiejska Zabrodzie

Powierzchnia: 876 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	73 951	73 994	74 020
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 216	4 631	4 442
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 489	2 103	1 617
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-15,51%	-23,11%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 016	870	695
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	43	47	47
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 045		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	828	830	801
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	51	55	51
	12 Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	578	476	392
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	409	368	307
	16 Liczba asystentów rodziny	9	7	6
	17 Liczba rodzin zastępczych	65	76	75
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	2	2
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	90	134	129
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	1
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	12 408	12 795	13 101
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	195	203	213
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	15	17	21
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2	2
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	2	2
	27 Dzielne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	38	39	37
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 946	1 897	2 001
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	85 166 364 257 175 145	84 038 988 290 809 904	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 153 / 1 149 3 480 / 3 435	1 136 / 1 105 3 931 / 3 838	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 765 072 42 133 195	19 420 874 45 354 988	19 320 992 105 927 585
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	927 543 4 016 127	1 002 686 4 376 554	1 102 643 4 476 609

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: ZWOLEŃSKI

Gminy: wiejska Kazanów, wiejska Policzna, wiejska Przyłęk, wiejska Tczów, miejsko-wiejska Zwoleń

Powierzchnia: 573 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	36 761	36 693	36 606
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 435	4 170	4 025
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	2 841	2 366	1 728
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-16,72%	-26,97%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 826	1 481	951
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	0	0	0
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 464		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	243	247	254
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	11	13	12
	12 Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1	1
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	165	161	116
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	112	119	112
	16 Liczba asystentów rodziny	6	5	5
	17 Liczba rodzin zastępczych	26	28	29
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	6	14	4
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	6 862	7 005	7 192
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	32	39	40
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	6
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	26	22	21
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 414	1 668	1 743
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	34 430 546 115 798 355	33 115 396 140 338 173	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	935 / 921 3 145 / 3 085	902 / 898 3 824 / 3 738	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 063 193 21 258 719	6 152 997 23 467 040	9 132 354 53 619 988
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	358 355 2 332 617	406 876 2 174 388	419 015 2 409 010

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: ŻUROMIŃSKI

Gminy: miejsko-wiejska Biezuń, wiejska Kuczbork-Osada, wiejska Lubowidz, wiejska Lutocin, wiejska Siemiątkowo, miejsko-wiejska Żuromin

Powierzchnia: 807 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017	
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	39 736	39 586	39 263
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	2 866	2 846	2 713
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 410	2 898	2 537
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-15,01%	-12,46%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 207	1 848	1 561
Ekonomia Społeczna	6	Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0
	7	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	8	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	5	5	5
Niepełnosprawność	9	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 917		
	10	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	215	217	236
Zaburzenia psychiczne	11	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0
	12	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	302	284	301
	15	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	176	154	116
	16	Liczba asystentów rodziny	4	6	6
	17	Liczba rodzin zastępczych	27	27	30
	18	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	19	Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	17	10	3
	21	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22	Osoby w wieku poprodukcyjnym	7 643	7 768	7 860
	23	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	32	34	37
	24	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	7	8	9
	25	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
	26	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	0
	27	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28	Liczba pracowników socjalnych	25	25	24
	29	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 589	1 583	1 636
	30	Dochód powiatu ^ gmin v	40 257 705 133 109 734	39 088 163 152 478 397	bd.
	31	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 013 / 1 030 3 351 / 3 185	987 / 998 3 849 / 3 787	bd.
	32	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 567 571 22 923 864	3 976 979 25 286 098	4 231 652 61 282 056
	33	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	375 507 2 716 817	378 047 2 768 587	392 784 6 239 845

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: ŻYRARDOWSKI

Gminy: miejsko-wiejska Mszczonów, wiejska Puszcza Mariańska, wiejska Radziejowice, wiejska Wiskitki, miejska Żyrardów

Powierzchnia: 533 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	76 138	76 164	76 056
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 885	6 856	4 646
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	3 724	3 499	2 945
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,04%	-15,83%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 298	2 142	1 845
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	6	6	6
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	10 124		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	707	680	661
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23	24	25
	12 Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	0	0	0
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	286	262	242
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	195	185	160
	16 Liczba asystentów rodziny	8	9	9
	17 Liczba rodzin zastępczych	138	138	141
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	0	0
	19 Mieszkania chronione	0	0	0
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	15	10	26
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	0	0	0
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 244	15 771	16 191
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	100	176	184
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	7	5	7
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	1	1
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	1
	27 Dzielne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	34	37	35
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 239	2 058	2 173
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	61 994 441 280 213 488	65 835 917 316 854 728	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	811 / 787 3 667 / 3 505	866 / 904 4 166 / 3 834	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	15 137 950 34 423 592	16 743 430 39 815 852	17 288 738 92 139 371
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	840 341 3 832 527	1 084 927 4 291 598	1 234 091 4 380 661

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: MAZOWSZE BEZ WARSZAWY

Gminy: -

Powierzchnia: 35 041 km²

Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	3 604 763	3 611 921	3 620 002
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	259 450	250 282	234 370
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	187 870	160 202	131 695
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,73%	-17,79%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	111 880	95 559	74 698
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	9 / 18 / 6	10 / 15 / 6	9 / 16 / 5
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	74	74	85
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	564	602	655
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	336 774		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	31 363	31 043	30 519
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 033	1 065	1 060
	12 Środowiskowe domy samopomocy	50	50	50
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	24	24	25
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	19 515	17 893	15 687
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	12 061	11 082	9 575
	16 Liczba asystentów rodziny	380	388	378
	17 Liczba rodzin zastępczych	3 114	3 162	3 091
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	70	83	80
	19 Mieszkania chronione	41	41	44
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	2 294	1 981	1 978
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	14	12	13
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	666 132	687 287	707 210
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	6 215	6 635	7 203
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	347	366	402
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	28	28	28
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	28	28	28
	27 Dzielne domy pomocy	20	23	29
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	1 836	1 809	1 815
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 923	1 953	1 950
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	2 942 665 477 13 619 211 113	3 038 571 874 15 812 661 178	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	990 / 985 3 673 / 3 640	999 / 980 4 265 / 4 131	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	436 590 490 1 851 419 980	465 109 110 2 072 592 048	502 329 437 4 750 026 672
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	28 188 642 229 098 328	29 873 726 235 616 730	31 775 739 250 887 307

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2017 ROK

POWIAT: MAZOWSZE

Gminy:

Powierzchnia: 35 558 km²

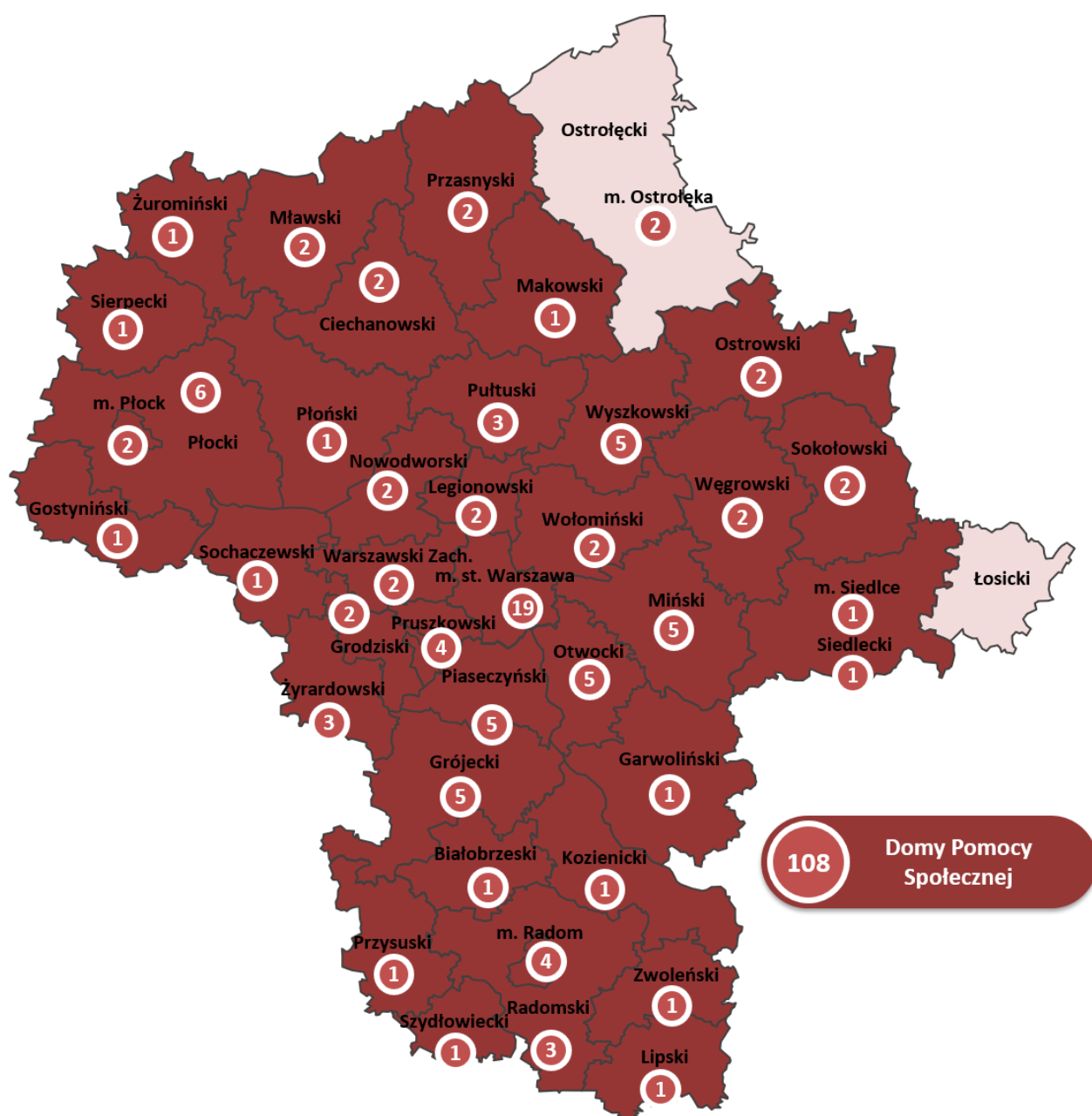
Lp.	Treść	2015	2016	2017
Dane ogólne	1 Liczba mieszkańców	5 349 114	5 365 898	5 384 617
	2 Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	337 067	329 231	296 429
Bezrobocie	3 Liczba osób bezrobotnych	228 132	193 792	157 888
	4 Liczba osób bezrobotnych - zmiana % w stosunku do roku poprzedniego	-	-15,05%	-18,53%
	5 Liczba osób bezrobotnych długotrwale	130 263	113 706	87 807
Ekonomia Społeczna	6 Liczba CIS / KIS / ZAZ	12 / 19 / 8	14 / 16 / 8	13 / 19 / 8
	7 Liczba spółdzielni socjalnych	130	131	139
	8 Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	704	756	823
Niepełnosprawność	9 Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	515 698		
	10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	44 918	45 426	43 589
Zaburzenia psychiczne	11 Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 780	1 822	1 751
	12 Środowiskowe domy samopomocy	65	65	65
	13 Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	25	25	26
Rodzina i piecza zastępcza	14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	26 241	24 496	21 442
	15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	14 074	13 018	11 216
	16 Liczba asystentów rodziny	449	459	525
	17 Liczba rodzin zastępczych	4 548	4 577	4 498
	18 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	92	105	101
	19 Mieszkania chronione	49	55	55
Przemoc	20 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	3 029	2 675	2 559
	21 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	16	14	14
Osoby starsze	22 Osoby w wieku poprodukcyjnym	1 072 014	1 102 848	1 131 446
	23 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	12 847	14 007	13 685
	24 Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	457	465	510
	25 Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	35	35	35
	26 Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	35	35	35
	27 Dzielne domy pomocy	41	44	48
Zasoby i wydatki JST	28 Liczba pracowników socjalnych	2 530	2 515	2 535
	29 Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 937	1 965	1 962
	30 Dochód powiatu ^ gmin v	2 942 665 477 27 932 895 376	3 038 571 874 30 534 891 147	bd.
	31 Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	990 / 985 3 781 / 3 730	999 / 980 4 364 / 4 220	bd.
	32 Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	656 996 676 2 589 385 387	698 982 964 2 894 785 789	755 057 835 6 325 188 977
	33 Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	37 824 090 336 753 477	42 928 701 351 644 308	43 739 043 376 219 317

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS

VIII. ROZMIESZCZENIE JEDNOSTEK POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

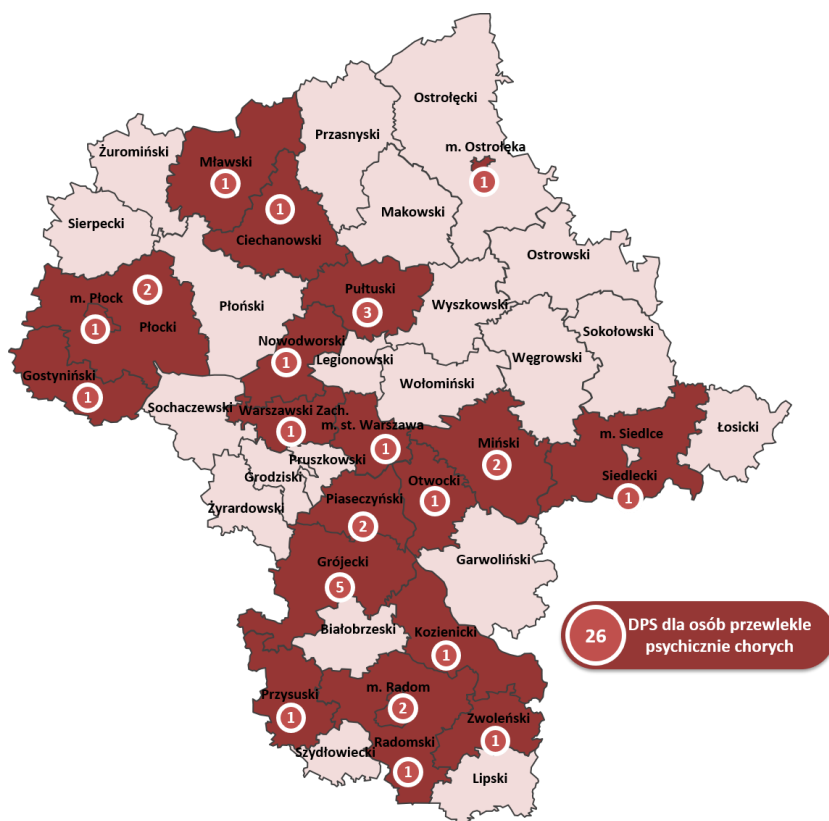
1. Domy Pomocy Społecznej	114
2. Środowiskowe Domy Samopomocy	117
3. Dzielne Domy Pomocy	118
4. Kluby Seniora i inne miejsca spotkań dla seniorów (w tym UTW)	119
5. Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	120
6. Ośrodki Interwencji Kryzysowej.....	121
7. Mieszkania Chronione	122
8. Spółdzielnie Socjalne.....	123
9. Centra Integracji Społecznej	124
10. Kluby Integracji Społecznej	125
11. Zakłady Aktywności Zawodowej.....	126

1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

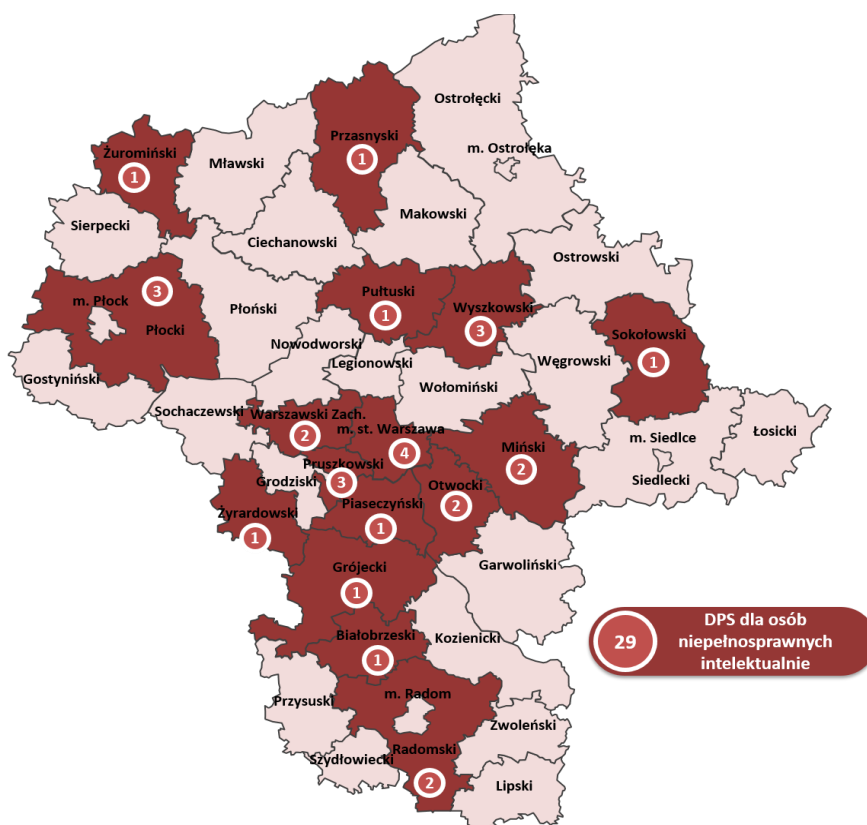
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

1.1. DPS DLA OSÓB PRZEWLEKLE PSYCHICZNIE CHORYCH

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

1.2. DPS DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE

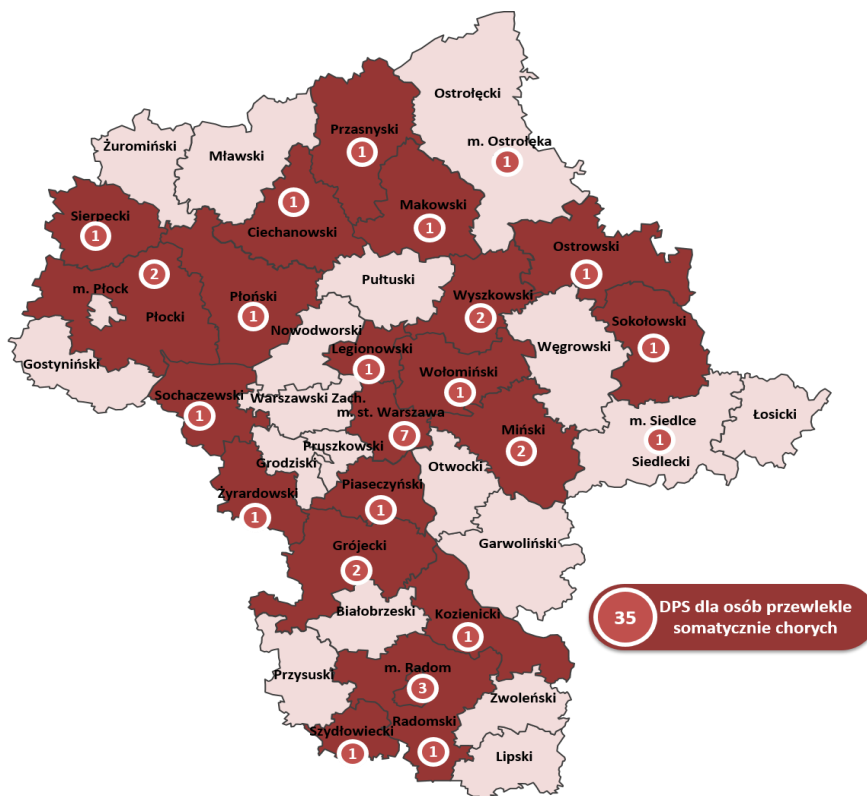
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

1.3. DPS DLA OSÓB W PODESZŁYM WIEKU

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

1.4. DPS DLA OSÓB PRZEWLEKLE SOMATYCZNIE CHORYCH

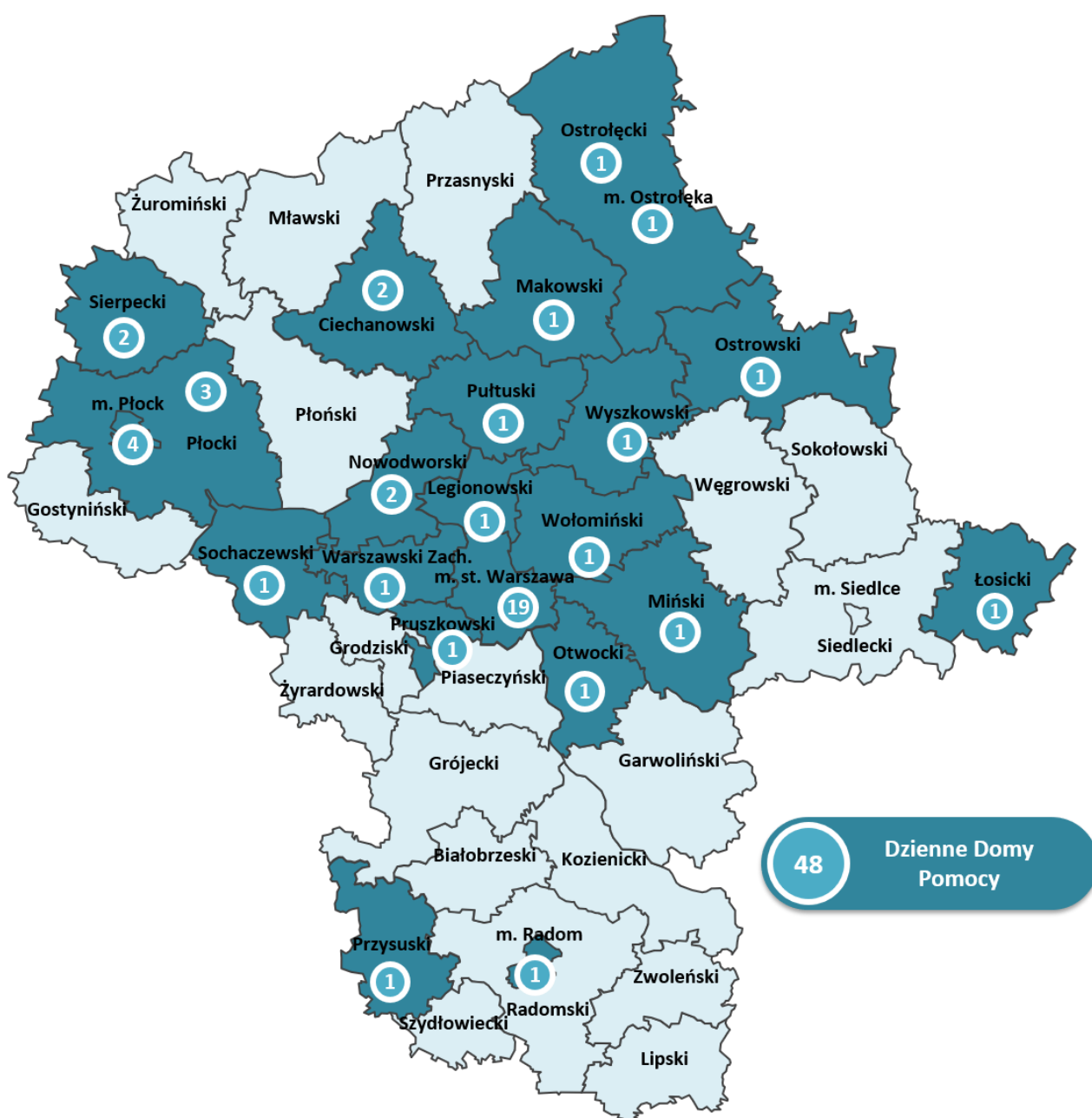
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

2. ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

3. DZIENNE DOMY POMOCY

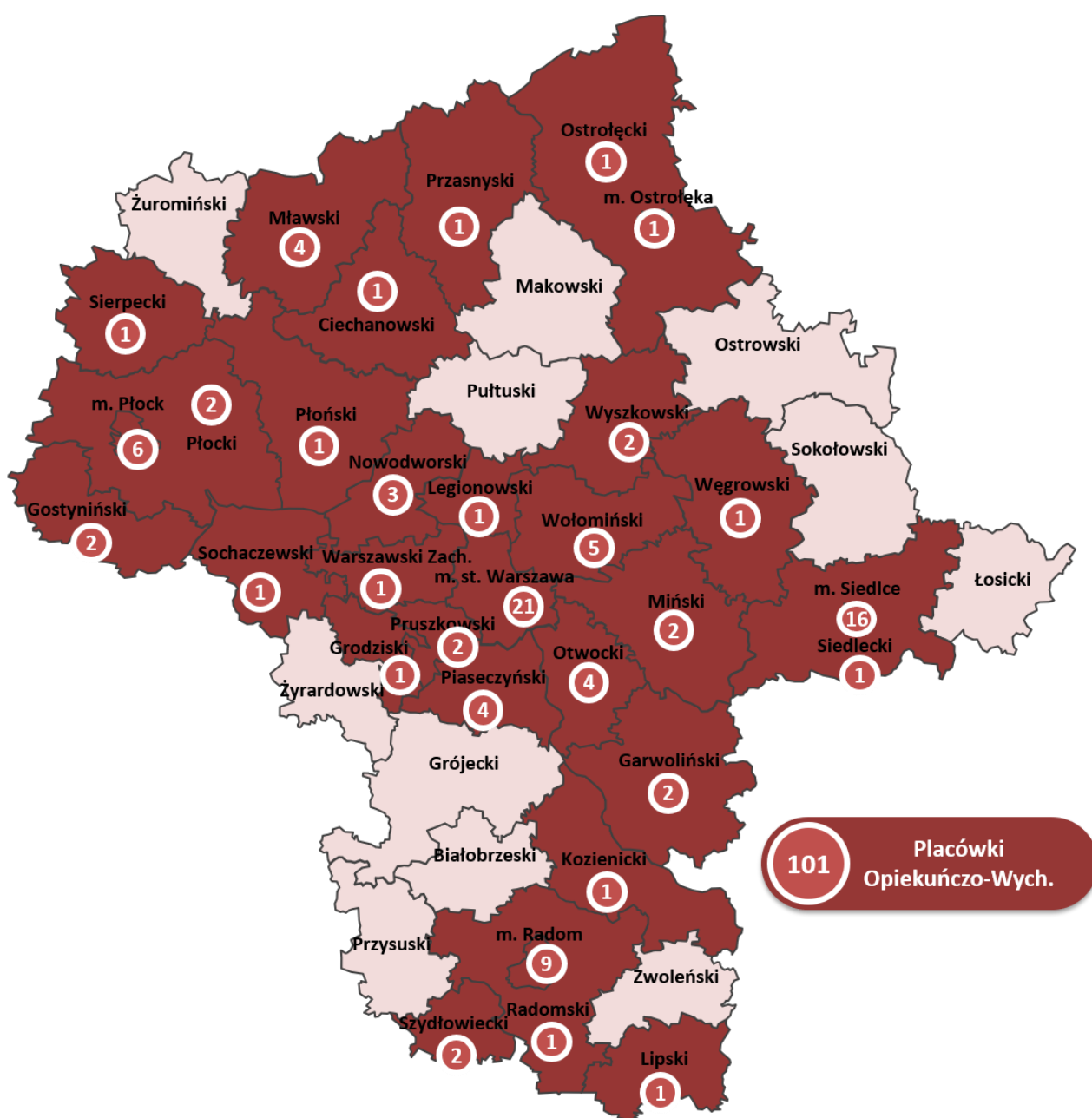
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

4. KLUBY SENIORA I INNE MIEJSCA SPOTKAŃ DLA SENIORÓW (W TYM UTW)

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

5. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

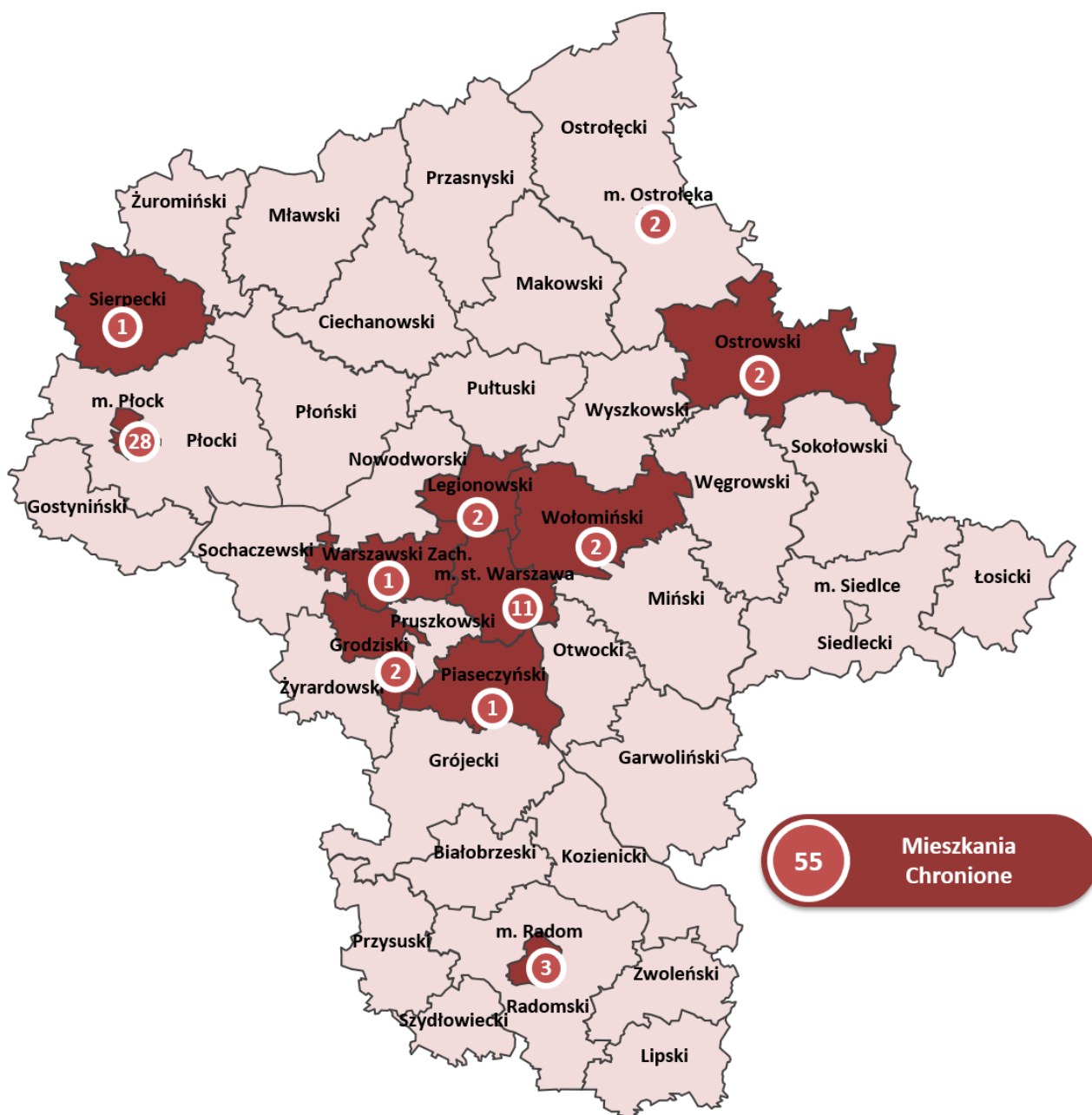
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

6. OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

7. MIESZKANIA CHRONIONE

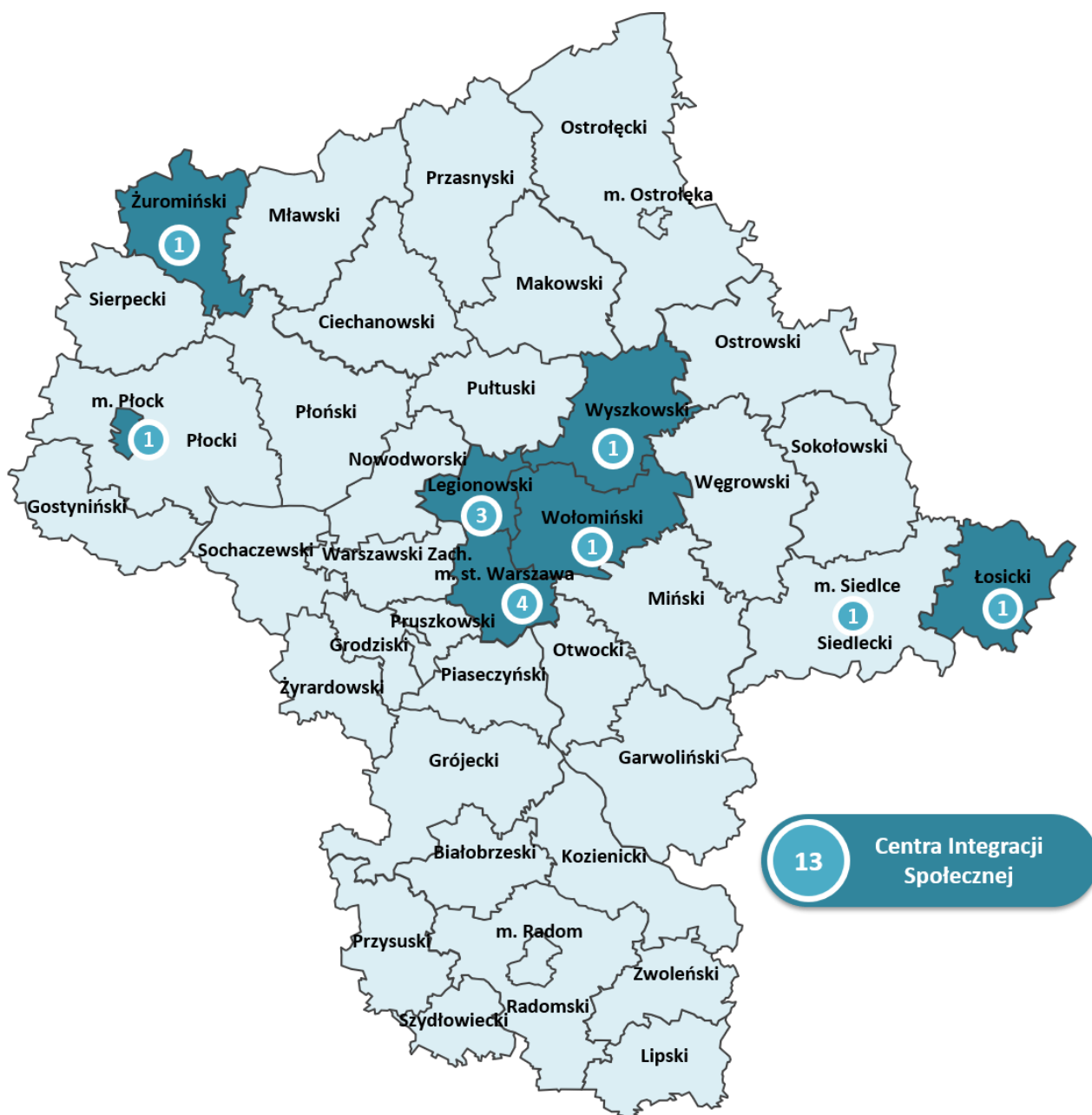
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

8. SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE

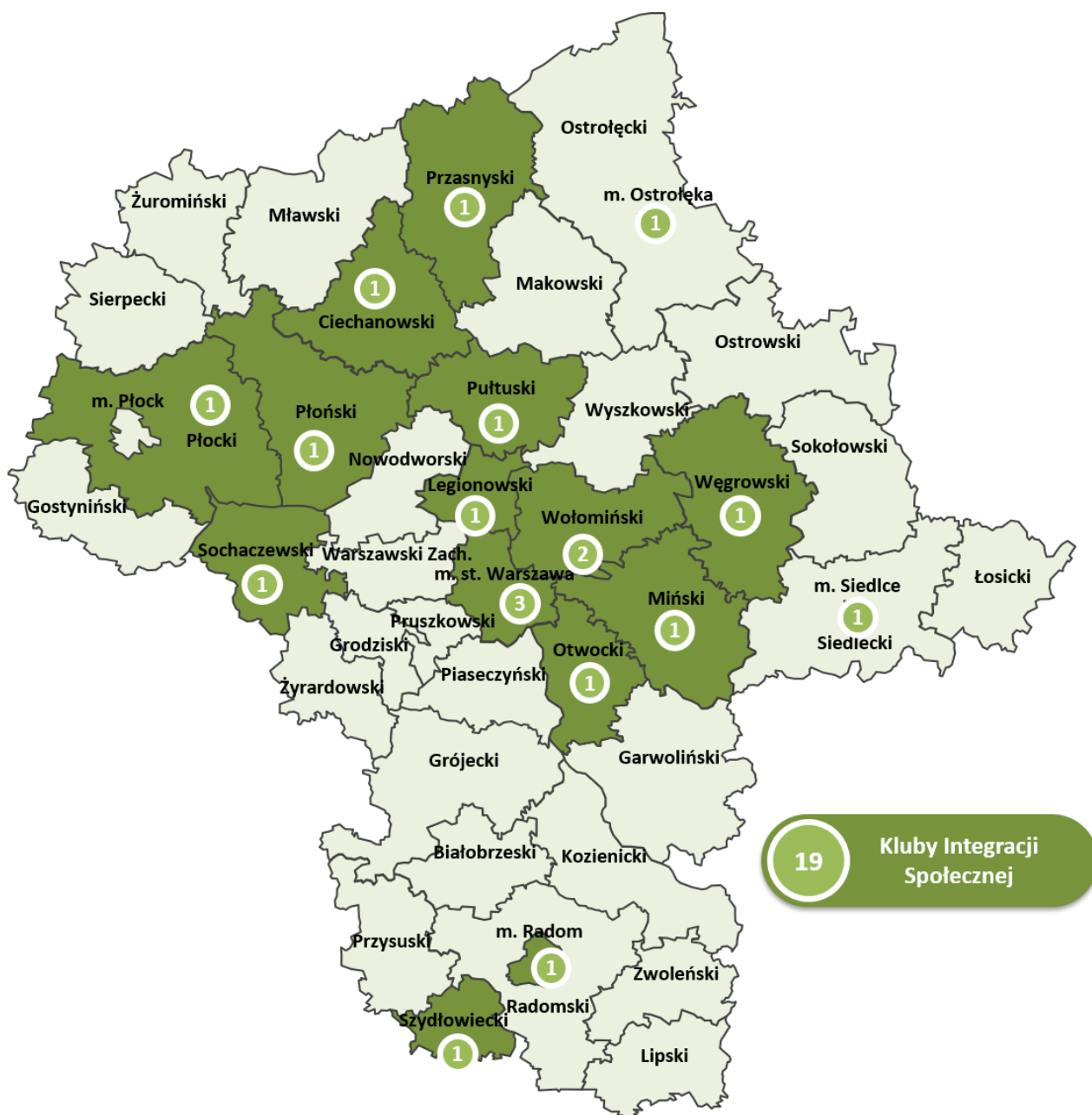
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

9. CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

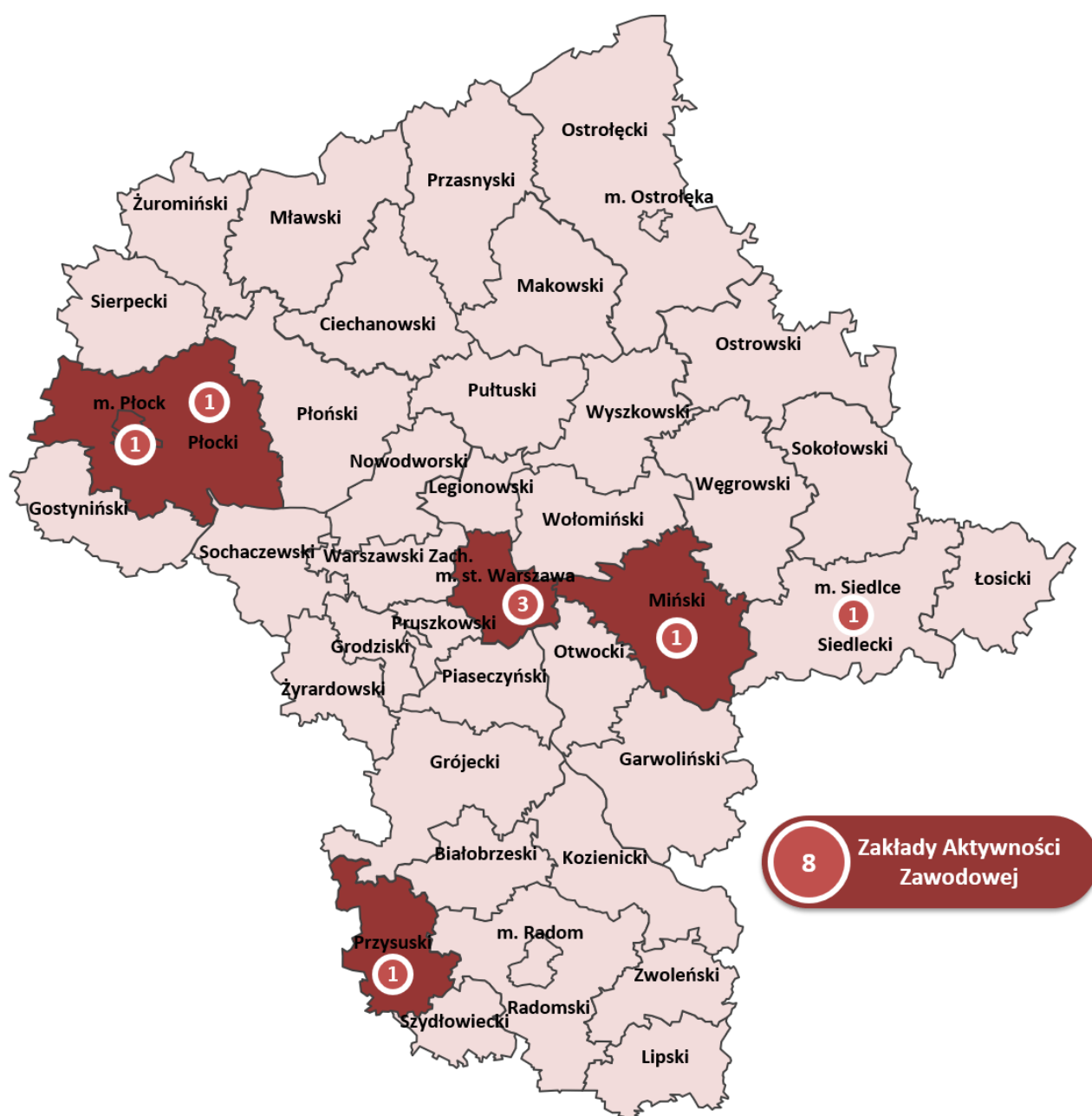
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

10. KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok

11. ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok